

VARI NAMONA MATAIO NA ETOREATO

Mataio vaġa-foforina guruġari

Mataio arana ta tu Levi. Ġia tovotovonai tu takesi gogo tarimana, senaġi Iesu na ekeaiato, benamo ġena mero ai eiaġoto.

Ġia tu Iuda tarimana, ma mai Vari Namona tu Iuda tarimari ġeri etoreato.

Ġia na Iuda tarimari ekirarito, Iesu tu moġoni Barau na ekiraġi-toreato Kerisona o vevaġa-maġuri verena. Ginitaġo Guinena o Old Testament ai Keriso beiaġomani guruġana ġetoreato tu varau bema moġoni. Barau ġena guruġa tauri mabarari tu beġe vetoreni veġata (Mataio 5:17). Mataio na ġena Vari Namona nuġanai Keriso varina Old Testament ai ġekiraġi-toreato guruġari ġutuma ma ema torerito anina tu moġea.

Mataio na mai buka tu laġani 58 ema 70 fakari ai etoreato, mo tu Iesu emaseto murinai.

Mataio ġena toretore tu maiġesina eboioġaiato:

1. Iesu aiġesina eiaġomato besena ema ġena maġuri varina - karoa 1-2
2. Ġena vetuġunaġi ġauveina bene sinaia ġana tauġena everovinato varina - karoa 3-4:11
3. Ġena ġauvei esinaiato, evevaġa-ribato, eġobatato, e keve evaġa-namorito variri - karoa 4:12-25:46
4. Ġena midigumidigu varina - karoa 26-27
5. Mase na evariġisi-ġenoġoito ema ġena mero etuġurito variri - karoa 28

Iesu eiaġomato besena

¹ Iesu Keriso emaġurito, tubuna ġatana ġerina eiaġomato varina tu maiġa: Iesu tu Davida garakana, Davida tu Aberahamo garakana.

² Aberahamo tu Isako tamana; Isako tu Iakobo tamana; Iakobo tu Iuda ma kakana ema tarina merori ġesi tamari; ³ Iuda tu Perese e Sera tamari, sinari tu Tamar; Perese tu Hesron tamana; Hesron tu Ram tamana; ⁴ Ram tu Aminadab tamana; Aminadab tu Nasona tamana; Nasona tu Salmon tamana; ⁵ Salmon tu Boas tamana, Boas sinana tu Rahaba; Boas tu Obed tamana, Obed sinana tu Ruta; Obed tu Iese tamana; ⁶ Iese tu Kini Davida tamana.

Davida tu Solomona tamana. Solomona tu Uria ġaraġona ġenana emaġurito, (Uria ġaraġona etava-verariato murinai); ⁷ Solomona tu Rehoboam tamana; Rehoboam tu Abia tamana; Abia tu Asa tamana; ⁸ Asa tu Iehosafat tamana; Iehosafat tu Ioram tamana; Ioram tu Usia tamana; ⁹ Usia tu Iotam tamana; Iotam tu Ahasa tamana; Ahasa tu Hesekia tamana; ¹⁰ Hesekia tu Manase tamana; Manase tu Amon tamana; Amon tu Iosia tamana; ¹¹ Iosia tu Iekonia ma tarina merori ġesi tamari. Mo ġaro ai Babulona tarimari na Israela tarimari ġeġabi-iaġorito Babulona ġana.

¹² Babulona ġana ġeġabi-iaġorito murinai, Iesu eiaġomato besena ema ġemaġurito varina tu maiġa: Iekonia tu Sealtiele tamana; Sealtiele tu Serubabele tamana; ¹³ Serubabele tu Abiud tamana; Abiud tu Eliakim tamana; Eliakim tu Asoro tamana; ¹⁴ Asoro tu Sadok tamana; Sadok tu Akim tamana; Akim tu Eliud tamana; ¹⁵ Eliud

tu Eleasara tamana; Eleasara tu Matan tamana; Matan tu Iakobo tamana; ¹⁶ Iakobo tu Iosefa tamana, Iosefa ġaraġona tu Maria. Maria ġenana Iesu emaġurito; Iesu arana ġekiraġiani Keriso ġetoni. (Keriso anina tu Barau na ekiraġi-toreato vevaġa-maġuri tauna).

¹⁷ Ġuru mabarari Aberahamo ġenana eiaġomato mo Kini Davida tu ġuru gabanana vasivasi (14), e Davida ġenana eiaġomato mo Babulona ġana ġeġabi-iaġorito tu ġuru gabanana vasivasi (14), ema Babulona ġana ġeġabi-iaġorito negana na eiaġomato mo Keriso tu ġuru gabanana vasivasi (14).

Iesu eġorato

Luka 2:1-7

¹⁸ Iesu Keriso tu maiġesi eġorato: Ġia sinana Maria tu Iosefa kirakauna, senaġi ġia tauri ru-arua tu roġosi roġo beġene veġaraġo nuġanai, Iauka Veaġa na mero evaġa-ġoraiato Maria di-ana nuġanai. ¹⁹ Iosefa, Maria ġaraġona, tu vei iobukaiobuka tarimana, ema asi eurato, tari-marima ġoirari ai Maria bene vaġa-maiakaia. Moġesina naima ġena ura tu, vekure-toġai vau Maria bene dobi-kwanea etato. ²⁰ Ġia moġesi etuġamaġito-ġoi nuġanai, Vereġauka ġena aneru ta nuvi ai efoforito, benamo ekiraiato, ekirato, “Iosefa, Davida natuna, kirakaumu Maria ġabiraġena garina asi bono vei, korana ġia tu Iauka Veaġa na mero bevaġa-ġoraia ġia diana nuġanai. ²¹ Ġia na mero ta beġabiani, arana bono vatoa Iesu, (Iesu anina tu vevaġa-maġuri tauna); korana ġia na ġena tarimarima ġeri rakava ġerina bevaġa-maġuririni.”

²² Maiġeri dagara mabarari ġeġorato tu, Vereġauka na peroveta tarimana muruna na ekiraġirito guruġari bene vaġa-moġoniri ġana, ekirato,

²³ “Ġoġitaia, ġuiato ta bekuġani, mero ta beġabiani, mo mero keina arana beġe vatoani Emanuela.”

Emanuela anina tu ‘Barau tu ġita sevisevirai.’

²⁴ Iosefa gena na etataġato nai tu, Vereġauka ġena aneru na ekiraiato veiġari eveirito. Maria eġabi-raġeato, benamo eġaraġoato. ²⁵ Senaġi ġia ġesi asi ġegenasebonato mo, natuna eġabiato. Benamo mero arana evatoato, Iesu.

2

Iaunega tarimari ġaro-raġeraġena rekena na ġeiaġomato

¹ Iesu tu Iudea tanonai vanuġa ta arana Betelehema ai emaġurito. Mo tu Kini Heroda na Iudea tanona eġitaġauato-ġoi neganai. Iesu emaġurito murinai, iaunega tarimari tu ġaro eraġeni rekena na ġeiaġomato, Ierusalemaj ġemaraġasito. ² Benamo ġevedanaġito, ġekirato, “Iuda tarimari ġeri kini ta bemaġuri ġetoni tu ainai? Ġia ġena visiġu baġa ġitaia ġaro eraġeni rekenai. Ġai tu ġia toma-rakariġo vinina baġa iaġoma.”

³ Kini Heroda na mo guruġa eseġaġiato nai, nuġana eketo-bokoto, ema Ierusalemaj tarimari mabarari maki. ⁴ Benamo ġia na Rubu Veaġa vereri baregori e taravatu vaġa-riba-iaġina tarimari mabarari evaġa-vegogorito, benamo edanaġirito, ekirato, “Peroveta tarimari tu

kara ġetato, Keriso, (Barau na ekiraġi-toreato vevaġa-maġuri tauna), tu ainai bemaġurini?”

⁵ Ġia na ġevaġa-veaseato, ġekirato, “Betelehema vanuġana, mo tu Iudea tanonai, korana peroveta tarimana Mika na maġesi etoreato,

⁶ ‘Betelehema o, Iudea tanonai otanuni vanuġana, Iuda vanuġari vekaravari ai ġoi tu dia vanuġa misina, asi arana vanuġana ta, korana tu veġorikau tauna ta ġoi ġemuna beiaġomani, ġia na au ġegu Isaraela tarimari beguine-iaġirini.’ ”

⁷ Benamo Heroda na iaunega tarimari vekure-toġai ekearito, benamo edanaġi-ginikau ginikaurito, ekirato, kamara ġaro korikori ai visiġu eforito. ⁸ Benamo etuġurito Betelehema ġana, ekirato, “Ġoiaġo, mero misina boġonoa vetau-ginikaua, boġo doġariani neganai, boġonoma vaġa-ribagu, be au maki bana iaġo, bana tomarakariġo vinia.”

⁹ Heroda ġena guruġa ġeseġaġiato murinai, ma ġerakato dabara na. Dabara na ġeiaġoto-ġoi nuġanai, mo visiġu, ġaro eraġeni rekenai ġeġitaiato visiġuna, na eguine-iaġirito mo, mero misina ġena gena gabuna iatanai eruġa-tarito.

¹⁰ Ġia na mo visiġu ġeġitaiato nai, ġeiakurakavato. ¹¹ Mo numai ġeraka-toġato nai, mero misina ma sinana Maria ġesi ġeġitarito, benamo ġevetui-tarito, ġetoma-rakariġoato. Moġa murinai ġeri farefare ġeġurarito dagarari ġekeorito, bena ġevarevare-viniato. Ġevarevare-viniato dagarari tu golo, e muramura arana frenkinsens, mai tu goġuna ma bonana namona muramu-

rana, ema vedau muramurana arana muro.
¹² Benamo Barau na nuvi ai evaḡa-ribarito, ekirato, “Heroda ḡenai asi boḡono ḡenoḡoi.” Moḡa lorinai dabara boruna na ḡeri tanobara e vanuḡa ḡana ḡeḡenoḡoito.

Iesu Aigupito ḡana ḡeḡwa-iaḡoato

¹³ Ġia ḡerakato murinai, Vereḡauka ḡena aneru nuvi ai Iosefa ḡenai efoforito, ekirato, “No-vaisiraḡe, mero misina ma sinana ḡesi Aigupito ḡana noraga-ḡori iaḡori. Monai boḡono tanu mo, au na ma bavaḡa-guruḡamuni, korana Heroda na mero misina evetauani, bene vaḡi-masea etoni.”

¹⁴ Benamo Iosefa evariḡisito, mero misina ma sinana ḡesi eḡabirito, boḡi nuḡanai Aigupito ḡana ḡeiaḡoto. ¹⁵ Monai ḡetanuto mo, Heroda emaseto. Moḡesina Vereḡauka na peroveta tarimana muruna na ekiraḡiato guruḡana ema moḡonito, ekirato, “Aigupito na natugu akea-rosiato.”

Heroda ḡena guruḡa lorinai mero misiri ḡutuma ḡevaḡi-maserito

¹⁶ Heroda eriba-maoroto, mo iaunega tarimari na ḡia tu ḡeḡofaiato nai, ebaru-rakava rakavato. Benamo vetari tarimari o soldia etuḡurito, Betelehema e rikina tanori ai mero misiri ḡeri maḡuri laḡaniri ruarua e gabivau ma ḡemaḡurito mabarari ḡevaḡi-maserito. Mo mero misiri ḡeri maḡuri laḡanina ruarua ma murinai ḡevaḡi-maserito anina tu, iaunega tarimari na visiḡu ḡeḡitaiato ḡarona na, eiaḡoto mo, Heroda eribato ḡarona tu laḡani ruarua kavana. ¹⁷ Mo ḡaro ai Barau na peroveta tarimana Ieremia muruna

na kara ekiraĝiato guruĝana tu ema moĝonito, ekirato,

¹⁸ “Garo ta Rama vanuĝanai ĝeseĝaĝiato, taĝi-koĝokoĝo e taĝi-vanorovanoro tu barego, Rahela natuna taĝiri eveini, e asi eurani beĝene vaĝa-magoa, korana natuna tu beĝe mase.”

Nasareta ĝana ĝeĝenoĝoito

¹⁹ Heroda emaseto murinai, Vereĝauka ĝena aneru Iosefa ĝenai nuvi ai ma efoforito Aigupito ai. ²⁰ Benamo mo aneru Iosefa ekiraiato, ekirato, “Novaisiraĝe, mero misina ma sinana ĝesi noĝabiri, Isaraela tanona ĝana ĝoiago. Korana tu mero misina beĝene vaĝi-masea ĝetato-ĝoi tarimari tu varau beĝe mase.” ²¹ Iosefa evariĝisito, benamo mero misina ma sinana ĝesi eĝoririto, Isaraela tanona ĝana ĝeiaĝoto.

²² Senaĝi Iosefa eseĝaĝito, Akelao na Iudea eĝitaĝauato-ĝoi tamana Heroda gabunai, benamo mo ĝana iaĝo tu egarito. A Barau na nuvi ai evaĝa-ribaiato ilailanai eraka-vanaĝito, eiaĝoto Galilea tanona rekena ĝana. ²³ Galilea tanonai vanuĝa ta arana Nasaretai etanuto. Monana Barau na peroveta tarimari ĝerina Iesu ekiraĝiato guruĝana emoĝonito, ekirato, “Ĝia tu Nasareta tarimanai beĝe kiraĝiani.”

3

Ioane Babatiso eĝobatato
Ioane 1:19-28

1 Moġeri ġarori ai Ioane Babatiso eiaġomato, tano fakanai Iudea nuġanai eġobatato-ġoi, ekirato, 2 “Ġemi rakava ġerina ġovetuġamaġi-kure, ema ġoraka-kure Barau ġenai, korana Guba Basileiana tu bevotu, (Barau ġena veġitaġau seġukana evaġa-ruġaiiani maiġa).” 3 Mai Ioane maiġa tu Isaia peroveta tarimana na ekiraġiato-ġoi, maiġesi ekirato,

“Tarima ta tano fakanai ekeani, ekirani, ‘Vereġauka ġena dabara ġoiarevaia, ġena iaġoma dabarana ġovaġa-maoromaoroa.’”

4 Ioane ġena dabuġa tu kamela ġuiri na ġeveiato, ġena gabaġau tu nanigosi kefina. Ġana ġaniġani dagarari tu madudu e gode nanuri moġo. 5 Tarimarima Ieruselema na e Iudea mabarana na ema Ioridana douka vanuġari mabarari na maki ġeiaġoto-ġoi Ioane ġenai. 6 Ġeri rakava ġekiraġi-foforirito-ġoi vau, ebatatorito-ġoi Ioridana ġarukanai.

7 Farisea e Sadukea tarimari ġutuma maki ġia ġenai ġeiaġoto bene babatisori ġana. Ioane na eġitarito nai, ekirarito, ekirato, “Ġomi mota naturi, dei na bekirami, Barau ġena Kota baregona ġarona ġenana boġo raga-maġurini? 8 Ġemi rakava ġerina boġono vetuġamaġi-kure, benamo ġemi maġuri ai ġwaġwa namori boġono vaġa-ġwari. 9 Ema nuġami ai asi boġono kira, ‘Aberahamo tu ġai tamama, (be Barau na beġabi-raġemani).’ Korana akiramini, Barau tu ma seġukana, Aberahamo natuna tu mai fore ġerina bevaġa-ġorarini!” 10 Toma koko tu ġau korari ai varau beġe toreri; moġa lorinai ġwaġwa

namori asi ġevaġa-ġorarini ġauri mabarari tu beġe basirini, karavai beġe fiu-raġerini.

¹¹ Deikara ġena rakava ġerina evetuġamaġi-kureni tarimana, au na tu nanu na ababati-soani. Senaġi au murigu na beiaġomani tarimana ġena seġuka tu lelevaġi, au ġegu seġuka maki evanaġiani, ema ġia ġena tamaka maki au na asi baġwa-rakaorakaoani riba. Ġia na tu Iauka Veaġa e karava na bebabatisomini. ¹² Ġia ġimanai tu iareva-iareva dagarana, widi momona tu widi tauri ġenana bene iareva-ġitakauri ġana. Benamo widi tu ġena vaġa-vegogo numanai bevaġa-vegogorini, senaġi widi momona begabuani asi ebuseni karavanai.”

*Ioane na Iesu ebatisoato
Mareko 1:9-11; Luka 3:21-22*

¹³ Moġa neganai Iesu tu Galilea vanuġana na Ioridana ġarukana ġana eiaġoto, Ioane na bene babatisoa ġana. ¹⁴ Senaġi Ioane na ekiraġoiato, ekirato, “Bere namo ġoi na au boro babatisogu. Karase nai au ġegu ai boiaġoma?” ¹⁵ A Iesu na evaġa-veaseato, ekirato, “Veigana noveia, korana veiġa iobukaiobuka o Barau ġena ura veiġari mabarari bitana korana-iaġiri tu namo.” Benamo Ioane na Iesu ġena ura veiġana eveiato.

¹⁶ Iesu ebatisoato, nanu na eraka-raġasito nuġanai, guba evekeo-fakato, benamo ġia na Barau Iaukana eġitaiato, pune kavana emariġoto ġia iatanai. ¹⁷ Ema garo ta guba na ekea-riġoto, ekirato, “Mai tu au Natugu, aura-viniani; ema ġia ġenai aiaku-rakavani maki.”

4

Diabolo o Satani na Iesu eriba-ḡaniato

¹ Moḡa murinai Iauka Veāḡa na Iesu tano fakana ḡana eḡori-iaḡoato, Diabolo na bene riba-ḡania ḡana. ² Ġaro e boḡi gabana vasivasi (40) nuḡari ai asi eḡaniḡanito, eḡani-veaḡato; moḡa lorinai vito na eḡabi-rakavaiato. ³ Benamo Veribaḡani Tarimana Diabolo ḡia ḡenai eiaḡoto, ekiraiato, ekirato, “Bema ḡoi Barau Natuna nai, mai fore nokirari, be ḡaniḡani ai ḡeiaḡo.” ⁴ A Iesu na evaḡa-veaseato, ekirato, “Buka Veāḡa nuḡanai maiḡesi ekirani, ‘Tarimarima tu dia ḡaniḡani na moḡo bemaḡurini. Senaḡi Barau ḡena guruḡa beḡabi-raḡerini e bekorana-iaḡirini tarimana tu maḡuri beḡabiani.’”

⁵ Benamo Diabolo na Ierusalemā, siti veaḡana, ḡana eḡori-iaḡoato, Rubu Veāḡa tuḡuna vanigere-nai evaḡa-ruḡakauato. ⁶ Benamo ekirato, “Bema ḡoi Barau Natuna, mainana noburi-firiḡo, korana Buka Veāḡa nuḡanai maiḡesi ekirani, ‘Barau na ḡena aneru bevaḡa-naḡirini, benamo ḡimari na beḡe ḡobemuni, beḡe ḡabi-vaiḡimuni, kwakumu fore ai asi borarai.’”

⁷ Iesu na ma evaḡa-veaseato, ekirato, “Buka Veāḡa nuḡanai maki ekirani, ‘Vereḡauka ḡoi ḡemu Barau asi bono riba-ḡania.’”

⁸ Benamo Diabolo na Iesu eḡori-raḡeato ḡoro baregona e maukana ta tuḡunai, tanobara basileiari mabarari ma marevari namori e ma seḡukari ḡesi evaḡa-ḡitaiato, ⁹ ekirato, “Bema ḡoiragu ai bovetui-tarini e au botomarakarioḡo viniguni nai tu, maiḡeri mabarari au

na bavinimuni.” ¹⁰ Benamo Iesu na ekiraiato, ekirato, “Satani, au ġeguna noraka-veġita. Korana Buka Veaġa nuġanai ekirani, ‘Vereġauka ġoi ġemu Barau bono toma-rakarigo vinia, ġia moġo ġereġana vetuġunaġina bono iaġo-vini!’ ”

¹¹ Benamo Diabolo na eraga-kwaneato. Aneru kotari Iesu ġenai ġeiaġoto, ġenariato.

Iesu ġena ġauvei esinaiato Galileai

Mareko 1:14-15; Luka 4:14-15

¹² Iesu eseġaġito, Ioane ġe-diburaiato, benamo Galilea tanona ġana ma eġenoġoi-iaġoto.

¹³ Senaġi Nasareta vanuġana ma eragakwaneato, asi etanuto, eiaġoto, Kaperanaumai ea tanuto. Kaperanaumai tu Genesareta kouna sevina vanuġana ta, Sebulun e Naftali tanori nuġanai.

¹⁴ Moġa ġenana Isaia, peroveta tarimana, ġena guruġa emoġonito, ekirato,

¹⁵ “Sebulun e Naftali tanori ai ġotanuni tarimami o, Galilea kouna rikinai ema Ioridana ġarukana mo rekenai, irau bese tarimami, Barau asi ribami tarimami, ġemi Galilea tu moġa, ġoseġaġi.

¹⁶ Mukunai ġetanuto-ġoi tarimari tu mama barana varau ġeġitaiani. E mo dei mukuna furufuru tanonai ġetanuto-ġoi tarimari iatari ai mama varau bema fofori.”

¹⁷ Mo negai vau Iesu na ġena vari eġobata-iaġi-foforiato, ekirato, “Ġemi rakava ġerina ġovetuġamaġi-kure, ema ġoraka-kure Barau ġenai, korana Guba Basileiana tu bevotu, (Barau ġena veġitaġau seġukana evaġa-ruġaiani maiġa).”

Iesu na tarima vasivasi (4) ekearito, ġia murinai beġene raka

Mareko 1:16-20; Luka 5:1-11

¹⁸ Iesu Galilea kouna kone rikina na eraka-iaġoto-ġoi nuġanai, tarikaka ruarua, Simona, arana ta tu Petero, ma tarina Anduru ġesi eġitarito, ġeri reke kou ai ġefuato, korana ġia tauri ruarua tu maina tarimari. ¹⁹ Benamo Iesu na evaġa-guruġarito, ekirato, “Ġoiaġoma, murigu ai ġoma raka, be au na tu tarimarima maina viniri bana vaġa-ribami.” ²⁰ Benamo maoromaoro ġeri reke ġeraga-kwanerito, Iesu murinai ġerakato.

²¹ Monana ġeraka-iaġoto-ġoi nai, Iesu na tarikaka ruarua ma eġitarito, Iakobo (o Iames) Sebedaio ma tarina Ioane ġesi; ġeri ġasi ai tamari Sebedaio ġesi ġeri reke ġwadareri ġeturirito. Iesu na ekearito, ²² benamo maoromaoro ġeri ġasi e tamari ġeraga-kwanerito, Iesu murinai ġerakato.

Iesu evevaġa-ribato ema keve tarimari evaġa-namorito

Luka 6:17-19

²³ Iesu Galilea tanona mabaranai erakaoto-ġoi, Iuda tarimari ġeri rubu nuġari ai evevaġa-ribato-ġoi, e Barau ġena Basileia, (ġena veġitaġau seġukana evaġa-ruġaiani), varina namona eġobata-iaġiato-ġoi. Ema tarimarima ġeri keve e midigu irauirau mabarari evaġa-namorito. ²⁴ Ġia varina ġefuato, Siria tanona mabarana eġabiato, benamo tarimarima na ġeri keve tarimari mabarari ġia ġenai ġeġwa-iaġorito e ġeġori-iaġorito: Midigu irauirau, iauka rakavari na ġeboroġirito tarimari, ġue na evaġiani kevena, tauġani ġeġoġoġoġoni, e tauġaniri tavi

tari ġemaseto tarimari, Iesu na mabarari evaġa-namorito. ²⁵ Tarimarima ġutuma-bara ġia murinai ġerakato, Galilea na, Vanuġa Gabanana (10) na, Ierusalemna na, Iudea na, ema Ioridana ġarukana mo rekena na maki ġia ġekavaiato.

5

Iesu ġoro tuġunai eġobatato

¹ Iesu na tarima ġutuma-bara eġitarito, benamo ġoro tai eraġeto, iatanai etanu-tarito. Ġena mero ġia ġenai ġeiaġoto. ² Benamo ġia na evaġa-riba matamarito, maġesina ekirato:

Iaku e verere korikorina

Luka 6:20-23

- ³ “Manau tarimari, Barau ġenai moġo ġevetabekauni tarimari, tu beġene iaku, korana Barau ġena Basileia tu ġia ġeri.
- ⁴ Deidei toma ġenuġa-midigu midiguni tarimari tu beġene iaku, korana Barau na ġeri nuġa-midigumidigu bevaġa-magorini.
- ⁵ Manau tarimari tu beġene iaku, korana Barau na tanobara mabarana ġia bevinirini.
- ⁶ Veġa iobukaiobuka vitona ġevito-iaġiani e nanumasena ġenanumase-iaġiani tarimari tu beġene iaku, korana vau beġe ġanimaseni.
- ⁷ Vevetuġaġwa tarimari tu beġene iaku, korana Barau na ġia maki bevetuġa-ġwarini.
- ⁸ Deidei nuġari namo vedaurea tarimari tu beġene iaku, korana ġia na Barau beġe ġitaiani.

⁹ Deidei na toma vevaḡa-maino veig̃ari ḡvevirini tarimari tu beḡene iaku, korana Barau na ḡia natunai bekiraḡirini.

¹⁰ Deidei na toma veig̃a iobukaiobukari ḡvevirini ḡaramanai ḡevaḡa-midigu midigurini e ḡevaḡa-rakavarini tarimari tu beḡene iaku, korana Guba Basileia tu ḡia ḡeri.

¹¹ Bema au murigu ai ḡorakani ḡaramanai ḡomi beḡe mugumugu-iaḡimini, beḡe vaḡa-midigu midigumini, e veig̃a rakavari iraurau ḡemi ai beḡe kiraḡirini beḡe ḡofaḡofa-iaḡimini nai, boḡono iaku. ¹² Boḡono iaku, boḡono verere, korana Barau na voimi baregona bevinimini gubai. Maiḡesina veig̃a ilailana, ḡomi murimi tarimari, peroveta tarimari guineri, na maki moḡesi ḡevaḡa-rakavarito.”

Damena e mama

Mareko 9:50; Luka 14:34-35

¹³ “Ḳomi tu tanobara damenana. Bema damena mamina korikorina bekorini nai, kamara dabarai mamina ma beḡenoḡoini? Mai tu varau be-rakava, asi ḡena namo ta. Moḡa lorinai beḡe fitoḡaiiani, benamo tarimarima kwakuri na ma beḡe fanafana-tariani.

¹⁴ Ḳomi tu tanobara mamana. Ḳoro tuḡunai ḡevaḡa-ruḡaiato vanuḡana tu asi bevekuretoḡani riba. ¹⁵ Lamefa beḡe gabuani maki, ḡuro gaburenai asi beḡe toreani, senaḡina lamefa toretorena fatana korikorinai beḡe tore-kauani. Benamo ḡia mamana na numa tarimari mabarari bevinirini. ¹⁶ Ilailana, ḡomi ḡemi mama tarimarima ḡoirari ai moḡesi boḡono vaḡa-foforiri, be ḡemi veig̃a

namori beḡene ḡitari, benamo Tamami gubai etanuni tu beḡene vaḡa-raḡea.”

Iesu ema taravatu

¹⁷ “Maḡesina asi boḡono tuḡa-maḡi, au aiaḡomato tu, Mose ḡena taravatu e peroveta tarimari ḡeri guruḡa asi aniri ai bana vaḡa-iaḡori ḡana. Asiḡina. Au tu asi aiaḡomato moḡeri guruḡa asi tauri ai bana vaḡa-iaḡori ḡana, senaḡi bana vaḡa-moḡoniri e bana vaḡa-kori ginikauri uranai aiaḡomato. ¹⁸ Moḡoni akira-mini, guba e tanobara roḡo ḡetanuni nuḡanai, taravatu ḡena leta misina korokorona ta o ḡena koma ta asiḡina ḡinavaḡi berekwa-rekwani, beiaḡoni mo, taravatu mabarari tauri korikori beḡea ḡorani. ¹⁹ Moḡa lorinai, tarima ta na taravatu misina korokorona ta bekira-sirivaḡi viniani, ema ḡena ura veiḡanai tarima kotari mai veiḡa ilailana ma bea vaḡa-ribarini, ḡia tu Guba Basileiai gabi tarimanai beḡe kiraḡiani. Senaḡina tarima ta na taravatu bekorana-iaḡirini ema tarima kotari ma bea vaḡa-riba iaḡirini, ḡia tu guine tarimanai beḡe kiraḡiani Guba Basileia nuḡanai. ²⁰ Akira-korikorimini, bema ḡomi ḡemi vei-iobukaiobuka na Farisea e taravatu ḡevevaḡa-riba iaḡiani tarimari ḡeri vei-iobukaiobuka asi bevanaḡiani nai, ḡomi tu Guba Basileia nuḡanai asi boḡo raka-toḡani, asiḡina ḡinavaḡi.”

Vaḡivaḡi

Luka 12:57-59

²¹ “Ḣomi ma ribami, tarima guineri na taravatu guruḡari ḡeḡabirito, ḡekirato, ‘Asi bono vaḡivaḡi! A deikara na tarima ta bevaḡiani nai, ḡia tu Kota

gabuna ḡana beiāḡoni.’ ²² Senaḡi toma au na akiramini: Tarima ta tarikakana bebaru-viniani nai, ḡia tu Kota gabunai beḡe danaḡiani. E dei na tarikakana beguruḡa-rakava viniani nai, ḡia tu Kota baranai beḡe vaḡa-ruḡaiani. Ema dei na tarikakana bekiraiani, ‘Ḡoi tu babo korikori’ betoni nai, ḡia tu asi ebuseni karavana ḡana beiāḡoni.

²³ Moḡa lorinai, bema ḡemu varevare dagarana fata veaḡana iatanai bono torekaua, Barau bono vinia otoni nuḡanai, ḡoi tarikamu otuḡamaḡiani, ḡia ma ḡena meto ḡoi ḡemu ai, ²⁴ benamo ḡemu varevare dagarana fata veaḡana ḡoiranai noraga-kwanea, noiaḡo, tarikakamu ḡesi maino boḡono ḡabia roḡo, gabivau bono ḡenoḡoi-iaḡo, ḡemu varevare dagarana fata veaḡanai bono torea Barau ḡena.

²⁵ Ḡoi ebaru-vinimuni tarimana ḡesi maino boḡono raga-ḡabia, Kota gabuna ḡana roḡo mani ḡoraka-vegogoni nuḡanai. Korana ebaru-vinimuni tarimana na Kota eseḡaḡini tarimana ḡimanai bea tore-kaumuni ḡesi, ema Kota eseḡaḡini tarimana na dibura numana ḡitaḡauna tarimana ḡimanai betoremuni, benamo ḡia na dibura numana nuḡanai bebiri-ḡaumuni garina. ²⁶ Au na akira-korikorimuni: Monana asi roḡo boraka-rosini, beiāḡoni mo, ḡemu meto voina bodava-ḡosiani.”

Veḡura-vanaḡi

²⁷ “Ḡomi ma ribami, tarima guineri na taravatu guruḡari ḡeḡabirito, ḡekirato, ‘Asi bono veḡura-vanaḡi!’ ²⁸ Senaḡi au na akiramini: Deikara

na tarima ta ġaraġona beġita-karakaraiani ma eurani bene ġabia ġia ġena, ġia tu nuġana tuġamaġina ġenana varau beveġura-vanaġi mo vavine ġenai. ²⁹ Bema ġoi matamu aroribana na evaġa-rakavamuni nai, bono ġibo-vaġia, bono fitoġaia! Korana tauġanimu rakavana rekena berekwa-rekwani tu namo, a asi namo tauġanimu mabarana karava asi ebuseni gabunai beġe fiukauani. ³⁰ Ma bema ġoi ġimamu aroribana na evaġa-rakavamuni nai, bono basi-ġutua, bono fitoġaia. Veiġa namona tu, tauġanimu rakavana rekena bono fitoġa-guinea, be tauġanimu mabarana karava eġara-vanaġi vanaġini gabuna ġana asi bene iaġo.”

Vavine tuġuraka

Mataio 19:9; Mareko 10:11-12; Luka 16:18

³¹ “Tarima guineri na taravatu guruġari ġeġabirito, ġekirato, ‘Tau ta ġaraġona betuġurakaiiani nai, ġia na veġaraġo ruġaruġana fefana bene tore-vinia.’ ³² Senaġina au na akiramini: Bema tarima ta ġaraġona betuġu-dobiani, senaġi vavine tu veġura-vanaġi veiġari asi eveini, mo tau na ġaraġona tu veġuravanaġi vavinenai evaġa-iaġoani. Ema deikara na etuġu-rakaiato vavinenena beġaraġoani tarimana tu, beveġura-vanaġini.”

Guruġatore

³³ “Ġita senera ġevaġa-ribarito guruġari ġomi tu ma ribami: ‘Ġemi guruġatore asi boġono vaġa-rakavaia, senaġi Vereġauka ġoiranai ġokiraġitoretto dagarari boġono veiri.’ ³⁴ Senaġi au na akiramini: Asi boġono guruġatore veġata! Ġemi

guruḡa vaḡa-gwaḡiḡiri ḡana guba asi boḡono kiraḡia, guba aranai asi boḡono guruḡatore, korana ḡia tu Barau ḡena terona; ³⁵ o tanobara aranai maki asiḡina, korana ḡia tu Barau kwakuna ḡena fanakau dagarana; o Ierusalema aranai, korana ḡia tu Kini baregona ḡena siti. ³⁶ Ġoi debamu, ḡemu maḡuri, maki asi bono kiraḡia ḡemu guruḡatore vaḡa-gwaḡiḡina ḡana, korana ḡoi na ḡuimu sebona ta asi bovaḡa-kurokuroani e asi bovaḡa-dubadubaiani riba. ³⁷ Namona tu maiḡa: Ġemu guruḡa bono kiraḡia, ‘Oi’ bene oi e ‘Asiḡina’ bene asiḡina. Moḡa moḡo, a guruḡa tari ma okiraḡirini tu Tarima Rakavana, Satani, ḡenana eiḡomani.”

Evaḡa-rakavamuni tarimana voina asi bono veia

Luka 6:29-30

³⁸ “Tarima guineri ḡevaḡa-ribarito guruḡari ḡomi tu ma ribami, maiḡesi ḡekirato: ‘Mata voina mata e doḡa voina doḡa.’ ³⁹ Senaḡina au na aki-ramini, veiḡa rakavana evei-vinimuni tarimana asi bono veiḡa rakava-vinia. Bema tarima ta na taḡomu aroribana beforoani nai, taḡomu kaurina ma bono vinia maki. ⁴⁰ E bema tarima ta na Kotai betoremuni ḡemu sedi bene ḡabia ḡana nai, ḡemu koudi maki bono vinia. ⁴¹ Ema tarima ta na belau-naḡimuni, kilomita sebonai bono kavaia betoni nai, kilomita ruarua ai ma bono raka ḡia ḡesi. ⁴² Ema enoḡinoḡini tarimana bono vinia, e ḡemu ai bene ḡabitore etoni tarimana maki asi bono kira-sirivaḡi vinia.”

*Ĝevaĝa-rakavamuni tarimari bono ura-viniri
Luka 6:27-28; 6:32-36*

⁴³ “Tarima guineri ĝevaĝa-ribarito taravaturi ma ribami, ĝekirato: ‘Ĝoi sevimu tarimana bono ura-vinia, a evaĝa-rakavamuni tarimana bono vaĝa-rakavaia.’ ⁴⁴ Senaĝina au na akiramini: Ĝebaru-vinimini tarimari boĝono ura-viniri, e dei na ĝevaĝa-rakavamini tarimari maki iatari ai boĝono ĝauĝau. ⁴⁵ Maiĝa ĝenana boĝo vaĝa-foforiani, ĝomi tu Tamami gubai etanuni na natunai evaĝa-iaĝomito. Korana ĝia na ĝaro tu veiĝa rakava tarimari e veiĝa namo tarimari iatari ai evaĝa-raĝekauani, ema ĝura maki veiĝa iobukaiobuka e veiĝa ĝeĝeva-ĝeĝeva tarimari ĝeri etuĝu-riĝoani. ⁴⁶ Bema ĝoura-vinirini tarimari tu ĝomi ĝeura-vinimini tarimari moĝo nai, kamara varevare namona boĝo ĝabiani? Takesi ĝegogoni tarimari o ĝofaĝofa tarimari na maiĝesina maki ĝeveiani. ⁴⁷ Ema tarikakami moĝo boĝo vaĝa-namorini, ĝemi namo tu kara? Barau asi ribari tarimari na maki mai veiĝa ĝeveiani. ⁴⁸ Moĝa lorinai ĝomi tu asi vetoukaumi boĝono tanu, ĝomi Tamami gubai etanuni asi vetou-kauna kavana.”

6

Vini korikorina rabu tarimari ĝeri ai

¹ “Rorimi boĝono vetore, ĝemi veiĝa namori tarimarima ĝoirari ai asi boĝono vaĝa-foforiri, ĝia na beĝene vaĝa-raĝemi ĝana. Maiĝeri boĝo veirini nai, Tamami gubai etanuni ĝenana voimi asi boĝo ĝabini.

² Moġesi nai, ġemu varevare rabu tarimari bovinirini nai, asi bono ġobata-iaġia ma kibimu ġesi, ġofaġofa tarimari rubu ai e vanuġa ġatamanai ġeveini kavana, tarimarima na beġene vevato-iaġiri ġana. Akira-korikorimini, ġia tu tarimarima na ġevaġa-raġerini, be voiri tu varau ġeġabirito. ³ Sena-ġina ġoi ġemu varevare asi ġena-ġana tarimana novinia botoni nai, ġimamu kaurina asi bene riba, ġoi ġimamu aroribana na kara eveiani. ⁴ Be ġemu varevare vekuretoġai bono vini. Ema Tamamu na, kara eġorani vekuretoġai eġitarini, ġia na vau voimu bevinimuni.”

Vereġauka ġena ġauġau

Luka 11:2-4

⁵ “Bema boġo ġauġauni nai, ġofaġofa tarimari kavana asi boġono iaġo! Ġia ruġaruġari ai ma iakuri ġesi ġeġuriġurini, rubu nuġari ai e vanuġa ġatamanai ema dabarai maki, tarimarima na beġene ġitari ġana. Au na akira-korikorimini, ġia voiri varau ġeġabito. ⁶ A ġoi ourani bono ġauġau otoni nai, ġemu numa daiġutuna nuġanai bono rakatoġa, ġatama-boka bono biri-ġaua, monai vau Tamamu bono noġi-vinia, ġia tu vekuretoġai etanuni. Ema Tamamu na, kara eġorani vekuretoġai eġitarini, ġia na vau voimu bevinimuni.

⁷ Ġomi boġo ġauġauni nai, asi boġono kiraġi ġenoġoi-ġenoġoi guruġa asi aniri ġeri ai, Barau asi ribari tarimari ġeveini kavana. Ġia ġetuġamaġini, ġeri guruġa vovoka ġekiraġirini naima, Barau na beseġaġirini. ⁸ Ġia kavari asi boġono iaġo. Korana ġomi na kara ġoura-vinirini, Tamami na eriba-guineani, gabivau ġomi na ġonoġi-viniani.

- 9 Maiġesina boġono ġuriġuri:
 ‘Ġai Tamama o, gubai otanuni; ġoi aramu baġana
 vaġa-veaġaia;
- 10 ġemu Basileia bene iaġoma; ġemu ura tanobarai
 baġana veia, gubai ġeveiani kavana.
- 11 Ġema-ġama toma bono vinima.
- 12 Ġema rakava notuġamaġi-fitoġari, ġai
 ġevaġa-rakavamani tarimari ġeri rakava
 ġatuġamaġi-fitoġarini vaġa-ilailana.
- 13 Veribaġani ai asi bono ġori-kauma, a Rakava
 Tarimana, Satani, ġimana na bono vaġa-
 maġurima. [Korana Basileia tu ġoi ġemu,
 seġuka ġoi ġemu, mareva baregona ġoi
 ġemu, toma bene iaġo mo vanaġivanāġi,
 Amen.]’
- 14 Bema ġomi na ġevaġa-rakavamini tarimari
 ġeri rakava boġo tuġamaġi-fitoġarini nai, Tamami
 gubai etanuni na ġemi rakava maki betuġamaġi-
 fitoġarini. 15 Senaġina, bema ġomi na ġevaġa-
 rakavamini tarimari ġeri rakava asi boġo
 tuġamaġi-fitoġarini nai, Tamami na ġemi rakava
 maki asi betuġamaġi-fitoġarini.”

Ġaniveaġa

- 16 “Boġo ġani-veaġani nai, asi boġono boġe-
 vetuġa, ġofaġofa tarimari ġeveini kavari. Goirari
 ai ġevevaġa-fofori ġofakauni, tarimarima na
 maboru beġene kira, ‘Ġeġani-veaġani kika’
 beġene si. Akira-korikorimini, ġia voiri tu varau
 ġeġabirito. 17 A ġoi, bema bono ġani-veaġa botoni
 nai, debamu ai deoro bono tore e ġoiramu bono
 ġuriġia, 18 be tarimarima na asi beġene ribamu,
 ġoi tu oġani-veaġani, senaġina Tamamu veġuni

ai moĝo bene riba. Ema Tamamu na, kara eĝorani vekuretoĝai eĝitarini, ĝia na vau voimu bevinimuni.”

Ĝemi farefare gubai boĝono vaĝa-vegogo
Luka 12:33-34

¹⁹ “Ĝemi farefare tu mai tanobarai asi boĝono vaĝa-vegogo! Korana faro ema lalalala o rasta na beĝe vaĝa-rakavarini ĝesi, ema lema tari-mari na numa beĝe dareani ema beĝe lemarini. ²⁰ Ĝemi farefare gubai boĝono vaĝa-vegogo, faro e lalalala na asi beĝe vaĝa-rakavarini, ema lema tarimari na maki numa asi beĝe dareani ema asi beĝe lemarini riba. ²¹ Ĝoi ĝemu farefare ainai etanuni, ĝoi nuĝamu maki monai etanuni.”

Mata tu tauĝani ĝena mama
Luka 11:34-36

²² “Mata tu tauĝani ĝena lamefa kavana. Bema ĝoi matamu namo nai, tauĝanimu mabarana maki bemamani. ²³ Senaĝina bema ĝoi matamu tu rakava nai, tauĝanimu mabarana maki bemukunani. A bema mama ĝoi nuĝamu ai tu mukuna nai, mai mukuna tu bebarego-vedaureani!”

*Tarima ta vere ruarua vetuĝuri asi beiaĝo-
vinini riba*
Luka 16:13

²⁴ “Tarima ta na vere ruarua vetuĝunaĝiri asi beiaĝo-vinirini riba. Korana ĝia na ta tu asi beura-viniani, a ta tu beura-viniani; ta bevaĝa-moĝoniani, a ta tu beĝofaĝofa-iaĝiani. Barau ema moni nega sebonai vetuĝunaĝiri asi boĝo iaĝo-vinirini riba.”

Asi boḡono nuḡa-vekwaraḡi
Luka 12:22-31

²⁵ “Moḡesi naima akiramini, ḡemi maḡuri asi boḡono tuḡamaḡiri, kara boḡo ḡanini o boḡo niuni; o tauḡanimi kara na boḡo dabuḡarini. Aiḡa tu dagara barana, maḡuri ba ḡaniḡani? E aiḡa tu dagara barana, tauḡani ba dabuḡa? ²⁶ Gubai ḡerovoni manuri ḡoḡitari! Ġia tu asi ḡevarovaroni e asi ḡekwakwani, ema vamoka numari ai maki ḡaniḡani asi ḡevaḡa-vegogoni. Senaḡi Tamami gubai etanuni na eḡuburini. Ġomi tu dagara baregomi, a manu tu kei! ²⁷ Ġomi deikara onuḡa-vekwaraḡini nai, ḡemu maḡuri kota ma bovaḡa-maukaiani riba ba?

²⁸ Karase dabuḡa urari ai ḡove-tuḡamaḡi-vekwaraḡini? Boḡa veraverari ḡoḡitari, aiḡesi ḡegarani. Asi ḡeḡauveini e dabuḡa asi ḡeturini. ²⁹ Senaḡina akiramini, Kini Solomona ḡena ved-abuḡa marevana maki ḡevanaḡiani. ³⁰ Mai tu Barau na tano ḡauḡari evaḡa-dabuḡarini, ḡia tu toma ḡegarani, a boinani tu karavai beḡe fiuraḡerini, Barau tu moḡesina evaḡa-dabuḡarini. Ġia na ḡomi asi veḡatana bevaḡa-dabuḡamini, ei? Ġomi veḡabidadama misimisi tarimami! ³¹ Moḡesi nai, asi boḡono nuḡa-vekwaraḡi, asi boḡono kira, ‘Kara toma taḡanini?’ O ‘Kara toma taniuni?’ O ‘Kara toma tariḡoni?’ ³² Barau asi ribari tarimari na maiḡeri dagara mabarari ḡeraga-vetaurini, a Tamami gubai etanuni tu ribana, ḡomi na maiḡeri ḡoura-vinirini. ³³ Senaḡina ginigu-ine ḡia ḡena Basileia ema ḡena vei-iobukaiobuka boḡono vetau-guineri, benamo maniḡeri dagara

mabarari ġomi bevinimini. ³⁴ Moġesina naima boinani ġaro tuġamaġi-vekwaraġina asi boġono vei; boinani ġaro ġena vekwaraġi tu Barau ġimanai. Toma ġaro ġena vekwaraġi iatanai meto ma boġo torkauani nai, kamasi boġo ġwaiani?”

7

Tarimarima asi boġono vetau-viniri

¹ “Tarimarima asi boġono vetau-viniri, be Barau na maki asi bene vetau vinimi. ² Korana tu ġomi ġemi vetauvini ilailanai, ġomi maki moġesina moġo Barau na bevetau-vinimini; ema aiġesi ġovevaġa-vetovo vinirini, Barau na maki moġesi bevevaġa-vetovo vinimini. ³ Karase nai tarikakamu matanai libika oġitaiani, senaġi ġau tubina ġoi matamu nuġanai maniġa tu asi otuġamaġiani? ⁴ Kamara dabarai ġoi tarikakamu okiraiiani, ‘Ġata, au na roġo matamu ai libika nakokia,’ senaġina ġoi tauġemu matamu ai ġau tubina ta etanuni? ⁵ Ġoi ġofaġofa taumu, guine tu ġoi matamu ai ġau tubina nokoki-vaġia roġo, benamo boboġeboġe-ġinikauni vau, tarikakamu matanai libika bono ġabi-vaġia.

⁶ Dagara veaġari kwaiva (o kira-sirivaġi tari-mari) asi boġono viniri, ema ġemi aġeva maki asi boġono fiu-rosiri bai ġoirari ai! Kwakuri na beġe fana-taririni, benamo beġe doġe-kureni, ma beġe dare-misi misimini garina.”

Noġinoġi, vetauvetau, sekeseke o fidifidi

Luka 11:9-13

⁷ “Noġinoġi ai Barau na bevini-mini, vetauvetau ai boġo doġarini, sekeseke ai ġemi ġatama boka

bekeoani. ⁸ Korana benoḡi-noḡini tarimana tu beḡabini, bevetauni tarimana bedoḡarini, ema beseke-sekeni tarimana Barau na ḡena ḡatama-boka bekeoani.

⁹ Gomi dei bema natumu merona ḡaniḡani benoḡini nai, ḡoi na fore boviniani? ¹⁰ O maḡani-kone benoḡini nai, mota boviniani? ¹¹ Boḡono tuḡamaḡi, ḡomi tu rakava tarimami, senaḡi da-gara namori natumi viniviniri ma ribami, moḡa lorinai ḡomi Tamami gubai etanuni, ḡia na da-gara namori ḡenoḡi-viniani tarimari bevinirini veḡatana!

¹² Ġomi kara ḡourani tarimarima na ḡemi ai beḡene veiri veḡari, ḡia ḡeri ai maki moḡeri veḡa boḡono veiri. Mose ḡena taravatu e peroveta ḡeri vevaḡa-riba guruḡari tauna korikorina tu moḡa.”

Barau ḡena Basileia rakatoḡana

Luka 13:24

¹³ “Ḡatama-boka kibobonai boḡono rakatoḡa. A mase gabuna ḡana eiaḡoni dabarana tu baḡaka, e ḡena ḡatama-boka tu barego rakava, ema ḡutuma maki monai ḡeraka-toḡani. ¹⁴ Senaḡi maḡuri vanaḡivanaḡi ḡana eiaḡoni ḡatama bokana tu kibobo e dabara maki kei rakava, ema tarimarima viravira na moḡo ḡedoḡariani.”

Peroveta tarimari ḡofaḡofari

Luka 6:43-44

¹⁵ “Rorimi boḡono vetore peroveta tarimari ḡofaḡofari ḡerina. Ġia ḡomi ḡemi ai ḡeiaḡomani tu ma mamoe dabuḡari ḡesi, senaḡina nuḡari ai ḡeri tuḡamaḡi tu boḡa kwaivari rakavari kavari.

¹⁶ Ġia ḡwaḡwari ai vau boḡo ribarini. Vine

ġwari (o grapes) tu ġau ma giniri ġerina asi ġebokoni, ema figi ġwari maki ġauġa ġiniginiri ġeri ai asi ġeġabini. ¹⁷ Ġau namona ġenana ġwaġwana namona bevaġa-ġoraiani, a ġau rakavana ġenana maki ġwaġwana rakavana bevaġa-ġoraiani. ¹⁸ Ġau namona na ġwaġwa rakavana asi beġwani riba, ilailana ġau rakavana na ġwaġwa namona asi beġwani riba. ¹⁹ Ġwaġwa namori asi ġeġwani ġauri tu beġe basirini, ma karavai beġe fiu-raġerini. ²⁰ Moġesina ilailanai peroveta tarimari ġofaġofari tu ġwaġwari ai boġo ribarini.

²¹ Dia ‘Vereġauka, Vereġauka,’ ġetoguni tarimari mabarari tu Guba Basileiai beġe rakatogani. Asiġina. Deikara Tamagu gubai etanuni ekorana-iaġiani e ġena ura veiġari eveirini tarimana ġereġana moġo. ²² Kota baregona ġarona beraġasini nai, tarima ġutuma na beġe kiraguni, beġe kirani, ‘Vereġauka, Vereġauka, ġoi aramu ai ġaperovetato, e ġoi aramu ai iauka rakavari ġalai-vaġirito, ma ġoi aramu ai nuġa-farevaġi veiġa boruri ġutuma maki ġaveirito.’ ²³ Benamo au na bakirarini, bakirani, ‘Au asi ribagu ġomi. Ġeguna ġoraka-veġita, ġomi veiġa rakava tarimami!’ ”

Numa ruarua ragaragari tauri

Luka 6:47-49

²⁴ “Moġa lorinai, tarima ta na ġegu guruġa maiġeri eseġaġirini, ma veiġari eveirini tu, tarima iaunegana na ġena numa fore iatari ai evaġaruġaiato kavana. ²⁵ Ġura baregona eraguto, ġaruka mabarari ġeġabatarito, iavara asikeikeina eragato nai, mo numa edoriato; senaġina asi

eġwa-lauato, korana ġia tu fore iatanai evaġa-ruaġaiato nai. ²⁶ A deikara na ġegu guruġa maiġeri eseġaġirini, senaġi veiġari tu asi eveirini, ġia tu tarima babona noġa, numa eragato nai, miri iatanai moġo evaġa-ruġaiato. ²⁷ Ġura baregona eraguto, ġaruka mabarari ġeġabatarito, iavara asikei eraġasito, mo numa edoriato nai, eġwa-lauato, benamo eġwa-rovorovoto.”

²⁸ Iesu na ġena ġobata guruġari maiġeri ekiraġi-ġosirito nai, mai vegogo tarimari ġutuma-bara na ġena vevaġa-riba guruġari ġeġaba-iaġirito. ²⁹ Korana ġena guruġa ma seġukana, dia ġeri taravatu ġevevaġa-riba iaġiato-ġoi tarimari ġeri guruġa kavana.

8

Iesu na lepera tarimana evaġa-namoato Mareko 1:40-44; Luka 5:12-14

¹ Iesu ġoro tuġuna na ma emariġoto nai, tarima ġutuma-bara ġia murina na ġerakato. ² Benamo tarima ta ma leperana Iesu ġenai eiaġoto, ġoiranai evetui-tarito, ekirato, “Vereġauka, bema ġoi ourani nai, moġoni boiarevaguni, bovaġa-namoguni riba!” ³ Iesu na ġimana eduġi-roroġotoato, keve tarimana eġabi-karaiato, ekirato, “Aurani, be nonamo!” Benamo vaġa-sebo lepera na enamoto. ⁴ Iesu na evaġa-guruġaiato, ekirato, “Tarima ta asi bono kira-varaia. Noiaġo, Rubu Veaġa verena na bene ġitamtu, ema veiareva varevare dagarari Mose na ekiraġiato ilailanai bono vinia; be tarimarima beġene riba, ġoi tu bonamo.”

*Roma vetari verena ġena vetuġunaġi merona
Luka 7:1-10*

⁵ Iesu Kaperanauma ai eraġasito nai, Roma vetari verena ta ġia ġenai eiaġoto, Iesu enoġiato, ⁶ ekirato, “Vereġauka, ġegu vetuġunaġi merona tauġanina asi eġarevani, be numai egena-taġoni, ema midigu maki barego eġanini.” ⁷ Iesu na ekiraiato, ekirato, “Au aiāgosini, be asi-vaġa-namoani.” ⁸ Vetari verena na evaġa-ve-seato, ekirato, “Vereġauka, au tu asi ilaila ġoi ġegu numai boraġe-kauni; senaġi ġoi noguruġa moġo, benamo au ġegu vetuġunaġi merona benamoni. ⁹ Au maki tarima kota ġeri veġitaġau gabureri ai, ema vetari tarimari o soldia tu au gaburegu ai. Au na ta bakiraiani, ‘Noraka!’, benamo berakani, ma ta bakiraiani, ‘Noiaġoma!’, benamo beiaġomani. Ema au ġegu vetuġunaġi merona bakiraiani, ‘Maiġa noveia!’, benamo beveiani.”

¹⁰ Iesu na ġena guruġa eseġaġiato nai, eġabarakavato. Benamo ġia murinai ġerakato tarimari evaġa-guruġarito, ekirato, “Au na akira-korikorimini, Israela nuġanai mai-ġesina veġabidadama ta roġosi bana doġaria. ¹¹ Au na akiramini maki, tarimarima ġutuma ġaro-raġe e ġaro-riġo rekeri na beġe iaġomani, Aberahamo, Isako, e Iakobo ġesi vereko baregonai beġe ġani-vegogoni Guba Basileiana nuġanai. ¹² Senaġina tovotovonai Barau na eġabi-viriġirito tarimari, Basileia nuġanai beġene tanu etato tarimari tu, Barau na befiu-rosirini murikai, mukuna furufuru nuġanai. Monai beġe taġini, e gadikari maki beġe veġara-tarini.”

¹³ Benamo Iesu na vetari verena ekiraiato, ekirato, “Noiaḡo, ḡemu numa ḡana! Boveḡabidadama lorinai, veḡana beḡorani.” ḡena vetuḡunaḡi merona mo horai varau enamoto.

*Iesu na Simona ḡena taḡama evaḡa-namoato
Mareko 1:29-31; Luka 4:38-39*

¹⁴ Iesu Petero ḡena numai eraka-toḡato. Monai Petero ḡena taḡama vavinena ekeveto, tauḡanina eseḡukato, be egena-taḡoto-ḡoi, Iesu na eḡitaiato; ¹⁵ ḡimanai eḡabito, benamo ḡena keve ekorito, evaisi-raḡeto, benamo ḡia eḡbuato.

*Iesu na tarimarima ḡutuma evaḡa-namorito
Mareko 1:32-34; Luka 4:40-41*

¹⁶ Lavilavi ai iauka rakavari na ḡeboroḡirito tarimari ḡutuma Iesu ḡenai ḡeḡori-iaḡorito. Iesu na moḡeri iauka rakavari ḡena guruḡa seḡukana ḡenana moḡo elai-vaḡirito, e keve tarimari mabarari maki evaḡa-namorito. ¹⁷ Maiḡeri veḡa vaḡa-moḡoniri tu Isaia, peroveta tarimana, na ekiraḡiatio kavana, ekirato, “Ḗia na ḡera midigumidigu eḡabi-veḡitarito, ema ḡera keve iraurau eḡwarito, evaḡa-namorito.”

*Iesu murinai beḡene raka ḡetato tarimari
Luka 9:57-60*

¹⁸ Iesu na tarimarima ḡutuma na ḡevegogo-ḡeḡeraḡiatio eḡitarito, benamo ḡena mero ekirarito, ekirato, “Siveḡasi-vanaḡi, kou mo rekena ḡana.” ¹⁹ Nuḡanai taravatu evevaḡa-riba iaḡiatio-ḡoi tarimana ta Iesu ḡenai eiaḡoto, ekirato, “Ve-vaḡa-riba tarimamu, ḡoi aiḡana boiaḡoni nai, au ḡoi murimu ai moḡo bana raka atoni.” ²⁰ Iesu na

ekiraiato, ekirato, “Boġa kwaivari ma ġeri kouġa, ema manu ma ġeri nuġi, senaġi Tarimarima Natuna tu asi ġena gena gabuna.”

²¹ Iesu ġena mero ta na maki evaġa-guruġaiato, ekirato, “Vereġauka, mani ġemu veġa, naġenoġoi, be tamagu roġo naguria.” ²² Iesu na evaġa-veŋato, ekirato, “Murigu ai noma raka, mani tu noiaġuiri; mase tarimari (o Barau asi ġekorana-iaġiani tarimari) na ġeri mase tauġeri na beġene guriri.”

*Iesu na iavara e geta o ureure ekira-ġoirito
Mareko 4:36-41; Luka 8:22-25*

²³ Iesu ġasi ai eraġeto nai, ġena mero maki ġia ġesi ġeraġe-sebonato. ²⁴ Ġeiaġoto-ġoi nai, asikauna iavara asikei kou ai eraġasito, benamo ureure tu ġasi nuġanai ġevububu-ġurato. A Iesu tu egenato-ġoi. ²⁵ Benamo ġena mero ġeiaġoto ma ġevaġoato, ġekirato, “Vereġauka, novaġa-maġurima, ġita tu mai taburuni, dori tamaseni. ²⁶ Iesu na evaġa-veserito, ekirato, “Karase nai ġogarinini? Veġabidadama kei rakava tarimami!” Benamo Iesu evariġisito, iavara ma ureurena ġesi ekira-ġoirito, benamo ġedokoto, ġemeġomeġo-tarito. ²⁷ Tarimarima mabarari ġeġaba-rakavato, ġekirato, “Mai tu kamara tarima se? Iavara e ureure na maki garona ġeseġaġiani!”

*Iesu na tarima ruarua iauka rakavari na
ġeboroġirito evaġa-namorito
Mareko 5:1-17; Luka 8:26-37*

28 Galilea kouna tavina rekenai, Gadara (o Gerasa) tarimari ġeri tano ai, Iesu eraġasito, benamo iauka rakavari na ġeboroġirito tarimari ruarua gara kouġari na ġeiaġomato-ġoi Iesu ġenai. Mai tarima ruarua tu ma gariri, moġa lorinai tarima ta mo dabara na asi eraka-vanaġito-ġoi. 29 Benamo tauri ruarua Iesu ġeġaba-viniato, ġekirato, “Barau Natuna o, kara ġai ġemai noveia otoni? Ġoi boiaġoma maġa tu, noma vaġa-midiguma ġana, ġaro korikorina roġosi roġo bene raġasi nuġanai, ei?”

30 Monai, asi manaġa lelevaġi, bai serina ġedokadokato-ġoi. 31 Moġesina nai iauka rakavari na Iesu ġenoġiato, ġekirato, “Bema ġoi na ġai bolai-vaġimani nai, notuġuma bai ġeri ai, ġia nuġari ai ġaraka-toġa.” 32 Iesu na ekirarito, ekirato, “Be ġoiago!” Benamo iauka rakavari mo tarima ruarua ġerina ġeraka-vaġito, ġeiaġoto, bai ġeri ai ġeraka-toġato. Benamo bai serina mabarana eġwa-bubu-lausiato, lalaġa na ġekokosi-firiġoto, kou ai ġeveġuġutu-maseto.

33 Bai ġitaġauri tarimari ġeraga-kwareġato, vanuġa ġana ġeiaġoto, vari mabarana ġekiraġiato, ema iauka rakavari na ġeboroġirito tarimari ġeri ai kara ġeġorato mabarari maki ġevaġa-foforirito. 34 Benamo vanuġa tarimari mabarari ġeġoto-iaġoto, Iesu beġene ġitaia ġana. Iesu ġenai ġeraġasito nai, ġenoġiato, ġeri tano na bene raka-veġita.

9

Iesu na rakava etuġamaġi-fitoġarito

1 Iesu ġasi tai eraġekauto, ma eġenoġoito, kou na evanaġito, ġena vanuġa korikori ġana eiaġoto. 2 Monai tarima kotari na tauġanina tavi ta emaseto tarimana ta gedai genagenanai Iesu ġenai ġeġwa-iaġoato. Iesu na ġeri veġabidadama vetoġana aiġa barana eġitaiato, benamo keve rakava tarimana ekiraiato, ekirato, “Natugu, bono kokore, ġemu rakava batuġamaġi-fitoġari.”

3 Benamo taravatu ġevevaġa-riba iaġiato-ġoi tarimari tauġeri maiġesina ġekirato, “Mai tarima na Barau ekira-fitoġaiani.”

4 Iesu ma ribana ġia kara ġetuġa-maġirito-ġoi nai evaġa-guruġarito, ekirato, “Karase nai maniġesina tuġamaġi rakavari ġoġabini? 5 Aiġesina baguruġani tu meraġa, ‘Ġemu rakava batuġamaġi-fitoġari’ banasi, ba bara kira, ‘Noruġa-vaisi, noraka’ barasi? 6 Au na navaġa-ġitami, Tarimarima Natuna tu ma ġena maoro, rakava betuġamaġi-fitoġarini tanobarai.” Benamo Iesu na keve rakava tarimana evaġa-guruġaiato, ekirato, “Novariġisi, ġemu gEDA noġabia, be numa ġana noiāġo!” 7 Benamo mo tarima evaisiraġeto, ġena numa ġana eiaġoto. 8 Tarimarima na mo veġa ġeġitaiato nai, ġegarito e Barau ġevaġa-raġeato, korana seġuka moġesina tarimarima evinirito nai.

*Iesu na Mataio ekeaiato
Mareko 2:13-17; Luka 5:27-32*

9 Iesu monana eraka-vanaġito nai, ġia na tarima ta arana Mataio eġitaiato, takesi moniri ġeġabito-ġoi numanai etanu-taġoto-ġoi nai eġitaiato. Benamo Iesu na ekiraiato, ekirato,

“Murigu ai noma raka.” Benamo Mataio evaisiraĝeto, Iesu murina na eiaĝoto.

¹⁰ Iesu Mataio ĝena numai eĝaniĝanito-ĝoi nai, takesi gogo tarimari vovoka e vei-rakava tarimari ĝutuma maki ĝeiaĝomato, Iesu ma ĝena mero ĝesi ĝeĝaniĝani-vegogoto. ¹¹ Farisea tarimari kotari na ĝeĝitaiato nai, Iesu ĝena mero ĝedanaĝirito, ĝekirato, “Karase nai ĝomi ĝemi vevaĝa-riba tarimana tu takesi gogo e vei-rakava tarimari ĝesi ĝeĝaniĝani-vegogoni?”

¹² Iesu na mo guruĝa eseĝaĝiatio, benamo evaĝa-veserito, ekirato, “Namo tarimari na doketa asi beĝe vetaurini, senaĝina keve tarimari na moĝo. ¹³ Ĝoiĝo, tauĝemi na Buka Veaĝa na ekiraĝiani guruĝana ĝoa vetaua, maiĝesina ekirani, ‘Au na dia ĝomi ĝemi ginitaĝo o boubou varevareri aura-vinirini. Au aurani ĝomi na vevetuĝaĝwa e veiau-namo boĝono vaĝa-foforiri.’ Au tu vei-iobukaiobuka tarimari keakeari asi aiaĝomato, senaĝi vei-rakava tarimari moĝo.”

Ĝaniveaĝa

Mareko 2:18-22; Luka 5:33-39

¹⁴ Moĝa murinai Ioane Babatiso ĝena mero Iesu ĝenai ĝeiaĝoto, benamo ĝedanaĝiatio, ĝekirato, “Karase nai ĝai e Farisea tarimari tu ĝaĝani-veaĝani, a ĝoi ĝemu mero tu asi ĝeĝani-veaĝani?”

¹⁵ Iesu na evaĝa-veserito, ekirato, “Ĝomi ĝotuĝamaĝini, veĝaraĝo varigu tarimana ĝatana seviri ai etanuni nuĝanai beĝe taĝini ba? Asigina! Ĝarona eiaĝomani, veĝaraĝo variĝu tarimana ĝatana ĝerina beĝe ĝabi-veĝitaiani, monai vau beĝe ĝani-veaĝani.

16 Tarima ta na dabuġa variġuna veseana dabuġa guinena ġesi asi bebani-vegogoani. Bema moġesina beveini nai, dabuġa variġuna na guinena bedareani, ema vedarena maki bebaregoni. 17 Tarima ta na maki vine nanuna variġuna nanigosi kefina guinenai asi besisiani. Bema moġesina beveini nai, nanigosi kefina guinena bevedareni, vine nanuna bebebubuni, ema kefi maki berakavani. Senaġina vine nanuna variġuna nanigosi kefina variġunai bebubu-ġuriaiani tu namo. Benamo ruarua, vine nanuna e kefi, beġe tanuni, asi beġe rakavani.”

*Iesu na kekeni ta ema vavine ta evaġa-namorito
Mareko 5:22-43; Luka 8:41-56*

18 Iesu na roġo ġena mero evaġa-ribarito-ġoi nuġanai, vere ta eraġasito, Iesu kwakuna koranai evetui-tarito, ekirato, “Au natugu kekenina ini-vau moġo bemase. Si-iaġo, ġimamu iatanai bono tore-kaua, benamo natugu bemaġurini.” 19 Iesu evaisi-raġeto, ġia ġesi ġeiaġoto. Ġena mero maki ġia ġesi ġeiaġo-sebonato.

20 Ġeiaġoto-ġoi nuġanai, vavine ta, ġena keve tu rara kevena, laġani gabanana ruarua (12) ekeve-iaġiato, eiaġomato Iesu murina rekena na, ma ġena dabuġa dudunai eveġabikauto. 21 Korana tu ġia evetuġamaġito, “Ġena dabuġai moġo baveġabikauni nai, banamoni.” 22 Iesu eruġa-kureto, eġitaiato, ekirato, “Natugu, bono kokore! Ġemu veġabidadama na bevaġa-namomu.” Benamo vaġa-sebo ġena keve enamo-ġosito.

23 Iesu tu mo vere ġena numai eraka-toġato. Ivirikou furufuru tarimari e taġitaġi tarimari ma

gururi baregori ġesi eġitarito, ²⁴ benamo Iesu na evaġa-guruġarito, ekirato, “Ġoraka-rosi. Kekeni tu asi bemase, ġia tu egenani moġo.” Senaġi tari-marima na ġerikiriki-iaġiato. ²⁵ Iesu na mo tari-marima ġutuma etuġu-rosirito murinai, ġia eraka-toġato numa nuġanai, kekeni ġimanai eġabito; benamo mo kekeni evaisi-raġeto. ²⁶ Mai veiġa varina tu mo tano mabaranai ġevarifiu-iaġiato.

Iesu na mata-bubu tarimari ruarua evaġa-namorito

²⁷ Iesu na mo gabu ma eraga-kwaneato. Erakato-ġoi nai, mata-bubu tarimari ruarua murina na ġeiaġoto, ġekea-viniato, ġekirato, “Davida Natuna o, ġai novetuġama!” ²⁸ Iesu numai eraka-toġato nai, mo mata-bubu tauri ruarua maki ġeraġe-kauto. Benamo Iesu na edanaġirito, ekirato, “Ġomi na ġovaġa-moġoniguni, au na bavaġa-namomini riba?” Ġia ġevaġa-veseto, ġekirato, “Vereġauka, oi, ġavaġa-moġonimuni.” ²⁹ Benamo Iesu na matari eġabikararito, ekirato, “Ġemi veġabidadama lorinai, veiġana tu bana veia ġemi.” ³⁰ Benamo matari ġefafato. Iesu na ma nuġana mabarana ġesi evaġa-guruġa gwaġiġi-rito, ekirato, “Mai veiġa beġora maiġa varina tarima ta asi boġono kira-varaia!” ³¹ Senaġina tauri ruarua ġeraka-rosito, ġeiaġoto, Iesu varina mo tano mabaranai ġea varifiu-rovorovoato.

Iesu na muru-bubu tarimana ta evaġa-namoato

³² Tauri ruarua numa na ġeraka-rosito-ġoi nuġanai, tarima ta, iauka rakavana na eboroġiato nai asi eguruġato-ġoi, Iesu ġenai ġeġabi-iaġoato.

³³ Iesu na iauka rakavana elai-vaġiato murinai, mo muru-bubu tarimana varau eguruġato. Tarimarima mabarari na mai eġorato veiġana ġeġaba-iaġiato, ġekirato, “Maiġesina veiġana ta Isaraela nuġanai roġosi bene ġora!” ³⁴ A Farisea tarimari ġekirato, “Mai tu iauka rakavari ġeri vere ġena seġukana na iauka rakavari ġia na elai-vaġirini.”

Iesu na ġena mero Isaraela tarimari ġeri ai etuġurito

³⁵ Iesu na vanuġa baregori ema keiri mabarari eiaġo-vinirito: Ġeri rubu ai evevaġa-ribato-ġoi, Barau ġena Basileia varina namona eġobata-iaġiato-ġoi, ema keve e midigu-midigu tarimari mabarari evaġa-namorito. ³⁶ Iesu na mo tarimarima ġutuma-bara eġitarito nai evetuġarito, korana ġenuġa-vekwaraġito e asi ġeri veduru ġabi tarimari, vaġa-ilailana mamoe asi ġitaġauri tarimana ta kavana. ³⁷ Benamo Iesu na ġena mero ekirarito, ekirato, “Makora ġitaġitana tu barego, senaġina ġauvei-iaġina tarimari tu asi ġutuma. ³⁸ Vamoka ġaniġanina vinivinina Vereġaukana boġono noġia, be ġauvei tarimari bene tuġuri, ġena ġaniġani gogo vamokari ġana.”

10

Iesu na ġena apostolo merori gabanana ruarua (12) ekearito

¹ Iesu na ġena mero gabanana ruarua (12) ekearito, benamo seġuka evinirito, iauka rakavari beġene lai-vaġiri, e keve ema midigu-midigu mabarari beġene vaġa-namori ġana.

² Mai apostolo tarimari gabanana ruarua (12) arari tu maiġeri: Giniguinena tu Simona, arana ta tu Petero, e ġia tarina Anduru; Iakobo (o Iames), Sebedaio natuna, ma tarina Ioane ġesi; ³ Filippo e Batolomeo; Tomasi e takesi gogo tarimana Mataio; Iakobo (o Iames), Alfeo natuna, e Tadeo; ⁴ Simona, Selote tarimana, ema Iudas Isakariota, Iesu berevaiani tarimana.

*Iesu na apostolo tarimari ġeri ġauvei evinirito
Mareko 6:7-13; Luka 9:1-5*

⁵ Mai tarima gabanana ruarua (12) Iesu na etuġu-rosirito ema velaunaġi sisibari maiġesina evinirito, ekirato, “Irau bese tarimari ġeri ai asi boġono iaġo, e Samaria vanuġari tai maki asi boġono raka-toġa; ⁶ senaġina Isaraela besena ġeri ai boġono iaġo, ġia tu ġerekwa-rekwato mamoei kavana. ⁷ Goiġo, ma maiġesi boġono ġobata, boġono kira, ‘Guba Basileiana tu bevotu, (Barau ġena veġitaġau seġukana evaġa-ruġaiani maiġa)!’ ⁸ Keve tarimari boġono vaġa-namori, mase tarimari boġono vaġa-maġuriri, lepera tarimari boġono iarevari boġono vaġa-namori, e iauka rakavari boġono lai-vaġiri! Ġomi na ġoġabiato asi voina, boġono vini maki asi voina.

⁹ Ġemi iaġoiaġo ai moni asi boġono ġabikau, golo o silva moniri o kopa moniri maki asi boġono ġwakau. ¹⁰ Dura asi boġono ġabikau, sedi ruarua, tamaka, ema togoi maki asi boġono ġabi. Korana ġauvei tarimana ġena-ġana tu beġene vinia veġata.

¹¹ Vanuġa baregona tai o vanuġa keina tai boġo raka-toġani nai, deikara eurani ġena numai bene

ġabi-raġemi etoni tarimana boġono vetaua. Mo numai moġo boġono tanu, bene iaġo mo, vanuġa ma boġono raga-kwanea. ¹² Numai ġoraka-toġani nai, numa tarimari boġono vaġa-namori, boġono kira, ‘Maino ġomi ġemi ai bene tanu!’ ¹³ Bema mo numa tarimari na beġe ġabi-raġemini nai, Barau ġena maino ġeri ai betanuni. Senaġina bema ġia na asi beġe ġabi-raġemini nai, Barau ġena maino ġeri ai asi betanuni, ġemi ai ma beġenoġoini. ¹⁴ Kamara numai o vanuġai tarimarima na asi beġe ġabi-raġemini e ġemi guruġa asi beġe seġaġirini nai, mo numa o vanuġa boġono iaġuia, kwakumi kauri boġono kwari-ketoketori, (ġia ġeri kira-sirivaġi vaġa-moġoniri ġana). ¹⁵ Au na akira-korikorimini, Barau ġena Kota ġaronai mo numa o vanuġa ġeri rakava voina metona tu barego lelevaġi beġabiani, Sodoma e Gomora ġeri rakava voina maki bevanaġiani.”

*Vanevane e midigumidigu ġoirai
Mareko 13:9-13; Luka 21:12-17*

¹⁶ “Ġoseġaġi, au na mai atuġumini mamoe kavana boġa kwaivari rakavari vefakari ai. Moġa lorinai, mota kavana boġono iaunega ema boġono manau pune kavana. ¹⁷ Lorimi boġono vetore tarimarima ġeri ai! Korana ġia na beġe ġabimini ma beġe tuġu-iaġomini Iuda ġeri kanisoro tarimari ġeri ai, ema ġeri rubu nuġari ai beġe kwarimini. ¹⁸ Au ġoġabi-raġeguni dainai, gavana e vere barari o kini ġeri ai roġo beġe ġabi-iaġomini, ġia ġoirari ai au vaġa-moġonigu ai boġono iaġo, korana irau bese tarimari maki Vari Namona beġene ribaia. ¹⁹ Bema Kota tarimari ġoirari

ġana beġe ġabi-iaġomini nai, kara toma boġoa kiraġirini o kamasi boġo kiraġirini guruġari asi boġono nuġa-vekwaraġi-iaġiri. Korana mo ġaro ai kara boġo kiraġirini guruġari tu, Barau na vau bevinimini. ²⁰ Dia ġomi boġo guruġani, senaġina Barau Iaukana ġomi ġemina beguruġani.

²¹ Kakana na tarina berevaiani bene mase ġana, tamana na natuna maki moġesina beveiani. Naturi na tamari sinari beġe seġafore-vinirini ema mase ai maki beġe torerini. ²² Tarimarima mabarari na beġe iau-rakavamini, korana au ġoġabi-raġeguni nai. Senaġina deikara bevevaġa-gwaġiġini mo dokona tu bemaġurini. ²³ Vanuġa tai beġe vaġa-rakavamini e beġe laimini nai, vanuġa ta ġana ma boġono raga-iaġo. Boġono riba-maoro, ġegu ġauvei asi roġo boġo vaġa-koriani Isaraela vanuġari mabarari nuġari ai, beiaġoni mo, Tarimarima Natuna bema-raġasini.

²⁴ Riba evetauani merona na ġena vevaġa-riba tarimana asi bevanaġiani; vetuġunaġi tarimana na guine-iaġina tarimana maki asi bevanaġiani riba. ²⁵ Riba evetauani merona bevevaġa-iaġoni ġena vevaġa-riba tarimana ġesi beġe ilailani, ema vetuġunaġi tarimana guine-iaġina tarimana ġesi maki beġe ilailani tu namo. Boġono tuġamaġia, tarimarima kotari na au tu doġoro debana, Belsebul o Satani ġetoni, be ġomi, ġegu doġoro tarimami, maki moġesi beġe kiramini, ema beġe vaġa-metomini maki.”

*Barau boġono gari-vinia
Luka 12:2-7*

26 “Moġa lorinai, tarimarima gariri asi boġono vei. Vekouġau dagarari mabarari beġea foforini, vekuretoġa guruġari mabarari beġea ribani. 27 Au na kara dagara akira-varamini mukunai tu, ma boġono kiraġi-ġenoġoiri laġani matabarai, kara dagara ġereġami na boġo seġaġia tu, numa tuġuri na ma boġono kiraġi-foforia, (tarimarima mabarari na beġene seġaġia ġana). 28 Tauġanina beġe vaġiani tarimari asi boġono gari-viniri, korana ġia na iauka asi beġe vaġiani. A Barau garina neġi boġono gari, korana ġia na ruarua bevaġirini riba, tauġanina e iauka, karava asi ebuseni gabunai.

29 Bisini ruarua maki fene sebona na moġo ġevoirini, ene? Senaġina moġeri ta maki asi beketo-riġo kavani tano ai, bema Tamami asi beurani nai. 30 A ġomi tu debami ġuri maki mabarari Barau na eiavi-ginikaurito. 31 Be asi boġono gari; ġomi voimi tu varaġe lelevaġi, bisini ġutuma voiri maki ġovanaġirito.”

Iesu asi boġono kira-ġuniġaua

Luka 12:8-9

32 “Deikara na au tarimarima ġoirari ai bekiraġi-foforiguni, ġia maki au na bakiraġi-foforiani Tamagu gubai etanuni ġoiranai. 33 Senaġina au deikara na tarimarima ġoirari ai beruġaguni e bekira-ġuniġauguni, ġia maki au na baruġaiani e bakira-ġuniġauani Tamagu gubai etanuni ġoiranai.”

Dia maino, senaġi vetari

Luka 12:51-53; 14:26-27

³⁴ “Asi boĝono tuĝamaĝi, au tu maino tano-bara ĝana aĝwa-iaĝomaiato. Asiĝina, au tu dia maino aĝwa-iaĝomaiato, senaĝi vetari urana na aiaĝomato. ³⁵ Au aiaĝomato tu, maĝeri nama vaĝa-ruĝari ĝana: Natu tauri na tamari beĝe vevaĝi-vinirini, natu vavineri na sinari beĝe vevaĝi-vinirini, taĝama vavine keiri na ĝeri taĝama vavine barari beĝe vevaĝi-vinirini. ³⁶ Numa bi-aguna tu tauĝena ĝena numa tarimari na moĝo beĝe iau-rakava viniani.

³⁷ Deikara tamana o sinana beuravini-baregoani, a au tu betuĝamaĝi-keiguni nai, ĝia tu asi ilaila au ĝegu tarimai beĝe kiraĝiani. Ema deikara na natuna merona o kekenina beuravini-baregoani, a au beuravini-keiguni nai, ĝia tu asi ilaila au ĝegu tarimai beĝe kiraĝiani. ³⁸ E deikara tauĝena ĝena satauro asi beĝwaiiani, ema murigu na asi berakani, ĝia tu asi ilaila au ĝegu tarimai beĝe kiraĝiani. ³⁹ Deikara ĝena maĝuri moĝo lorina etoreani tarimana, ĝena maĝuri befitoĝaiiani. A deikara au daigu ai ĝena maĝuri befitoĝaiiani tarimana, ĝena maĝuri asi bevei-rekwarekwaiani.”

Iesu ĝena mero beĝe ĝabi-raĝerini tarimari na voiri namori beĝe ĝabirini

Mareko 9:41; Luka 10:16

⁴⁰ “Dei na ĝomi eĝabi-raĝemini, au maki eĝabi-raĝeguni, ema au eĝabi-raĝeguni tarimana na au etuĝuguto Barauna maki eĝabi-raĝeani. ⁴¹ Dei na peroveta tarimana ta eĝabi-raĝeani, korana ĝia tu Barau ĝena guruĝa vaĝa-foforina tauna ta, ĝia na peroveta tauna davana tu beĝabiani.

Emā dei na veiġa iobukaiobuka tarimana eġabi-raġeani, korana ġia tu Barau ġena ura ekorana-iaġiani tauna, ġia na vei-iobukaiobuka tarimana davana beġabiani. ⁴² E tarima ta na mai ġegu mero ta nanu faraka kapusi sebona ta beviniani, korana ġia tu au ġegu vetuġunaġi tarimana, akira-korikori-mini, ġia voina tu beġabiani veġata.”

11

Ioane na ġena mero Iesu ġenai etuġu-iaġorito

¹ Iesu na moġeri sisiba guruġari ġena mero gabanana ruarua (12) ġeri ekiraġi-ġosirito murinai, ġia monana Galilea vanuġari ġana eiaġoto, monai Barau ġena guruġa bene vevaġa-riba iaġia e bene ġobata-iaġia ġana.

² Ioane Babatiso dibura numanai etanuto-ġoi nai, Keriso ġena ġauvei veiġari varina eseġaġiato, benamo ġia na ġena mero Iesu ġenai etuġu-iaġorito. ³ Iesu ġedanaġiato, ġekirato, “Barau na ekiraġi-toreato beiaġomani tarimana tu ġoi, ba tarima boruna ta baġana vaġa-nogaia?”

⁴ Benamo Iesu na evaġa-veserito, ekirato, “Ġoġenoġoi, ġomi na boġo seġaġiri e boġo ġitari veiġari Ioane boġono kira-varaia: ⁵ Mata-bubu tarimari ġeboġeboġeni, kwaku rakava tarimari ġerakani, lepera tarimari ġenamoni, seġa-bubu tarimari ġeseġaġini, mase tarimari ġevariġisi-ġenoġoini, emā Vari Namona gara veġubu e asi ġeri-ġari tarimari ġeri eġobata-iaġiani. ⁶ Au ġegu ai asi ġena daradara tarimana tu eiakuni.”

⁷ Ioane ġena mero ġerakato vau, Iesu na ġevevogoto tarimari evaġa-guruġarito, Ioane

varina ġeri ekiraġi-ato, ekirato, “Ioane ġenai ġoiaġoto nai, mo tano fakanai tu kara boġono ġitaia ġana? Gobu iavara na ekwari-ġareva ġarevaiani ġitaġitana ġoiaġoto? ⁸ Bema asiġina nai, kara boġono ġitaia ġana ġoiaġoto? Dabuġa namona eveiani tarimana ġitaġitana ġoiaġoto? Asiġina. Dabuġa namori ġeveirini tarimari tu kini ġeri numai ġetanuni. ⁹ Be, kara boġono ġitaia ġana ġoiaġoto? Peroveta tarimana dainai? Aba! Akiramini, ġoġitaiato tarimana tu peroveta tarimari mabarari evanaġirini. ¹⁰ Ioane varina Buka Veaġai maġesi etoreato, Barau ekirato, ‘Au na ġegu vetuġunaġi tarimana tu batuġu-guineani, ġemu dabara ġoiramu ai vaġa-maġatana.’

¹¹ Moġoni akiramini, mai tanobarai beġe maġuri tarimari mabarari fakari ai Ioane Babatiso tu barego vedaurea, ta na asi bevanaġiani. Senaġina Guba Basileiana nuġanai gabi tarimana na Ioane tu evanaġiani. ¹² Ioane Babatiso ġena ġobata evari-fiurito-ġoi ġenana beiaġoma mo initoma, Barau na ġena Basileia o veġitaġau seġukana evaġa-ruġaiani, senaġina tarima tari na ġevevaġi-viniani, ġeri ura tu tauġeri beġene veġitaġau, a deikara Barau ġena Basileiai neraka-toġa etoni tarimana, ġia na ġekouani. (Mataio23:13).

¹³ Peroveta tarimari mabarari e Mose ġena taravatu maki na Barau ġena Basileia o veġitaġau ġeġobata-iaġiato-ġoi, eiaġomato mo, Ioane ġena negai. ¹⁴ Ema ġomi na ġeri guruġa boġo ġabi-raġeani ba asiġina, senaġina Ioane tu moġoni peroveta tarimana Elia, ġena iaġoma tu ġekiraġiato-ġoi. ¹⁵ Ma seġana tarimana bene seġaġi.

16 Toma ġuru tarimari tu deikara ġesi bavaġa-ilailarini? Ġia tu noġa mero keiri kavana, vanuġa ġatamanai ġetanu-taġoni, ġeġereni, tavi ta merori na tavi tai ġekea-vinirini, ġekirani,

17 ‘Ġai tu veġaraġo vererenai gita ġalauto-ġoi ġomi ġemi, senaġi ġomi tu asi ġobarato-ġoi! Ġai tu mase mariri ġaġabito-ġoi, senaġi ġomi tu asi ġotaġito-ġoi!’

18 Ioane eiaġomato, eġani-veaġato ema vine nanuna asi eniuato. Benamo ġekirani, ‘Ġia tu iauka rakavana na eboroġiato,’ ġetoni. 19 A Tarimarima Natuna eiaġomato, ġia tu ġaniġani ta asi eruġaiiani. Benamo ġekirani, ‘Ġia tu boġeka tarimana ema vine nanuna eniu-ġutumani tarimana, takesi gogo tarimari e vei-rakava tarimari ġatari!’ ġetoni. Senaġi Barau ġena iaunega vaġa-foforina e vaġa-moġonina tu ġena vetoġa namori ġerina.”

Asi veġabidadama vanuġari

Luka 10:13-15

20 Iesu na ġena seġuka ġauveiri vanuġa baregori tari nuġari ai eveirito, senaġi ġeri rakava ġerina asi ġevetuġamaġi-kureto-ġoi, naima Iesu na moġeri vanuġa tarimari evanerito. 21 Ekirato, “Korasini o, ġoi ema Betesaida, vetuġami kika! Korana nuġa-farevaġi veġa boruri ġemi ai ġefoforito-ġoi tu, Taia e Sidono nuġari ai beġere fofori, benamo ġia tu irau laġani ai ġere vetuġamaġi-kure, fuse rakavari ai e tauġaniri ma gurumari ai ġeri vetuġamaġi-kure ġere vaġa-foforia. 22 Senaġina akiramini, Barau na tarimarima bekota-vinirini ġaronai, ġomi na boġo doġariani metona tu Taia e Sidono ġeri meto

bevanaġiani. ²³ Ġoi maki, Kapera-nauma o, ġoi ourani guba ġana bono varaġe otoni? Asiġina, ġoi tu mase gabuna ġana boiaġoni! Bema nuġa-farevaġi veiġa boruri ġemi ai ġefoforito-ġoi tu Sodoma nuġanai beġere fofori nai, ġia tu roġo bere tanu mo initoma. ²⁴ Senaġina akira-mini, Barau na tarimarima bekota-vinirini ġaronai, ġomi na boġo doġariani metona tu Sodoma ġeri meto bevanaġiani.”

*Au ġegu ai ġoiaġoma, be ġoiaġaraġi
Luka 10:21-22*

²⁵ Mo negai Iesu ekirato, “Tamagu o, guba ema tanobara Verena, avaġa-namomuni, korana ġoi na ma iaunegari e riba tarimari ġeri ai okure-toġarini dagarari tu, asi ġeri riba tarimari ġeri ai ovaġa-foforirini. ²⁶ Aba, Tamagu, ġemu ura tu maiġesina bene vetore veġata. ²⁷ Dagara mabarari Tamagu na eviniguto. Natuna tarima ta asi ribana, senaġina Tamana ġereġana moġo ribana, ema Tamana tarima ta asi ribana, senaġi Natuna ġereġana moġo ribana, ema Natuna na bene vaġa-fofori vinia etoni tarimana.

²⁸ Au ġegu ai ġoiaġoma, ġomi deikara maruna metori ġoġwani e boġo gau tarimami mabarami, au na iaġaraġi banama vinimi. ²⁹ Au ġegu maruna, mai tu ġegu veġitaġau namona, ġoma ġabi-raġea, ma au ġegu ai riba maki ġoma ġabia! Korana au na asi badori-naġinaġimini e asi baġita-fitoġamini. Au ġegu ai iaġaraġi korikorina boġo doġariani. ³⁰ Auna maruna tu meraġa e ġegu ġwaġwa iatami ai batore-kauani maki asi metona.”

12

Iesu tu Sabadi Verena

¹ Mo negai Iesu tu Sabadi ai widi vamokari na eraka-vanaḡito. Ġena mero ḡevitorito nai, widi ḡwaḡwari ḡebukito-ḡoi e ḡeḡanirito-ḡoi. ² Farisea tarimari na ḡeḡitarito, benamo Iesu ḡekiraiato, ḡekirato, “Noḡitaia, ḡemu mero na ḡita ḡera taravatu asi ḡekorana-iaḡiani, Sabadi ai widi ḡebukini.” ³ Iesu na evaḡa-veserito, ekirato, “Davida na veiḡa ta eveiato, ḡia ma karona ḡesi ḡevitorito nai, ḡomi na mai veiḡa eḡorato tu roḡosi roḡo boḡono iavia? ⁴ Barau ḡena numai eraka-toḡato, Barau ḡoiranai ḡetorerito-ḡoi beredi ḡia ma karona ḡesi ḡeḡanito. Mo beredi tu veaḡa, Rubu Veaḡa vereri moḡo ḡari, taravatu. ⁵ Ema ḡomi na Mose ḡena taravatu nuḡanai mai guruḡa maki roḡosi roḡo boḡono iavia, ekirani, Sabadi ai Rubu Veaḡa vereri tu Rubu Veaḡai ḡeḡauveini. Moḡesina nai Sabadi taravatuna ḡevaḡa-rakavaiani, senaḡi ḡia tu asi ḡeri kerere? ⁶ Au na akiramini, mainai tarima ta, ḡia na Rubu Veaḡa evanaḡiani. ⁷ Buka Veaḡa ekirani, ‘Vevetuḡaḡwa neḡi aurani, a varevare dagarana tu asiḡi.’ Bema mai guruḡa anina ḡoro riba nai, asi ḡeri kerere tarimari ḡomi na asi ḡoro vaḡa-bade-iaḡiri. ⁸ Korana Tarimarima Natuna tu Sabadi Verena.”

Iesu na ḡima boso tarimana evaḡa-namoato Mareko 3:1-6; Luka 6:6-11

⁹ Iesu na mo gabu eiaḡuiato, ma eiaḡoto, Iuda tarimari ḡeri rubu ai eraka-toḡato, ¹⁰ ḡimana ebosoto tarimana ta maki monai. Benamo

Farisea tarimari na Iesu beġene ġofaġofa-iaġia ġana ġedanaġiato, ġekirato, “Sabadi ai keve bita vaġa-namorini tu ma taravatuna ba?” ¹¹ Benamo Iesu na evaġa-veserito, ekirato, “Ġomi ta ġena mamoe sebona kwariġutu moġo, Sabadi ai guri tai beketo-riġoni nai, vaġa-maġurina ġana ġomi na asi boġo inu-raġeani?” ¹² Boġono tuġamaġi: Tarimarima tuġamaġi-iaġina tu barego vedau-rea, a mamoe ġenai tu kei! Moġa lorinai Sabadi ai veiġa namona veiveina tu maoro vedaurea.” ¹³ Benamo Iesu na mo ġima boso tarimana ekiraiato, ekirato, “Ġimamu noduġi-roroġotoa.” Ġia ġimana eduġi-roroġotoato, benamo mabarana enamo-ġosito, ġimana reke ta kavana. ¹⁴ Senaġi Farisea tarimari ġeraka-rosito, benamo ġea boioġa-vegogoto, kamasi Iesu beġene vaġi-masea dabarana ġea vetauato.

Iesu tu Barau na eviriġiato tarimana

¹⁵ Farisea ġeri boioġa Iesu na varau eribaguineato nai, ġia mo gabu na eraka-veġitato. Tarimarima ġutuma ġia murina na ma ġeiaġoto, ema keve tarimari mabarari evaġa-namorito.

¹⁶ Senaġi eguruġa gwaġiġi-vinirito, ġia varina tarima ta maki asi beġene vaġa-ribaia. ¹⁷ Maġesi eguruġato, korana Isaia peroveta tarimana muruna na eraka-rosito guruġana bene moġoni ġana, ekirato,

¹⁸ “Mai tu au ġegu vetuġunaġi tarimana, aviriġiato. Au na ġia aura-viniani, e ġia ġenai maki aiakuni; Au Iaukagu ġia ġenai batoreani, e ġia na au ġegu guruġa e veiġa

iobuka-iobukari beġobata-iaġirini bese mabarari ġeri ai.

- 19 Ġia asi bevanenaneni, ma asi befararani; ema ġatamai garona maki ta na asi beseġaġiani.
- 20 Ġia na gobulefa moirana asi betau-koruani, ema irau mo emoreni lamefana maki asi bevei-buseani, beiaġoni mo, ġia na guruġa e veiġa iobukaiobukari bea vaġa-ruġarini, benamo beġe kokoreni.
- 21 Ġia ġenai tarimarima mabarari ġeri vetuġamaġikau beġe toreani.”

Iesu e Belsebul

Mareko 3:20-30; Luka 11:14-23; 12:10

22 Benamo kotari na iauka rakavana na eboroġiato tarimana Iesu ġenai ġeġabi-iaġoato. Mo tarima tu matana bubu e muruna bubu. Iesu na evaġa-namoato, benamo ma eguruġato e eboġeboġeto. 23 Tarimarima mabarari na mai veiġa eġorato ġeġaba-iaġiato, ġekirato, “Mai tu betaġu Davida Natuna banaġu, (Barau na ekiraġi-toreato vevaġa-maġuri tauna)?” 24 Senaġi Farisea tarimari na maiġa ġeseġaġiato nai, ġekirato, “Mai tu Belsebul, iauka rakavari ġeri vere, na seġuka eviniani nai, mai tarima na iauka rakavari elai-vaġirini.”

25 Iesu na ġeri tuġamaġi varau eribarito nai, ekirarito, ekirato, “Gavamani bevetavini, tauġena bevevaġi-vinini nai, ġia tu berakavani; e vanuġa ta o doġoro ta bevetavini, tauġena bevevaġi-vinini nai, asi beruġani riba. 26 E diablo ta na diablo ta belai-vaġiani nai, Satani tu tauġena bevevaġini, moġa anina tu, doġoro tatai varau bevetavi nai, asi beruġani riba? 27 Ġomi ġokirani,

au tu Belsebul ġena seġuka na iauka rakavari alai-vaġirini, a ġomi murimi ai ġerakani tarimari na iauka rakavari aiġesi ġelai-vaġirini? Ġia na ġevaġa-moġoniani, ġomi ġemi guruġa tu kerere. ²⁸ Asiġina, dia Belsebul, senaġina Barau Iaukana ġena seġukai alai-vaġirini, naima boġono riba, Barau ġena Basileia tu ġomi ġemi ai varau be-raġasi. ²⁹ Tarima ta gwada tarimana ġena numa asi bedareani riba, ma ġena farefare beġwarakarini, senaġi ġia na gwada tarimana varo na bebarubaruani, monai vau ġia na ġena numa farefareri beġabi-rakarini. ³⁰ Deikara na au asi evaġa-kavaguni, ġia na tu au eruġaguni, e deikara au ġesi asi etore-vegogoni, tarimana tu eveiari-lautilausini. ³¹ Moġa lorinai akiramini, tarimarima rakava beġe veini ema Barau beġe kira-rakava viniani tarimari, ġeri rakava mabarari Barau na betuġamaġi-fitoġarini riba, senaġi tarima ta na Iauka Veaġa bekira-rakava viniani tarimana, ġena rakava asi betuġamaġi-fitoġaiani. ³² Tarima ta na Tarimarima Natuna bekira-rakava viniani nai, ġena rakava tu betuġamaġi-fitoġaiani, senaġi tarima ta na Iauka Veaġa bekira-rakava viniani tarimana, ġena rakava asi betuġamaġi-fitoġaiani, toma mai maġuri ai ema maġuri gabinai maki asi betuġamaġi-fitoġaiani.”

Ġau e ġia ġwaġwana

Luka 6:43-45

³³ “Bema ġau namo nai tu, ġwaġwana maki namo, a bema ġau rakava nai, ġwaġwana maki rakava. Ġau tu ġwaġwana ġenana boribaiani.

³⁴ Ġomi mota naturi, ma rakavami ġesi ġotanuni,

be guruḡa namona ta tu kamasi boḡo kiraḡiani? Korana tarima tu nuḡana na kara eiaḡomani, murunai ekiraḡirini. ³⁵ Tarima namona na dagara namori nuḡanai evaḡa-vegogorini dagarari bevaḡa-raka-rosirini. Tarima rakavana na dagara asi namori nuḡanai evaḡa-vegogorini dagarari bevaḡa-raka-rosirini.

³⁶ Senaḡi au na akiramini, guruḡa taḡuitaḡui mabarari, tarimarima na beḡe kiraḡirini tu, Barau ḡena Kota baregona ḡaronai voiri beḡe ḡabirini. ³⁷ Ġemu guruḡa ḡenana Barau na vei-iobukaiobuka tarimamu bekiraḡi-muni, o vei-rakava tarimamu bekiraḡimuni.”

Farisea tarimari na vetoḡa ḡevetauani Iesu ḡenai

Mareko 8:11-12; Luka 11:29-32

³⁸ Taravatu vaḡa-riba-iaḡina tarimari e Farisea tarimari kotari na Iesu ḡevaḡa-guruḡaiato, ḡekirato, “Vevaḡa-riba tarimamu, ḡai ḡaurani vetoḡa boruna ta ḡoi ḡemuna baḡana ḡitaia.”

³⁹ Iesu na evaḡa-veserito, ekirato, “Toma ḡuru rakavana ma veḡura-vanaḡina ḡesi, (Barau ḡenana ḡeveḡitato ḡuruna), seḡuka vetoḡana ta ḡeḡita-vetauani, senaḡi vetoḡa ta asi beḡe doḡariani, Iona, peroveta tarimana, vetoḡana moḡo. ⁴⁰ Iona tu ḡaro toitoi ema boḡi toitoi maḡani-kone barana, rakana donodono diana nuḡanai etanuto, moḡesina kavana Tarimarima Natuna maki ḡaro toitoi ema boḡi toitoi tano nuḡanai betanuni. ⁴¹ Kota baregona ḡaronai Nineva tarimari beḡe ruḡa-vaisini, toma ḡuru tarimari beḡe samanirini, korana Iona ḡena

gōbata gēsegāgiato neganai, gīa gēri rakava gērina gēvetuḡamaḡi-kureto, ema gēraka-kureto Barau gēnai. Senaḡi gōḡitaia, tarima ta na Iona evanaḡiani tu maiḡa. ⁴² Kota baregona gēronai maki, Seba vavine baregona o Kwin beruḡa-vaisini, mai gēru tarimari besamanirini, korana gīa tu gēna tanobara manaḡana na eiaḡomato, Solomona gēna iaunega guruḡari bene seḡaḡiri gāna. Senaḡi gōḡitaia, tarima ta na Solomona evanaḡiani tu maiḡa.”

Iauka rakavana ma eḡenoḡoito

Luka 11:24-26

⁴³ “Iauka rakavana ta tarima ta gēnana eraka-vaḡito, benamo gabu kaukauri na eraka-vanaḡito, iaḡana bene gānia etato, senaḡi iaḡaraḡi gabuna ta asi edoḡariato. ⁴⁴ Benamo gīa tauḡena ekirato, ‘Naḡenoḡoi, araga-kwaneato numana gāna.’ Eḡenoḡoi-iaḡoto, numa edoḡariato. Numana tu korina, veiareva ema ḡitaḡitana namo vedaurea. ⁴⁵ Benamo gīa na iauka rakava kwaikwairi imaima ruarua (7) ma eḡori-iaḡorito, mabarari gēraka-toḡato, monai ḡetanuto. Moḡa lorinai mo tarima tu guinenai gēna rakava tu kota misina, senaḡi dokonai gēna rakava tu barego vedaurea. Maiḡesina toma gēru rakavana gēnai beḡorani.”

Iesu sinana e tarina doḡoro

Mareko 3:31-35; Luka 8:19-21

⁴⁶ Iesu tu tarimarima roḡo evaḡa-guruḡarito-ḡoi nai, gīa sinana e tarina doḡoro gēraḡasito. Numa murikanai gēruḡa-tarito, gēri ura tu Iesu beḡene vaḡa-guruḡaia. ⁴⁷ Benamo tarima ta na

ekiraiato, ekirato, “Ĝoi sinamu e tarimu merori tu numa murikanai ĝeruĝa-taĝoni, ĝevaĝa-guruĝamu ĝetoni.” ⁴⁸ Iesu na evaĝa-veserito, ekirato, “Au sinagu tu dei, e au tarigu merori tu deikarari?” ⁴⁹ Benamo ĝia ĝimana na ĝena mero eduĝi-vinirito, ekirato, “Au sinagu e au tarigu merori tu maiĝeri!” ⁵⁰ Deikara na au Tamagu gubai etanuni ĝena ura veiĝari eveirini tarimana tu, au tarigu tauna, e au tarigu vavinena, ema au sinagu.”

13

Barabore - Iaraĝa tarimana na widi ĝueri efiurito

¹ Mo ĝaro sebonai moĝo Iesu na numa eraga-kwaneato, eiaĝoto, Galilea kouna rikinaĭ etanutarito. ² Tarimarima ĝutuma-bara na ĝevegogo-ĝeĝeraĝiato nai, ĝia tu ĝasi tai eraĝekauto, benamo etanu-tarito, a tarima mabarari tu fenu ai ĝeruĝato. ³ Iesu na dagara ĝutuma barabore ai evaĝa-ribarito.

Ekirato, “Iaraĝa tauna ta ĝena widi ĝueri varovarori eiaĝoto. ⁴ Ĝia na widi ĝueri efiu-lausilausirito-ĝoi nai, gabu irauirau ai ĝeketoto. Kotari dabarai ĝeketoto, benamo manu ĝeiaĝomato, ĝeĝani-ĝosirito. ⁵ Kotari forefore gaburi ai ĝeketokauto tano maĝiĝiri ai. Asikauna ĝegarato, korana tano iatanai moĝo. ⁶ Senaĝi ĝaro eraĝekauto nai, etunurito, ema lamuri asi ĝevariĝo-ginikauto nai, asikauna ĝemaraito. ⁷ Kotari tu ĝauĝa ĝiniĝiniri vefakari ai ĝeketoto. Mai ĝauĝa ĝiniĝiniri ĝetubu-baregato

nai, varovaro dagarari ġetubu-ġaurito. ⁸ A kotari tu tano namonai ġeketoto, ġwaġwari ġetaunato nai, kotari sinau ta (100), ma kotari gabana imaima ma gabanana (60), ema kotari tu gabana toitoi (30).” ⁹ Iesu ġena guruġa dokonai ekirato, “Ma seġana tarimana bene seġaġi!”

*Kara dainai Iesu na barabore ekiraġirito
Mareko 4:10-12; Luka 8:9-10*

¹⁰ Iesu ġena mero ġia ġenai ġe-iaġoto, benamo ġedanaġiato, ġekirato, “Kara dainai barabore ai tarimarima ovaġa-guruġarini?” ¹¹ Iesu na evaġa-veserito, ekirato, “Guba Basileia ġena riba vekuretoġari ġomi ġemi ai tu fofori, senaġi ġia ġeri ai tu asiġina. ¹² Ma ġena seġaġi tarimana Barau na tuġamaġi-faka beviniani, barego vedaurea bene doġari ġana. Asi ġena seġaġi tarimana, ġena tuġamaġi-faka misina maki beġabi-vaġiani. ¹³ Moġesi naima au na barabore ai avaġa-guruġarini. Korana matari na ġeboġe-boġeni, senaġi asi ġeġita-maġatani, seġari na ġeseġaġini, senaġi asi ġetuġamaġi-maoroni. ¹⁴ Ġia ġeri ai Isaia ġena peroveta guruġana bema moġoni, maiġesi ekirato,

‘Ġomi tu boġo seġaġini,
ma boġo seġaġini,
senaġi asi boġo riba-maoroni.
Ġomi tu boġo ġitani,
ma boġo ġitani,
senaġi debami asi beġe vekeoni.

¹⁵ Korana mai bese tarimari nuġari tu gwaġiġi
foroforo,
seġari maki bubu,

matari maki ġevəkouto.
 Matari na beġe ġitani garina,
 seġari na beġe seġaġini,
 e nuġari na beġe riba-maoroni garina,
 ma au ġegu ai beġe vetuġamaġi-kureni ġeri Barau,
 benamo bavaġa-maġuririni garina.’

¹⁶ A ġomi tu boġono iaku, korana matami tu ġeġitani e seġami tu ġeseġaġini. ¹⁷ Au na akira-korikorimini; Peroveta tarimari vovoka ma Barau ġena vei-iobukaiobuka tarimari ġutuma kaiveġata na ġeri ura baregona tu, ġomi na init-oma kara ġoġitaiani beġene ġitaia, senaġi asi ġeġitaiato, e ġomi na kara ini ġoseġaġiani beġene seġaġia, senaġi asi ġeseġaġiato.”

*Widi ġueri baraborena anina
 Mareko 4:13-20; Luka 8:11-15*

¹⁸ “Ġoseġaġi, widi fiu-rovorovona tarimana baraborena anina tu maġa: ¹⁹ Tarima kotari na Barau ġena Basileia varina ġeseġaġiani, senaġi asi ġetuġamaġi-fakaiani. Benamo Satani eiaġomani, ma mo kara ġia nuġari ai beġe varo dagarari tu, ġia na eġabi-vaġirini. Moġeri tarima tu widi ġuturi dabarai ġeketoni kavana. ²⁰ Widi ġueri kotari forefore ai ġeketoto, mai tu tarima kotari na Barau ġena Vari Namona ma iakuri ġesi ġeseġaġiani e ġeġabi-raġeani. ²¹ Senaġina ġia nuġari ai asi erakatoġa-ginikauni nai, asi etanu-maukani. Barau ġena guruġa dainai nega rakavari ġeġoitaġoni e ġevaġa-midigu midigurini ġarori ai, ġia ġenana ġeraka-veġitani. ²² Widi ġueri kotari tu ġauġa ġiniġiniri vekaravari ai ġeketoto,

mainana ekiraġiani tu, tarima kotari na Barau ġena guruġa ġeseġaġiani, senaġi tauġeri ġeri maġuri e farefare ġutumari ġetuġamaġi-baregorini ġerina, Barau ġena guruġa ġevekouni, e ġwaġwana maki asi evetoreni. ²³ A widi ġueri kotari tu tano namonai ġeketoto, mainana ekirarani tu, tarima kotari na Barau ġena guruġa ġeseġaġiani, ma ġeġabi-raġeani nuġari mabarari ġesi, ġia ġwaġwari ġevetoreni maki, kotari sinau ta (100), ma tari gabana imaima ma gabanana (60), ma kotari gabana toitoi (30).”

Barabore - Widi e ġauġa

²⁴ Iesu na barabore ta ġeri ma ekiraġiato, ekirato: Guba Basileia tu tarima ta kavana, ġue ġuturi namori ġena vamokai evarorito. ²⁵ Benamo boġi tai, tarimarima mabarari roġo ġegenato-ġoi nai, ebaru-viniato-ġoi tarimana eiaġomato, ġauġa ġuturi widi vekaravari ai efiurito, benamo erakato. ²⁶ Widi ġetubuforito, ġegara-baregoto e ġwaġwari ġeburito nai, ġauġa rakavari maki ġia vefakari na ġefoforito. ²⁷ Benamo vamoka biaguna ġena vetuġunaġi merori ġia ġenai ġeiaġomato, ġekirato, ‘Vereġauka, ġoi ġemu vamokai ġue ġuturi namori ovarorito, nene? Senaġi mai ġauġa rakavari tu ainana beġe iaġoma?’ ²⁸ Ġia na evaġaveserito, ekirato, ‘Ebaru-vinirani tarimana na mai veġa bema veia.’ Vetuġunaġi merori na ġedanaġiato, ġekirato, ‘Bema ourani nai, ġaiāġo, be baġana lauri ba?’ ²⁹ Ġia evaġaveseto, ekirato, ‘Asiġina, korana ġomi na ġauġa boġo laurini nai, widi maki lamuri ġesi boġo lau-sebonarini

garina. ³⁰ Ĝia ruarua beĝene gara-sebona, ma beĝene tanu mo, widi ĝwaĝwana basibasina ĝarona bene raĝasi. Mo ĝaro ai au na basibasina tarimari maĝesina bakirarini, bakirani: Giniguine tu, ĝauĝa mabarari ĝovaĝa-vegogori, ĝobaru-sebonari, be karava na bene ĝarari, a widi ma boĝono vaĝa-vegogoa, be ĝegu ĝaniĝani vaĝa-vegogo gabunai boĝono toreri.”

*Barabore - Mastadi ĝauna ĝutuna
Mareko 4:30-32; Luka 13:18-19*

³¹ Iesu na barabore ta ma ekira-vararito, ekirato, “Guba Basileia tu mastadi ĝauna ĝutuna kavana, tarima ta na eĝabiato, ĝena vamokai evaroato. ³² Tanobarai varovaro dagarari ĝueri mabarari fakari ai ĝia ĝereĝana misina korokoro, senaĝi etubuni nai, varovaro dagarari mabarari fakari ai ĝia moĝo barego vedaurea. Ĝia tu ĝau ai eiaĝoni naima, rovo manuri ĝeiaĝomani, ma ĝeri nuĝi ĝeveini ĝia leganai.”

*Barabore - Farao vaĝa-tubuna muramurana
Luka 13:20-21*

³³ Iesu na barabore ta ĝeri ma ekiraĝiato, ekirato, “Guba Basileia tu faraο vaĝa-tubuna muramurana kavana, vavine ta na kotuna ta moĝo eĝabiato, benamo faraο fuseri toitoi ĝesi egiroato, eiaĝoto mo, muramura na mabarana evaĝa-tubu baregoato.”

*Barabore aniri
Mareko 4:33-34*

³⁴ Iesu na mai dagara mabarari barabore ai tarimarima evaĝa-riba iaĝirito-ĝoi. Ĝena ĝobatai barabore asi eraga-kwanerito-ĝoi. ³⁵ Mai veiĝa

eveiato ġenana, peroveta tarimana ġena guruġa
 ema vaġa-moġoniato, ekirato,
 “Au na barabore ġerina
 ġia bavaġa-guruġarini;
 tanobara evesinato ġarona na
 beiaġoma mo initoma
 veġuni ġetanuni dagarari,
 au na ġia ġeri bakiraġi-foforirini.”

Iesu na widi e ġauġa baraborena anina ekiraġi-foforiato

³⁶ Iesu na mo tarimarima ġutuma eraga-kwanerito, benamo numai eraka-toġato. Ġena mero ġia ġenai ġeiaġomato, bena ġekiraiato, ġekirato, “Ġauġa rakavari vamoka nuġanai baraborena ġai ġemai nokiraġi-maġataia.”

³⁷ Iesu na evaġa-veserito, ekirato, “Widi ġueri namori evarorini tarimana tu Tarimarima Natuna. ³⁸ Vamoka tu tanobara, ġue ġuturi namori tu Barau ġena Basileia o veġitaġau seġukana gaburenai ġetanuni tarimari; ġauġa rakavari tu Satani ġena tarimarima doġoro. ³⁹ E ġauġa varovarona tarimana tu Diabolo, ġita ebaru-vinirani tarimana; kwakwa tu tanobara magona beraġasini kavana. Ġwaġwana kwakwa e basibasina tu aneru na beġe korana-iaġiani. ⁴⁰ Vaġa-ilailana ġauġa ġevaġa-vegogorini, ma karavai ġegaburini, ġeġara-ġosirini, tanobara bea korini nai, moġesina kavana bevetoreni: ⁴¹ Tarimarima Natuna na ġena aneru tu betuġurini, benamo tarimarima ġeġori-kerererini tarimari, ema veiġa rakavari ġeveirini tarimari mabarari, Barau ġena Basileia

ġenana beġe ġabi-veġitarini, ⁴² e karava seġukana ma moremorena nuġanai beġe fiu-toġarini, ema monai roġo beġe taġini, gadikari maki beġe veġara-tarini. ⁴³ Moġa ġaronai maki Barau ġena vei-iobukaiobuka tarimari tu, ġaro kavana ma mamari ġesi Tamari ġena Basileia nuġanai beġe tanuni. Deikara ma seġana tarimana, bene seġaġi.”

Barabore - Tarima ta na farefare namona ta ekure-toġaiato

⁴⁴ “Guba Basileia tu farefare vekuretoġana tanobarai kavana. Tarima ta na edoġariato, benamo ma eguriguri-ġauato. E ma iakuna ġesi eiaġoto, ġena dagara mabarari ea voivoi-iaġirito, benamo mo tano evoiato.”

Barabore - Galasi forena davana barego forena

⁴⁵ “Guba Basileia tu bisinesi tarimana kavana, galasi foreri davari barego dagarari eve-taurini. ⁴⁶ Ġia na voina barego lelevaġina forena ta edoġariato, benamo ġena farefare mabarari evoivoi-iaġi fitoġarito roġo, monai vau mo davana forena evoiato.”

Barabore - Reke

⁴⁷ “Guba Basileia tu reke kavana, davarai ġefiu-riġoani nai, maġani-kone irauirau nuġanai ġetoġani. ⁴⁸ Reke evonuni nai, ġeinu-raġeani tanobara ġana, benamo reke tarimari ġetanutarini vau, maġani-kone reke nuġanai moġeri mabarari ġeviriġirini, namori mabarari tu baketi ai ġeġurarini, a rakavari tu ġefitoġarini. ⁴⁹ Moġesi vetoġa bevetoreni, tanobara magona beraġasini nai. Aneru beġe iaġomani nai, veiġa

rakava tarimari tu beḡe tore-veḡitarini veigā iobukaiobuka tarimari ḡerina; ⁵⁰ e karava more-morena nuḡanai beḡe fiu-toḡarini. Monai beḡe taḡini, gadikari maki beḡe veḡara-tarini.”

Guruḡa moḡoniri variḡuri e guineri

⁵¹ Iesu na ḡena mero edanaḡirito, ekirato, “Mai guruḡa mabarari nuḡami ai boḡo riba-ḡitakauri ba?” Ġia na ḡekiraiato, “Oi, Vereḡauka.” ⁵² Iesu na ma ekirarito, ekirato, “Moḡesina nai, bema taravatu vaḡa-ribana tarimana ta Guba Basileia ḡena vevaḡa-riba tarimanai beiaḡoni neganai, ḡia tu numa biaguna ta kavana, ḡena farefare variḡuri ema guineri eḡabi-rosirini ḡena farefare vaḡa-vegogo numana na.”

*Nasareta tarimari na Iesu asi ḡeḡabi-raḡeato
Mareko 6:1-6; Luka 4:16-30*

⁵³ Iesu na maiḡeri barabore ekiraḡi-ḡosirito vau, mo gabu eraga-kwaneato. ⁵⁴ Monana vau ebaregoto vanuḡanai eraḡasito. Iuda tarimari ḡeri rubu ai evevaḡa-ribato-ḡoi nai, ḡia ḡeseḡaḡiato-ḡoi tarimari na ḡena ḡobata guruḡari ḡeḡaba-iaḡirito, ema maiḡesi ḡevedanaḡito, ḡekirato, “Mai tarima ḡena riba tu ainana eḡabito, e mai nuḡa-farevaḡi veigāri maki kamasi eveirini? ⁵⁵ Ġia tu kamuda tarimana natuna, ene? Ġia sinana arana Maria ḡetoni, ene? E ḡia tarina merori arari tu Iakobo (o Iames) e Iosefa, Simona e Iudas, ene? ⁵⁶ Ema ḡia tarina vavineri mabarari maki ḡita ḡesi maiḡeri. Senaḡi mai riba ema seḡuka mabarari ne ainana eḡabito?” ⁵⁷ Moḡesi ḡetuḡamaḡi-ḡutuma viniato nai, ḡia na

asi gēgabi-raḡeato. Iesu na maiḡesi ekirarito, ekirato, “Peroveta tarimana tu gabu mabarari ai beḡe gubakauani, senaḡi ḡena vanuḡa korikori ema ḡena numa tarimari na moḡo asi beḡe gubakauani.” ⁵⁸ Monai nuḡa-farevaḡi veiḡa boruri viravira moḡo eveirito, korana asi ḡeri veḡabidadama nai.

14

Ioane Babatiso ḡena mase

¹ Mo negai Heroda, Galilea verena, Iesu varina eseḡaḡiato. ² Benamo ḡia na ḡena vetuḡunaḡi tarimari evaḡa-guruḡarito, ekirato, “Mai tu Ioane Babatiso mase na bevaisiraḡe-ḡenoḡoi nai, seḡuka veiḡari boruri eveirini.”

³ Heroda na Ioane eḡabi-tariato ma ebarubaruato, dibura numai ekou-ḡauato. Ḗia na maiḡesina evei-viniato, korana ḡia kakana Filipo ḡaraḡona, Herodia, ḡaramanai. ⁴ Ioane Babatiso na Heroda evaḡa-guruḡaiato-ḡoi, ekirato, “Ḗoi na Herodia boḡaraḡo-veraria tu asi maoro.” ⁵ Heroda eura-rakavato, Ioane bene vaḡia, senaḡi tarimarima gariri eveito, korana ḡia na Ioane ḡetuḡamaḡiato-ḡoi tu peroveta tarimana ta.

⁶ Senaḡi Heroda ḡena ḡora ḡaronai o bet-dei, Herodia natuna ḡuiatona tu varivari tarimari ḡoirari ai ebarato. Heroda maki mai bara na evaḡa-iakuato. ⁷ Moḡesina nai ḡia ma nuḡana mabarana ḡesi guruḡa gwaḡiḡinai maiḡesina bara-ḡuiatona ekiraḡitore-viniato, ekirato, “Ḗoi kara oura-viniani dagarana nokiraḡia, benamo bavinimuni.” ⁸ Ḗuiato tu sinana na varau

evaḡa-guruḡa guineato ema elaunaḡiato nai, ḡia maigēsina ekirato, “Ioane Babatiso debana diḡu ai mainai noma vinigu.”

⁹ Heroda nuḡana emetoto, senaḡi ḡena gu-ruḡatore ḡuiato ḡenai varau eveiato e ḡena vari-vari tarimari dairi ai ekirato, beḡene vinia. ¹⁰ Benamo tarima debari ebasi-ḡuturito-ḡoi tarimana ta etuḡuato dibura numai, Ioane debana ebasi-ḡutuato. ¹¹ Ioane debana tu diḡu ai ḡeḡuraiato vau, ḡuiato ḡeviniato, benamo sinana ḡenai eḡwa-iaḡoato. ¹² Benamo Ioane ḡena mero ḡeiaḡomato, tauḡanina ḡeḡabiato, ḡeguriato. Moḡa murinai ḡeiaḡoto Iesu ḡekira-varaiato.

Iesu na tarimarima daḡara imaima (5,000) eḡuburito

Mareko 6:31-44; Luka 9:10-17; Ioane 6:1-13

¹³ Iesu na Ioane ḡena mase varina eseḡaḡiato nai, ḡia monana eraka-ḡerevaḡito ḡasi na, asi tarimarima gabuna ḡana eiaḡoto. Senaḡi tarimarima na ḡeseḡaḡiato nai, ḡeri vanuḡa ḡeiaḡuirito, tano na kwakuri na ḡerakato, Iesu murina na ḡeiaḡoto. ¹⁴ Iesu fenu ai edarokauto nai, ḡia na tarimarima ḡutuma-bara eḡitarito, benamo eve-tuḡa-rakavarito, ema ḡeri keve tarimari evaḡa-namorito.

¹⁵ Lavilavi rekenai Iesu ḡena mero ḡia ḡenai ḡeiaḡoto, bena ḡekirato, “Mai tu gabu fakana, asi tarima-rimana, ḡaro varau bevariḡo naima, mai tarimarima ḡutuma-bara notuḡuri, be vanuḡai ḡari ḡaniḡani beḡenea voi.” ¹⁶ A Iesu ekirato, “Ḗia asi beḡene raka-veḡita, ḡomi na ḡari boḡono viniri, be beḡene ḡaniri.” ¹⁷ Ḗia na ḡekiraiato, ḡekirato,

“Āi ġamai tu beredi imaima (5) e maġani-kone ruarua (2) moġo maiġeri.” ¹⁸ Iesu na ekirarito, ekirato, “Maiġana ġoġabi-iaġomari au ġegu ai.”

¹⁹ Benamo ġia na mai ġutuma-bara elaunaġirito, ġauġa iatari ai beġene tanutanu-tari etato, monai vau ġia na beredi imaima e maġani-kone ruarua eġabirito, gubai eboġe-raġeto, Barau evaġa-namoato vau, etavi-kirakirarito, ġena mero evinirito, benamo ġia na vau mai tarimarima ġutuma-bara ġevinirito. ²⁰ Mabarari ġeġani-maseto; ġaniġani kwari ġevaġa-vegogorito, boseġa gabanana ruarua (12) ġevaġa-vonurito. ²¹ Ģeġaniġanito, tau moġo, mabarari tu 5,000 kavana, senaġi vavine ma naturi keikeiri ġesi tu asi ġeiavirito.

Iesu nanu iatanai erakato

Mareko 6:45-52; Ioane 6:16-21

²² Moġa murinai Iesu na ġena mero evaġa-guruġarito, ġasi ai beġene raġekau, beġene guine, kou reke ta ġana beġene iaġo etato. A ġia tu mo tarimarima ġutuma-bara roġo etuġu-rovorovorito. ²³ Mai tarimarima vovoka etuġu-rakarito vau, ġia ġereġana ġoro ġana evaraġeto, bene ġauġau ġana.

Varau eboġito nai, ġia tu roġo moġa, ġereġana. ²⁴ Ģasi tu kotuna ma fakana tanobara ġenana kou nuġanai, e ureure na edori-ġareva ġarevaiato, korana iavara na ġasi ġena raga ġoirana rekena na etoġato-ġoi nai. ²⁵ Horaġauna 3 ema 6 koloko vekaravari ai boġiboġi rekenai, Iesu ġia ġeri ai eiaġoto. ²⁶ Senaġi ġena mero na nanu iatana na erakato-ġoi ġeġitaiato, benamo nuġari maki

ġefare-vaġito, ema ġegari-rakavato, ġekirato, “Mo tu murava ta!” Ġegarito nai ġeġabato maki. ²⁷ Iesu na asikauna evaġa-guruġarito, ekirato, “Ġonuġa-gwaġiġi, mai tu au; asi ġogari.”

²⁸ Petero na evaġa-veſeato, ekirato, “Vereġauka, bema moġoni ġoi neganai, bono launaġigu, be nanu iatanai bana raka, ġemu ai bana iaġosi.” ²⁹ Iesu ekirato, “Noiaġoma!” Benamo Petero ġasi na eraka-riġoto, nanu iatanai erakato, Iesu ġenai eiaġoto. ³⁰ Senaġi Petero na iavara (e ureure) eġitaiato, benamo egarito, erei-riġoto nai eġaba-fouto, ekirato, “Vereġauka o, noma vaġa-maġurigu.” ³¹ Iesu asikauna ġimana etuġu-iaġoato, ġenai eveġabikauto, ekirato, “Veġabidadama kei tarimana, karase nai odaradarani?” ³² Tauri ruarua ġasi ai ġeraġekauto vau iavara edokoto. ³³ Ġasi tarimari tu ġia ġoiranai vau ġetoma-rakariġoto, ġekirato, “Moġoni veġata, ġoi tu Barau Natuna.”

Iesu na keve tarimari Genesareta ai evaġa-namorito

Mareko 6:53-56

³⁴ Ġia ġasi na ġevanaġito, Genesareta tanonai ġeraġasito. ³⁵ Mo gabu tarimari na Iesu ġea ġita-doġariato, benamo ġia varina mo gabu vanuġari mabarari ġevaġa-ribarito. Benamo keve tarimari ġia ġenai ġeġwa-iaġorito, ³⁶ e ġenoġiato, ġena dabuġa dudunai moġo maki beġene veġabikau. Gabivau, ġeveġabi-kauto tarimari mabarari varau ġenamoto.

15

Namo e rakava

¹ Farisea tarimari e taravatu ġevevaġa-riba iaġiatio-ġoi tarimari kotari Ierusalemema na Iesu ġenai ġeiaġoto, ġekirato, ² “Karase nai ġoi ġemu mero na ġita senera vereri ġeri vevaġa-riba asi ġeseġaġirini? Ġia ġimari maki dabara korikoriri ai asi ġeġuriġirini vau ġeġaniġanini!” ³ Iesu na evaġa-veserito, ekirato, “Be karase senemi vereri ġeri vevaġa-naġi boġono korana-iaġiri urari ai, Barau ġena taravatu guruġari ġoruġarini?” ⁴ Barau ekirato, ‘Tamamu e sinamu bono gubakauri,’ ema ‘Deikara ta na tamana o sinana beguruġa-rakava viniani tarimana tu boġono vaġi-mase!’ ⁵ Senaġi ġomi ġokirani, tarima ta na tamana o sinana bevaġa-guruġaiiani, bekirani, ‘Au na ġomi asi bavaġa-kavamini, korana bara vinimi dagarana tu Barau ġena dagara, naima ġia aviniani.’ ⁶ Moġesi veiġai ġomi na tarima ġokouani, tamana e sinana asi bene vaġa-kavari e asi bene gubakauri ġana. Ġemi sene maġuriri maiġesiri ġerina Barau ġena taravatu guruġari asi aniri ai ġovaġa-iaġorini. ⁷ Ġofaġofa tarimami, Isaia na eperoveta-iaġimito tu moġoni, ekirato, ⁸ ‘Mai besena tu mururi koriri ai moġo au ġegubakauguni ġeri Barau, senaġina ġia nuġari tu manaġa rakava au ġegu ai. ⁹ Ġetoma-rakariġo vini-kavaguni, ġeri vevaġa-riba tu tarimarima ġeri vevaġa-naġi taravaturi,

a dia au ġegu!’ ”

*Dagara kotari na tarima ġevaġa-rakavarini
Mareko 7:14-23*

¹⁰ Iesu na tarimarima ġutuma ġia ġenai ekea-iaġomarito, benamo ekirarito, ekirato, “Ġoseġaġi, ema boġono riba-maoro: ¹¹ Murika na eraka-toġani tarima murunai dagarana na ġia asi evaġa-rakavaiani, senaġina kara ġia nuġana o loruna ġutuna na ma muruna na eraka-rosini dagarana na ġia evaġa-rakavaiani.”

¹² Ġena mero ġia ġenai ġeiaġomato, benamo ġekiraiato, ġekirato, “Ġoi ribamu, Farisea tari-mari tu ġoi ġemu guruġa beġe seġaġia nai, nuġari beġe midigu?” ¹³ Iesu evaġa-veseto, ekirato, “Tamagu gubai etanuni na ġau asi evarorito mabarari tu beġe raġa-vaġirini. ¹⁴ Gotuġamaġi-fitoġari! Ġia matari bubu, senaġi ġeurani mata-bubu tarimari beġene ġori-kauri. Bema mata-bubu tarimana na mata-bubu tarimana ta beġori-kauani nai, tauri ruarua koufai beġe keto-riġoni.”

¹⁵ Petero na ekiraiato, ekirato, “Mai guruġa veabanaġina tauna korikori novaġa-ribama.”

¹⁶ Iesu na ekirarito, ekirato, “Ġomi maki asi ġotuġamaġi-fakani tarima kotari kavana? ¹⁷ Asi ġoribani maki? Dagara ta tarima muruna na eraka-toġani, eiāġoni sinaġenai, monana eiāġoni tauġanina ġenana ea raka-rosini. ¹⁸ Senaġina muruna na ġeraka-rosini dagarari tu nuġana o loruna na ġeiaġomani naima, maġeri dagara na tarima ġevaġa-rakavaiani. ¹⁹ Tarima nuġana o loruna ġenana tuġamaġi rakavari ġeraġeni nai, evaġivaġini, eveġura-vanaġini, emata-boraġani,

elemeni, Kota gabunai gōfagōfo guruḡari ekiraḡirini, ema tarima namori arari gōfagōfo veḡari ai evari-fiurini. ²⁰ Maiḡeri dagara na tarima evaḡa-rakavaiani; senaḡina ḡimamu asi oḡuriḡiani vau oḡaniḡanini, monana tarima asi evaḡa-rakavaiani.”

*Irau bese vavinena ta ḡena veḡabidadama
Mareko 7:24-30*

²¹ Iesu na mo gabu eraga-kwaneato, eraka-iaḡoto Taia e Sidono rekeri tanori ai eraḡasito. ²² Benamo monai etanuto-ḡoi vau, Kanana vavinena ta Iesu ḡenai eiaḡomato, eḡaba-fouto, ekirato, “Vereḡauka, Davida Natuna o, au nove-tuḡagu! Au natugu ḡuiatona tu iauka rakavana na beborog̃ia nai, ḡena midigu initoma tu barego rakava moḡo.” ²³ Senaḡina Iesu na ḡia asi evaḡa-veseato. Benamo ḡena mero ḡia ḡenai ḡeiaḡomato, ḡenoḡiato, ḡekirato, “Notuḡu-rakaia! Ḡita murira na eiaḡomani ema guru baregona eveiani.”

²⁴ Iesu evaḡa-veseto, ekirato, “Barau na au etuḡuguto tu, rekwarekwa mamoeeri, Isaraela tarimari, ḡeri moḡo.” ²⁵ Benamo mo vavine Iesu kwakuna koranai evetuitarito, ekirato, “Vereḡauka, novaḡa-kavagu!” ²⁶ Iesu evaḡa-veseto, ekirato, “Mero misiri ḡari ḡaniḡani bita ḡabirini, ma kwaiva bita fiu-vinirini tu asi maoro.” ²⁷ Vavine na evaḡa-veseato, ekirato, “Vereḡauka, mani tu moḡoni, senaḡina kwaiva na ḡaniḡani kwari ḡeketo-firiḡoni, biaguri ḡeri ḡaniḡani fatari na, maki ḡeḡanirini.” ²⁸ Benamo Iesu na evaḡa-veseato, ekirato, “Veḡabidadama

barego vavinemu! Kara oura-viniani veigana begorani.” Mo horai moḡo ġia natuna ġuiatona enamoto.

Iesu na keve tarimari vovoka evaġa-namorito

²⁹ Iesu na mo gabu eiaġuiato, Galilea kouna sevina na eraka-vanaġito. Benamo ġoro tai eraġeto, tuġunai etanu-tarito. ³⁰ Tarimarima ġutuma-bara ġia ġenai ġeiaġomato, keve irauirau tarimari ġeġabi-iaġomarito, kotari kwaku rakava, mata-bubu, kobari na ġedarato-ġoi tarimari, muru-bubu, ema keve irauirau ġutuma maki. Iesu kwakuna koranai ġema tore-taririto, benamo ġia na evaġa-namorito. ³¹ Tarimarima mabarari na mai vetoġa ġeġitaiato nai, ġeġaba-rakavato, korana mururi bubu tarimari ġeguruġato, ġedarato-ġoi tarimari tauġaniri vinuba gaburi ai ġevetoreto, kwaku rakava tarimari ġerakato, mata-bubu tarimari ġeboġe-boġeto. Benamo ġia na Isaraela ġeri Barau ġevaġa-raġeato.

Iesu na tarimarima daġara vasivasi (4,000) eġuburito

Mareko 8:1-10

³² Iesu ġena mero ġia ġenai ekea-iaġomarito, ekirato, “Au na mai tarimarima avetuġarini, korana ġaro toitoi veġatana au ġesi mainai beġe tanu, ma kara ta maki roġosi roġo beġene ġania. Ġaniġani ta roġosi roġo beġene ġani nuġanai, au na asi batuġu-rakarini, korana dabarai beġea borimarini garina.” ³³ Ġena mero na ġedanaġiato, ġekirato, “Mai tano fakanai ġaniġani vovoka tu kamasi bita doġarini vau, mai ġutuma-bara bita

g̃uburini?” ³⁴ Iesu na evaḡa-veserito, ekirato, “G̃omi g̃emi ai beredi tu vira maniḡa?” G̃ia g̃ekirato, “Beredi imaima ruarua (7) ḡai g̃emai maḡa, ema maḡani-kone misiri kotari maki.”

³⁵ Benamo Iesu na mai tarimarima asisebo ekirarito, tano ai g̃etanutanu-tari. ³⁶ Benamo beredi imaima ruarua (7) e maḡani-kone eḡabirito, Barau evaḡa-namoato, ebuki-g̃uturito, g̃ena mero evinirito, g̃ia na vegogo tarimari ma g̃evinirito. ³⁷ Mabarari g̃eḡani-maseto murinai, Iesu g̃ena mero na g̃aniḡani kwari g̃egogorito, boseḡa imaima ruarua (7) g̃evaḡa-vonurito. ³⁸ Mo g̃aniḡani g̃eḡaniato g̃enana tau moḡo mabarana tu 4,000, senaḡina vavine ma naturi g̃esi tu asi g̃eivirito. ³⁹ Benamo Iesu na mai g̃utuma-bara etuḡu-rovo rovorito, a g̃ia g̃asi ai eraḡeto, Magadan tanona g̃ana eiaḡoto.

16

Farisea e Sadukea tarimari g̃eri ura vetoḡa ta guba na bene mariḡo

¹ Farisea e Sadukea tarimari kotari Iesu g̃enai g̃eiaḡoto, benamo g̃edanaḡi-ribaḡaniato. G̃eri ura vetoḡa ta guba na bene mariḡo, beḡene g̃itaia, g̃ia tu moḡoni Barau na etuḡuato tarimana. ² Senaḡi Iesu na evaḡa-veserito, ekirato, “Lavilavi ai ḡaro evariḡoni nai, g̃okirani, ‘Guba bekakakaka, be ḡura asi beraguni, g̃itaḡitana tu nega namo.’ ³ A boḡi-boḡi rekenai g̃okirani, ‘Toma tu ḡura ma iavarana g̃esi eiaḡomani, korana guba bekakakaka, ema g̃itaḡitana maki ma garina.’ Guba g̃oḡitaiani nai, kara boḡo kiraḡiani,

nega namo o nega rakava ġeri ai tu lorinai, senaġina maitoma ġaro vetoġari tu asi ribami! ⁴ Maitoma ġuru rakavana ma veġura-vanaġina ġesi, (Barau ġenana ġeveġitato ġuruna), vetoġa ma evetauani, senaġina vetoġa ta asi bavinimini, a Iona, peroveta tauna, ġenai eġorato vetoġana moġo.” Benamo Iesu na eraga-kwanerito, ġerina eraka-veġitato.

Iesu ġena mero ġedaradarato

Mareko 8:14-21

⁵ Kou na ġeġasi-vanaġito reke ta kefo ai vau, Iesu ġena mero ġeribato, ġaniġani asi ġeġabikauto. ⁶ Benamo Iesu na ekirarito, ekirato, “Lorimi boġono vetore, boġono boġeboġe, korana Farisea tarimari e Sadukea tarimari ġeri farao vaġa-tubuna mura-murana lorina boġono torea.” ⁷ Ġia tauġeri ġeguruġa-guruġa iaġi-vegogo-ato, ġekirato, “Ġia maiġesi eguruġani, korana beredi asi bita ġabikau nai.” ⁸ Iesu ribana ġia na kara ġekiraġiato naima, edanaġirito, ekirato, “Karase nai ġereġami na beredi asi boġo ġabikau ġoguruġa-guruġa iaġiani? Veġabidadama kei tarimami! ⁹ Gomi roġosi roġo boġono ribamaoro? E asi ġotuġamaġiani beredi imaima (5) ġenana tarimarima 5,000 ġeġaniġanito, e beredi kwari ġogogorito tu boseġa vira ġovaġa-vonurito? ¹⁰ Ema ta maki, farao imaima ruarua (7) ġenana tarimarima 4,000 ġeġaniġanito, e beredi kwari ġogogorito tu boseġa vira ġovaġa-vonurito? ¹¹ Kamasi se nuġami asi ġevekeoni, ma asi ġoribani, au na tu dia beredi aguruġa-iaġiani? Ma nakira: Farisea tarimari e Sadukea

tarimari ġeri farao vaġa-tubuna dagarana lorina boġono torea!”¹² Benamo ġia nuġari ġevekeoto, ema ġeribato maki, Iesu na dia farao vaġa-tubuna muramurana eguruġa-iaġiato, senaġina Farisea e Sadukea tarimari ġeri vevaġa-riba guruġari ġofaġofari rekeri ai eguruġato.

Petero na Iesu ekiraġi-foforiato, Keriso

Mareko 8:27-30; Luka 9:18-21

¹³ Iesu eiaġoto, Kaisarea Filipi vanuġana tanona rekenai eraġasito. Monai vau ġia na ġena mero edanaġirito, ekirato, “Tarimarima tu kara ġetoni, Tarimarima Natuna tu deikara?”¹⁴ Ġia ġekirato, “Kotari ġekirani, ġoi tu Ioane Babatiso, kotari ġekirani, Elia, ma tari ġekirani tu, Ieremia o peroveta tarimana ta.”¹⁵ Iesu na ġia edanaġirito, ekirato, “A ġomi tu kara ġotoni au tu deikara?”¹⁶ Simona Petero na evaġa-veſeato, ekirato, “Ġoi tu Keriso, maġuri Barauna Natuna.”¹⁷ Iesu na evaġa-veſe viniato, ekirato, “Simona, Ioane natuna, bono iaku ema vevaġa-namo iatamu ai bene tanu, korana mai vevaġa-veſe moġonina bovinia, maġa tu dia tarima ta ġenana beiaġoma, senaġina mai tu au Tamagu gubai etanuni na ġoi bevinimu.”¹⁸ Moġa lorinai akiramuni: Ġoi tu Petero, (anina tu fore), ema mai fore iatanai au ġegu ekalesia bavaġa-ruġaiani. Mase ġena ſeġuka na maki asi bevaġa-darereani.”¹⁹ Au na Guba Basilea kiri maki ġoi bavinimuni; tanobarai bobarurini dagarari mabarari gubai maki Barau na bebarurini; e tanobarai boruġarini dagarari mabarari gubai maki Barau na beruġarini.”²⁰ Benamo Iesu na ġena mero ekirarito, tarima

ta asi beġene vaġa-ribaia ġia tu Keriso, (Barau na ekiraġi-toreato vevaġa-maġuri tauna).

Iesu na ġena mase e variġisi-ġenoġoi eguruġa-iaġirito

Mareko 8:31-9:1; Luka 9:22-27

²¹ Mo nega na veġata Iesu na ġena mero evaġa-riba guinerito, ekirato, “Au tu Ierusalem aiaġoni, be Iuda vereri, e Rubu Veaġa vereri baregori, ema taravatu vaġa-riba-iaġina tarimari ġerina roġo amidigu-lelevaġini; ema beġe vaġi-maseguni maki, senaġina ġaro vaġa-toitoinai vau, mase na ma bavaisiraġe-ġenoġoini.” ²² Petero na eġori-veġitaiato, benamo esisiba-viniato, ekirato, “Vereġauka, dia maniġesina; maniġesina asi beġe vei-vinimuni, ma asi beġorani maki.” ²³ Benamo Iesu eboġe-kureto, Petero ekiraiato, ekirato, “Ġoi Satani, ġeguna noraka-ġerevaġi! Au ġegu iaġoiaġo ġoi na odiu-ġauani, korana mai ġemu tuġamaġi ġuruġana tu dia Barau ġenana eiaġomani, senaġina tarimarima ġerina.”

²⁴ Iesu na ġena mero evaġa-guruġarito, ekirato, “Bema tarima ta au murigu ai bene raka etoni nai, tauġena bene veruġa, ġena satauro bene ġwaia, ma murigu ai bene raka.” ²⁵ Moġa lorina deikara tauġena moġo ġena maġuri lorina etoreani tarimana, ġena maġuri befitoġaiani. A deikara au daigu ai ġena maġuri befitoġaiani tarimana, ġena maġuri asi bevei-rekwarekwaiani, senaġi bedoġariani. ²⁶ Tarima ta na tanobara mabarana uranai ġena maġuri befitoġaiani, ġena namo tu kara ġia ġenai? Korana tarima ta ġena

maḡuri efitoḡaiato nai, kara na vau ma bevoi-ḡenoḡoiანი? ²⁷ Korana Tarimarima Natuna tu Tamana mamana marevana e seḡuka baregona e ma ḡena aneru mabarari ḡesi beḡe iaḡomani, benamo tarimarima tata ḡeri veiḡa ilailanai voiri tu bevinirini. ²⁸ Moḡoni akiramini, mai kotari ini ḡeruḡa-taḡoni maiḡeri tu asi roḡo beḡe maseni, beiaḡoni mo, Tarimarima Natuna ḡena Basileia nuḡanai beiaḡomani beḡe ḡitaiani.

17

Iesu vetoḡana eirauto

¹ Ġaro imaima sebona (6) ḡekorito murinai, Iesu na Petero, e Iakobo (o Iames), ema tarina Ioane eḡabirito, ḡoro baregona ta tuḡuna ḡana ḡevaraḡeto, monai ḡia ḡereḡari moḡo. ² Ġia ḡeboḡe-taḡoto-ḡoi nuḡanai, Iesu ḡitaḡitana varau eirauto: Ġia ḡoirana ekimore-kimoreato ḡaro noḡa, ma ḡena dabuḡa ekuro-ḡaroḡaroto. ³ Benamo mai mero toitoi na Mose e Elia ḡeḡitarito, Iesu ḡesi ḡeguruḡa guruḡato-ḡoi. ⁴ Monai Petero eguruḡa-fouto, Iesu ekiraiato, ekirato, “Vereḡauka, namo vedaurea ḡita mainai maiḡera! Be, ourani nai, fouta toitoi naragari, ta ḡoi ḡemu, ta Mose ḡena, ema ta Elia ḡena.” ⁵ Ġia roḡo eguruḡato-ḡoi, magube kuro-ḡaroḡarona na ema ḡabi-ḡaurito vau, garo ta mai magube nuḡana na ekea-rosito, ekirato, “Mai tu au Natugu, auravini-baregoani; ḡia ḡenai aiaku-rakavani. Ġia boḡono seḡaḡi-vinia!” ⁶ Iesu ḡena mero toitoi na mai garo ḡeseḡaḡiatio nai, tano ai

ġeketo-tarito ġoirari maki tano ai, korana ġegari-rakavato nai. ⁷ Benamo Iesu tu ġia ġeri ai eiaġoto, tauġaniri eġabi-kararito, ekirato, “Ġovaisivaisiraġe, asi ġogari.” ⁸ Ġia ġeboġe-vaisito nai, ġia na tarima ta asi ġeġitaiato ġia ġesi, Iesu moġo ġereġana.

⁹ Mabarari ġoro na ġemariġoto-ġoi nai, Iesu na evaġa-guruġarito, ekirato, “Boġo ġita dagarari tarima ta asi boġono vaġa-ribaia, bene iaġo mo, Tarimarima Natuna mase na bene variġisi-ġenoġoi.”

¹⁰ Benamo Iesu ġena mero na ġedanaġiato, ġekirato, “Kara dainai taravatu vaġa-riba-iaġina tarimari ġekirani, Elia tu beiġoma-guineni?”

¹¹ Iesu evaġa-veseto, ekirato, “Moġoni veġata, Elia tu beiġoma-guineni, dagara mabarari bevaġa-variġu ġenoġoirini. ¹² A au na akiramini, Elia tu varau eiaġomato, senaġi tarimarima tu asi ribari ġia tu deikara. Ġeri ura veiġari ai moġo ġeveiviniato-ġoi. Moġa ilailanai Tarimarima Natuna maki beġe vaġa-midigu midiguani.” ¹³ Mai guruġa ġerina Iesu ġena mero ġeribato, ġia na tu Ioane Babatiso ekiraġi-kara-viniato.

Iesu na iauka rakavana na eboroġiato merona evaġa-namoato

Mareko 9:14-29; Luka 9:37-42

¹⁴ Ġia ma ġeġenoġoito tarimarima ġutuma ġeri ai nai, tarima ta Iesu ġenai eiaġomato, ġoiranai ema vetui-tarito, ¹⁵ ekirato, “Vereġauka, au natugu merona novetuġaia! Ġia tu ġue na evaġiani, ema tauġanina evaġa-ġoġo-ġogo rakavaiani. Nega ġutuma karavai eburi-raġeni

e nanu ai eburi-reini. ¹⁶ Ĝemu mero ĝeri ai aĝabi-iaĝoato, senaĝina vaĝa-namona ĝia tu asi ilaila.” ¹⁷ Iesu evaĝa-veseto, ekirato, “Asi veĝabidadamami e kira-sirivaĝi ĝuruna! Ĝaro vira au tu sevimi ai bana tanu? Ĝaro vira bana vevaĝa-gwaĝiĝi vinimi? Mero ĝegu ai ĝoĝori-iaĝomaia!” ¹⁸ Iesu na mero tauĝanina ĝenai etanuto iauka rakavana ekira-ĝoiato, benamo iauka rakavana eraka-vaĝito, ma asikauna mero enamoto.

¹⁹ Gabivau Iesu ĝena mero ĝenai ĝeiaĝoto, vekuretoĝai ĝedanaĝiato, ĝekirato, “Karase nai ĝai na iauka rakavana asi ilaila baĝa lai-vaĝia?”

²⁰ Iesu na evaĝa-veserito, ekirato, “Korana ĝemi veĝabidadama asi ilaila naima. Akira-korikorimini, bema ĝemi veĝabidadama mastadi ĝutuna misina korokorona kavana nai, mai ĝoro boĝo kiraiani, boĝo kirani, ‘Mainana noveĝabivaisi, ma iomonai noa vetore!’, benamo beveĝabivaisini ma beiaĝoni. Veiĝa mabarari maki boĝo veirini riba. [²¹ Iauka rakavari maiĝesina lailairi tu dabara irauna tai asiĝina, senaĝina ĝauĝau e ĝaniveaĝai ĝereĝana moĝo.]”

Iesu ĝena mase ma ekiraĝi-ĝenoĝoiato

Mareko 9:30-32; Luka 9:43-45

²² Ĝaro ta, Iesu ma ĝena mero ĝesi Galileai ĝetanuto-ĝoi nai, Iesu na ekirarito, ekirato, “Tarimarima Natuna tu beĝe revaiani vau tarimarima ĝimari ai beĝe toreani. ²³ Benamo beĝe vaĝi-maseani, senaĝi ĝaro vaĝa-toitoinai ma bevaisiraĝe-ĝenoĝoini.” Ĝena mero ĝeseĝaĝiato nai, nuĝari ĝemeto-rakavato.

Rubu Veāga takesi moniri vinina

²⁴ Iesu ma ġena mero ġesi Kaperanauma vanuġanai ġeraġasito, benamo Rubu Veāga monina ġegogoato-ġoi tarimari ġeiaġomato, Petero ġedanaġiato, ġekirato, “Ġomi ġemi vevaġa-riba tauna Rubu Veāga ġena takesi moniri tu evinini ba asiġina?” ²⁵ Petero na evaġa-veseato, ekirato, “Oi, evinini.” Petero numa ġana eġenoġoito nai, Iesu na edanaġiato, ekirato, “Simona, ġoi ġemu tuġamaġi tu kamasi? Tanobara vereri o kini ġeri takesi moniri tu deikara na beġene viniri? Ġia naturi na ba tarima boruri na beġene viniri?” ²⁶ Petero evaġa-veseto, ekirato, “Tarima boruri na.” Iesu na ekiraiato, ekirato, “Moġa anina, ġia naturi tu asi beġe vinini. ²⁷ Senaġina asi bitana vaġa-baruri ġana, naima noiaġo kou ġana. Kimai bono fiu-riġoa, maġani-kone giniguinena boinu-raġeani nai, bokana bono keo-baġakaia, silva monina ta bodoġariani nuġanai. Bono ġabia, benamo bono viniri ġita taura ruarua ġera Rubu Veāga takesi monina.”

18

Deikara tu barego vedaurea Guba Basileia nuġanai?

¹ Mo negai Iesu ġena mero ġenai ġeiaġoto, ġekirato, “Deikara tu barego vedaurea Guba Basileia nuġanai?”

² A Iesu na mero misina ta ekea-iaġomaiato, benamo vekaravari ai evaġa-ruġa-tariato, ³ ekirato, “Moġoni veġata, akiramini, ġomi asi boġo ve-tuġamaġi-kureni e mai mero misina kavana asi

boḡo iaḡoni nai, ḡomi tu Guba Basileia nuḡanai asi boḡo raka-toḡani. ⁴ Tarima ta tauḡena evevaḡa-manauni mai mero misina kavana, ḡia tu barego lelevaḡi Guba Basileia nuḡanai. ⁵ Ema deikara mero misina maiḡesina kavana au aragu ai beḡabi-raḡeani tarimana na au maki eḡabi-raḡeguni.”

Tarima ta na mero misina ḡena veḡabidadama asi bene vaḡa-rakavaia

Mareko 9:42-48; Luka 17:1-2

⁶ Senaḡina bema tarima ta na au eḡabidadama-viniguni mero misina ta ḡena veḡabidadama evaḡa-rakavaiani, ḡia tu bere namo fore barana ḡaiḡonai ḡere baru-kaua, ma davara dodokunai bere vebora-mase. ⁷ Tanobara vetuḡana kekei, korana veribaḡani ḡenana tarima ḡeri veḡabidadama evaḡa-rakavaiani. Dagara moḡesina vanaḡivanaḡi beḡe ḡorani veḡata, senaḡina veribaḡani evaḡa-ḡoraiani tarimana neḡi, vetuḡana kekei.

⁸ Bema ḡoi ḡimamu o kwakumu na rakavai etoremuni nai, bono basi-ḡutua, bena bono fitoḡaia! ḡimamu sebonai o kwakumu sebonai maḡuri vanaḡivanaḡi bono doḡaria tu namo, a asi namo ḡimamu ruarua ma kwakumu ruarua karava eḡara-vanaḡi vanaḡini gabunai beḡe fiukaumuni. ⁹ Bema ḡoi matamu na rakavai etoremuni nai, bono ḡibo-vaḡia, bena bono fitoḡa-kwareḡaia. Matamu sebonai maḡuri vanaḡivanaḡi bono doḡaria tu namo, a asi namo matamu ruarua karava eḡara-vanaḡi vanaḡini gabunai beḡe fiukaumuni.”

Barabore - Rekwarekwa mamoea
Luka 15:3-7

¹⁰ “Lorimi boḡono vetore, mai mero misiri ta boḡo ruḡaiani ḡesi. Korana akiramini: Ḡia aneruri na au Tamagu gubai etanuni ḡoirana nega vanaḡivanaḡi ḡeḡitaiani. [¹¹ Tarimarima Natuna tu rekwarekwa tarimari vaḡa-maḡuriri ḡana eiaḡomato.]

¹² Kamasi ḡotuḡamaḡiani? Bema tarima ta ma ḡena mamoe sinau ta (100), senaḡina sebona berekwa-rekwani nai, ḡia kara beveini? Ḡia na tu 99 ḡoro gabakanai beraga-kwane-rini, benamo beiaḡoni, rekwa-rekwa mamoea bea vetauani. ¹³ Bedoḡariani nai, moḡoni akiramini, beiakurakavani moḡo. A ḡena mamoe 99, asi ḡedobito dagarari, maki bevanaḡirini. ¹⁴ Moḡa ilailanai Tamami gubai etanuni asi ḡena ura, mai mero misiri ta bene rekwarekwa.”

Tarikakamu ta na bevei-rakava vinimuni

¹⁵ “Bema ḡoi tarikakamu ta na bevei-rakava vinimuni nai, bono iaḡo, ḡena veiḡa rakavana bono vaḡa-fofori vinia. Senaḡina, vekuretoḡai mai veiḡa bono veia, ḡia ma ḡoi ḡesi moḡo. Bema ḡia na ḡoi beseḡaḡimuni ema beḡabi-raḡemuni nai, tarikakamu ḡoi ḡemu ai beḡenoḡoi. ¹⁶ Senaḡina bema asi beḡabi-raḡemuni nai, tarima sebona o ruarua bono ḡabiri, ḡoi ḡesi boḡono iaḡo ḡenai, benamo ‘guruḡa mabarari beḡene vaḡa-moḡoniri, seḡaḡiseḡaḡi tarimari ruarua o toitoi ḡerina,’ Buka Veaḡa ekirani kavana. ¹⁷ Bema ḡia asi beseḡaḡirini nai, beḡe ḡora dagarari mabarari tu rubu o ekalesia vegogona bono kira-varaia. Bema

ekalesia vegogona garona asi beseḡaḡiani, ḡoi na ḡia tu Barau asi ribana tarimanai ema takesi gogo o vei-rakava tarimanai bono vaḡa-iaḡoa.

¹⁸ Moḡoni akiramini: Tanobarai boḡo barurini dagarari mabarari gubai maki Barau na be-barurini; e tanobarai boḡo ruḡarini dagarari mabarari gubai maki Barau na beruḡarini.

¹⁹ Au na akira-ḡenoḡoimini: Tano-barai ḡomi tarima ruarua dagara tai nuḡami boḡo tore-sebonaiani ema boḡo ḡauḡau-iaḡiani tu, Tamagu gubai etanuni na bevinimini. ²⁰ Korana au aragu ai tarima ruarua o toitoi beḡe tanu-vegogoni gaburi ai, au maki ḡia ḡesi monai.”

Barabore - Rakava asi etuḡamaḡi-fitoḡaiani tarimana

²¹ Benamo Petero tu Iesu ḡenai eiaḡoto, ekirato, “Vereḡauka, au tari-kakagu bevaḡa-rakava iaḡoguni nai, ḡena rakava tu nega vira kavana bana tuḡamaḡi-fitoḡaia? Imaima ruarua (7) ba?”

²² Iesu evaḡa-veseto, ekirato, “Asiḡina, dia 7 moḡo, senaḡina 70 ma vaḡa-baregona 7, o 70 taims 7, (moḡa anina tu vanaḡivanaḡi).

²³ Ḡoseḡaḡi, Guba Basileia tu vere ta kavana, ḡia eurato, ḡena vetuḡu-naḡi tarimari ḡeri ḡabitore bene vetauri ema bene vaḡa-maorori. ²⁴ Ḡia na ḡabitore dori evetaurito-ḡoi nuḡanai, vetuḡunaḡi tarimana ta ḡema-ḡabi-toḡaiato, ḡia ḡena ḡabitore ḡenai vira milion kina, moni barego vedau-rea, eveiato. ²⁵ Mai vetuḡunaḡi tauna ḡena moni asi ilaila ḡena ḡabitore voina vinivinina

ġenai. Moġesina naima vere na ġena vetuġunaġi merori ekirarito, mai tarima beġene voivoi-iaġia, vere ta ġena vetuġunaġi meronai bene iaġo, ma ġaraġona e ma natuna ema ġena fare-fare mabarari ġesi maki, mo ġena ġabitore bene davaia ġana. ²⁶ Vetuġunaġi tauna vere kwakuna koranai evetui-tarito, enoġiato, ekirato, ‘Au ġegu ai bono vevaġa-gwaġiġi. A au na ġemu da-gara mabarari voiri bavanimuni.’ ²⁷ Vere na evetuġaiato nai, vetuġunaġi tauna ġena ġabitore etuġamaġi-fitoġaiato, benamo etuġu-rakaiato.

²⁸ Mai vetuġunaġi tauna eraka-rosito, ġia ġatana vetuġunaġi tarimana ta edoġariato. Mai ġatana moni kotuna eġabi-toreato ġia ġenai. Eġabi-tariato, ma ġaiġona egigiato, ekirato, ‘Au ġegu ai oġabi-toreato monina voina novinigu!’ ²⁹ Ġatana vetuġunaġi tarimana ġia kwakuna koranai evetui-tarito, enoġiato, ekirato, ‘Nega kota novinigu roġo, be voina mabarana bana vinimu!’ ³⁰ Senaġina ġia asi eurato, benamo dibura numai edori-toġaiato. Monai bene tanu, bene iaġo mo, ġena ġabitore voina bene dava-iaġia etato.

³¹ Benamo ġia ġesi vetuġunaġi ġeiaġo-vini vegogoato-ġoi tarimari na mo veġa ġeġitaiato nai, ġia nuġari ġemetoto, benamo ġeiaġoto vere ġenai, mo kara ġeġorato dagarari mabarari ġevaġa-ribaiato. ³² Moġesi nai ġia na vetuġunaġi tauna numai ekea-toġaiato, ekiraiato, ekirato, ‘Ġoi vetuġunaġi tauna rakavana! Au na ġoi moni vira milion au ġegu ai oġabi-toreato da-garari mabarari atuġamaġi-fitoġarito, voina asi

oviniguto, korana onoġiguto nai. ³³ Ilailana ġoi na maki karomu vetuġunaġi tauna boro vetuġa-ġwaia, au na ġoi avetuġa-ġwamuto kavana.’
³⁴ Mai vere ebaru-rakavato, benamo vetuġunaġi tauna dibura numai etoreato, monai metona bene ġwaia mo, ġena ġabitore voina mabarana ma bene vini-ġenoġoia.

³⁵ Iesu ġena guruġa magona rekenai maiġesina ekirato: Tamagu gubai etanuni na ġomi mabarami mai veiġa sebonai moġo bevei-vinimini, bema ġoi tarikakamu ġena rakava nuġamu mabarana ġesi asi botuġamaġi-fitoġaiiani nai.”

19

Veġaraġo ruġaruġana

¹ Iesu na maiġeri dagara mabarari eguruġa-iaġi ġosirito murinai, Galilea eiaġuiato, Iudea tanona ġana eiaġoto, Ioridana ġarukana reke ta kefonai. ² Tarimarima ġutuma-bara ġia murinai ġeiaġomato, e monai ġeri keve evaġa-namorito.

³ Farisea tarimari kotari ġia ġenai ġeiaġoto, ġevedanaġi-veribaġaniato, ġekirato, “Tau ta ġena ura ġaraġona bene fitoġaia etoni nai, taravatu na beġabiani?”

⁴ Iesu na evaġa-veserito, ekirato, “Ġomi na Buka Veġa asi ġoiaviani? Maiġesi ekirani, ‘Tovotovona na veġata, Barau na dagara mabarari eveirito nai, ġia na tarimarima maki eveirito tau e vavine.’

⁵ Benamo Barau ekirato, ‘Moġesina nai tau ta na tamana e sinana beraga-kwanerini, ġaraġona ġesi beġe tanuni, benamo ġia tauri ruarua beġe

sebonani.’ ⁶ Moġa lorinai ġia tu dia ruarua, senaġi sebona moġo. Moġesi nai Barau na etore-sebonarito tarimari tu, tarima ta na asi ma bene tore-kirari.”

⁷ Farisea tarimari na ġekiraiato, ġekirato, “Karase nai Mose na taravatu eveiato nai, ekirani, tau na veġaraġo ruġaruġana fefana betoreani vau, ġaraġona betuġu-rakaiani?”

⁸ Iesu evaġa-veseto, ekirato, “Mose na maoro evinimito, ġaraġomi boġono tuġu-rakari ġana, korana ġomi vaġa-ribami tu gwaġiġi rakava nai. Senaġina Barau na dagara mabarari eveirito nai, maiġesina tu asiġina. ⁹ Akiramini: Deikara na ġaraġona, enabe asi eveġura-vanaġini, senaġi efitoġaiani moġo, vavine ta ma beġaraġoani, ġia tu beveġura-vanaġini.”

¹⁰ Iesu ġena mero na ġekiraiato, ġekirato, “Veġaraġo dabarana mo-ġesina nai, tarimarima asi beġene veġaraġo tu namo banaġu.” ¹¹ Iesu evaġa-veseto, ekirato, “Mai vevaġa-riba maiġa tarimarima mabarari na asi beġe tuġamaġi-fakaiani, senaġi Barau na deikara tuġamaġi-faka evinirito tarimari moġo. ¹² Tarimarima kotari asi ġeveġaraġoni, korana moġesi veġatana ġemaġurito sinari ġerina, be asi ilaila beġe veġaraġoni; ma kotari tu eunuko tauri kavari, (tarimarima na seuri ġefararini); ema kotari tu Guba Basileia o Barau vetuġunaġina beġene iaġo-vinia uranai asi ġeveġaraġoni.”

*Iesu na mero misiri evaġa-namorito
Mareko 10:13-16; Luka 18:15-17*

¹³ Tarima kotari na naturi Iesu ġenai ġeġw-iaġorito, ġimana ġia iatari ai bene tore-kauri, ema bene ġauġau ġana. Senaġina ġena mero na ġekira-ġoirito. ¹⁴ Iesu na ekirarito, ekirato, “Mani mero misiri ġeiaġoma au ġegu ai, asi ġokira-ġoiri, korana Guba Basileia tu maniġesina kavana tarimari ġeri.” ¹⁵ Benamo Iesu ġimana iatari ai etore-kaurito, evaġa-namorito vau eiaġuirito.

*Tarima variġuna ma ġena farefare vovoka
Mareko 10:17-31; Luka 18:18-30*

¹⁶ Ġaro tai tau ta Iesu ġenai eiaġoto, ekirato, “Vevaġa-riba tauna, kara dagara namona haveiani vau, maġuri vanaġivanaġi baġabiani?”

¹⁷ Iesu na evaġa-veaseato, ekirato, “Karase nai au odanaġiguni, aiġa tu dagara namona? Sebona moġo namo, Barau. Bema ourani maġuri vanaġivanaġi bono ġabia nai, Barau ġena taravatu bono korana-iaġiri.” ¹⁸ Ġia na Iesu edanaġiato, ekirato, “Kamara taravatu okiraġirini?” Iesu ekirato, “Asi bono vaġivaġi, asi bono veġura-vanaġi, asi bono lema, asi bono vevaġa-bade ġofaġofa, ¹⁹ tamamu e sinamu bono gubakauri, e sevimu tarimana maki bono ura-vinia, ġoi tauġemu oveura-vinini kavana.” ²⁰ Mai maraġa variġuna ekirato, “Au na mani taravatu mabarari akorana-iaġirini. Kamara dagara tu au na ma bana veia?”

²¹ Iesu na ġia evaġa-veaseato, ekirato, “Bema ġoi ourani bono iobukaiobuka nai, giniguine tu noiaġo, ġemu farefare mabarari bono voivoi-iaġiri, be moniri tu asi ġeri-ġari tarimari bono viniri, benamo gubai tu ma ġemu farefare. Gabi-vau murigu ai bonoma raka.” ²² Maraġa variġuna

na maiġa eseġaġiato nai, nuġana ma metona ġesi eiaġuiato, korana ġia tu ma ġena farefare ġutuma tarimana.

²³ Iesu na ġena mero ekirarito, ekirato, “Au na akira-korikorimini: Farefare vovoka tarimari ġeri rakatoġa Guba Basileia nuġanai tu gwaġiġi rakava. ²⁴ Ma akiramini: Kamela tu nila kadarena na bevanaġini kotuna gwaġiġi, senaġi ġena farefare vovoka tarimana Barau ġena Basileiai ġena rakatoġa tu gwaġiġi rakava.”

²⁵ Ġena mero mai guruġa ġeseġaġiato nai, ġeġaba-rakavato moġo. Benamo ġevedanaġito, ġekirato, “Be deikara na maġuri vanaġivanaġi bedoġariani?” ²⁶ A Iesu na eġita-karakararito, benamo evaġa-veserito, ekirato, “Tarimarima ġeri ai tu asi ilaila, senaġi Barau ġenai dagara mabarari tu ilaila.”

²⁷ Benamo Petero eguruġa-fouto, ekirato, “Ġoi ribamu, ġai ġema dagara mabarari tu ġaraga-kwanerito, benamo ġoi murimu ai ġarakani! Be ġai kara baġa ġabini?” ²⁸ Iesu na ekirarito, ekirato, “Moġoni akiramini, tanobara variġuna befororini nai, Tarimarima Natuna ġena terona o vere seana kimorekimorenai betanu-kauni, ma ġomi gabanana ruarua (12) au murigu ai ġorakani tarimami maki vere seari gabanana ruarua (12) ai boġo tanukauni, Isaraela ġena doġoro gabanana ruarua (12) boġo ġita-ġaurini, ema boġo ġorikaurini. ²⁹ Tarima ta na ġena numa, kakana, tarina, tobana, tamana ma sinana e natuna, ema ġena tano, au uragu ai beiaġuirini nai, ġia tu sinau-sinai ai dagara bedoġarini, ema maġuri vanaġivanaġi maki beġabiani. ³⁰ Senaġina tari-

marima ġutuma toma ġeguineni tu beġe gabini, ema ġutuma maki inította ġegabini tu beġe guineni.”

20

Barabore - Ġauvei tarimari vine tavoġana

¹ “Guba Basilea tu maġesi kavana: Vine tavoġana tarimana ta boġiboġi iamoiamo ai numa na eraka-rosito, ġena vine tavoġana beġene ġauvei tarimari evetaurito. ² Benamo ġauvei tarimari ġesi ġeguruġa-vegogoto ma ġevaġa-moġoniato, mo ġauvei tarimari ġaro sebna ta beġe ġauveini voiri silva monina sebna bevinirini ġetato. Benamo ġena vine tavoġana nuġana etuġu-iaġorito. ³ Boġiboġi 9 koloko kavana ġia ma eraka-rosito, maketi gabuna ġana eiaġoto, monai tarima kotari ġeruġa-reko rekoto-ġoi eġita-rito. ⁴ Benamo ekirarito, ekirato, ‘Ġomi maki ġegu vine tavoġana ġana ġoiāġo, ġoa ġauvei, be voimi maorona bana vinimi.’ ⁵ Ġia maki ġeiaġoto. Ġaroġota 12 koloko ma 3 koloko kavana ġia numa na ma eraka-rosito, kotari ma edoġaririto, etuġurito. ⁶ Lavilavi rekenai 5 koloko kavana ma erakarosi-ġenoġoito, kotari roġo mo ġeruġa-taġoto-ġoi nai edoġaririto. Benamo edanaġirito, ekirato, ‘Karase nai mainai ġoruġa-kava ruġa-kavani mo, ġaro mo evariġoni?’ ⁷ Ġia na ġevaġa-veseato, ġekirato, ‘Korana tarima ta na ġauvei asi evinimani nai.’ Benamo ekirarito, ‘Ġomi maki ġegu vine tavoġana ġana ġoiāġo, ġoa ġauvei.’

8 Ġaro eboraiato-ġoi nai, tavoġa biaguna na ġauvei tarimari eġita-ġaurito-ġoi tauna ekiraiato, ekirato, ‘Ġauvei tarimari nokeari, be voiri noviniri, vau beġe ġauvei tarimari bono vini-guine, bene iaġo mo, bakea-guineri tarimari bono vini-raġasi. 9 Benamo mo lavilavi 5 koloko etuġurito tarimari ġeiaġoma-guineto, benamo silva moniri sebori-sebori ġeġabito. 10 Ġeiaġo-guineto tarimari ġeiaġomato nai, ġia matoru ġekirato tu, voiri kotari ma betore-kaurini, senaġi ġia maki silva moniri sebori-sebori moġo ġeġabito. 11 Ġeri moni ġeġabito nai, ġemu-gumuguto tavoġa biaguna ġenai, 12 ġekirato, ‘Mai tarimarima gabivau ġeiaġomato maġeri tu, hora sebonai moġo beġe ġauvei ma voiri, a ġai tu ġaro vinubana ġavekwarāġini, ma ġaro ġena seġuka na etunu-rakavamani, nuġanai voima ġia ġeri ġesi bovini-sebonama.’

13 Tavoġa biaguna na ġia ta ekiraiato, ekirato, ‘Ġatagu, noseġaġi, au na ġoi asi baġofamu. Taguruġa-vegogoto nai, ġaro sebona voina tu silva monina sebona tatato, nene? 14 Mai moġo voimu noġabia, be noraka! Au aurani mai gabi tarimana bana vinia, ġoi baviniu ilailanai. 15 Be, au ma ġegu maoro, mai ġegu moni tu ġegu ura ilailani bana vini. Ba ġoi obaruni, korana au tu nuġagu ma iakuna ġesi avinini nai?’

16 Iesu ġena guruġa evaġa-magoato nai ekirato, “Guine tarimari tu beġe gabini, ma gabi tarimari tu beġe guineni.”

*Iesu ġena mase ma ekiraġi-foforiato
Mareko 10:32-34; Luka 18:31-33*

17 Iesu Ierusalemā dabarana na evaraġeto-ġoi nai, ġia na ġena mero gabanana ruarua (12) eġabi-ġere-vaġirito, veġuni ai evaġa-guruġarito, ekirato, 18 “Ġoseġaġi, ġita tu Ierusalemā ġana tavarāġeni. Monai Tarimarima Natuna tu Rubu Veaġa vereri baregori ema taravatu vaġa-ri-iaġina tarimari ġimari ai beġe toreani. Ġia na ġena mase guruġana beġe vaġa-moġoniani, 19 benamo irau bese (o Roma) tarimari beġe vinirini, ġia na beġe vaseva-vaseva iaġiani, beġe kwariani e beġe vaġa-satauroani; senaġi ġaro vaġa-toitoinai vau ma bevaisiraġe-ġenoġoini.”

Sina ta ġena noġinoġi

Mareko 10:35-45

20 Benamo Sebedaio ġaraġona ma natuna ruarua Iakobo (o Iames) ema Ioane ġesi Iesu ġenai ġeiaġoto, ġoiranai ea vetui-tarito, dagara ta nenōġia ġana. 21 Benamo Iesu na vavine edanaġiato, ekirato, “Ġoi kara ourani?” Ġia evaġa-veseto, ekirato, “Nokira-varagu, au natugu tauri ruarua iniġeri, ġoi ġesi beġeneasi tanu, ta aroribamu ai, ma ta kaurimu ai ġemu Basileia nuġanai.” 22 A Iesu na evaġa-veserito, ekirato, “Ġomi tu asi ribami kara ġonoġiani. Au na midigu bedina banuani ġomi maki boġo niuni riba?” Ġia ġevaġa-veseto, ġekirato, “Oi, baġa niuani.” 23 Iesu na ma ekirarito, ekirato, “Moġoni, au ġegu bedi na ġomi maki boġo niuni, senaġi au aroribagu rekenai o kaurigu ai boġono tanu ġotoni tu, dia au na bavaġa-moġoniani; a mai tu au Tamagu na eġabi-torerito tarimari ġeri.”

24 Mero gabanana (10) na maiġa ġeseġaġiato nai, tarikaka ruarua Iakobo (o Iames) ema Ioane ġebaru-vinirito. 25 Benamo Iesu na mabarari ekea-vegogorito, benamo evaġa-guruġarito, eki-rato, “Ġomi ribami, irau bese tarimari ġeri vere na tarimarima ġedori-naġinaġirini, ema ġeri veguine-iaġi tarimari baregori na tu ġeri maoro seġukari na ġelaunaġi-naġirini. 26 Senaġi ġomi fakami ai moġesina tu asi boġono vei. Bema ta ġomi fakami ai bene barego etoni nai, ġia tu ġomi mabarami vetuġunaġimi bene iaġovini, 27 ema dei bene guine etoni tarimana, ġia tu ġemi vetuġunaġi tarimanai bene iaġo. 28 Tarimarima Natuna kavana, ġia eiaġomato tu, dia tarimarima na ġia vetuġunaġina beġene iaġovini ġana, senaġina ġia eiaġomato tu, tarimarima vetuġunaġiri bene iaġovini, ema ġena maġuri bene tore-taria, tarimarima ġutuma bene voi-ġenoġoiri e bene vaġa-maġuriri ġana.”

Iesu na mata-bubu tarimari ruarua evaġa-namorito

Mareko 10:46-52; Luka 18:35-43

29 Iesu ma ġena mero ġesi Ieriko ġeraga-kwaneato, tarimarima ġutuma-bara ġia murina na ġeiaġoto. 30 Mata-bubu tarimari ruarua dabara rikinai ġetanu-taġoto-ġoi, ġeseġaġito Iesu eraka-vanaġito, benamo ġekea-fouto, ġekirato, “Vereġauka o, Davida natuna, ġai novetuġama!” 31 Tarimarima na ġekira-ġoirito, asi beġene gu-ruġa ġetato, senaġi ġia ġekea-ġiġiraġe ġiġiraġeto-ġoi, “Vereġauka, Davida Natuna o, ġai nove-tuġama!” 32 Iesu eruġa-tarito, benamo ekea-

iaġomarito, ekirato, “Kara ġemi naveia ġotoni?”
³³ Ġia na ġekiraiato, ġekirato, “Vereġauka, ġai
 ġaurani tu, matama noma keo-fakari!” ³⁴ Benamo
 Iesu na evetuġa-ġwarito, matari eġabi-kararito,
 ma asikauna matari ġenamoto e ġeboġeboġe-
 ginikauto, benamo Iesu murina na ġeiaġoto.

21

*Iesu ġena rakatoġa Ierusalemaj ġevonevone-
 raġe viniato*

Ioane 12:12-19

¹ Iesu ma ġena mero ġesi ġeraka-iaġoto-ġoi,
 Ieruselema ġekavinaġiato-ġoi, ma Betefage ai
 ġeraġasito Olive Ġorona rekenai, benamo Iesu
 na ġena mero ruarua etuġu-guinerito, ² ekirarito,
 ekirato, “Goiaġo, ġoira vanuġana ġana. Monai
 doniki ta barutari ma natuna ġesi boġo doġaririni,
 boġono ruġari, benamo au ġegu ai boġono ġori-
 iaġomari. ³ Bema tarima ta na bedanaġimini
 nai, boġono kiraia, ‘Vereġauka na eura-vinirini,
 vau ma betuġu-iaġomarini, asi bekwaiboni.’”

⁴ Maiġa eġorato ġenana, peroveta tauna ġena
 guruġatore guruġana evaġa-moġoniani, ekirani,

⁵ “Siona natuna, (Ieruselema tarimari), nokirari,
 ‘Noġitaia, ġemu Vere

mani eiaġomani,

manau tarimana, doniki tuġunai eraġeni,

mai tu doniki natuna doġenai betanukau.’”

⁶ Mai mero ruarua ġeiaġoto, Iesu na ekirar-
 ito veġana ilailanai ġeveiato. ⁷ Ġia na doniki
 ma natuna ġesi Iesu ġenai ġeġori-iaġorito, ġeri
 dabuġa barari doniki doġeri ai ġeiaġava-kaurito,

benamo Iesu etanu-kauto. ⁸ Tarimarima ġutuma-bara ġeri dabuġa barari dabarai ġeivarito, kotari tu ġau legari ma lauri ġesi ġebasito, benamo dabarai ġeivato. ⁹ Tarimarima ġutuma-bara ġia ġoiranai ġerakato e murinai ġerakato, maġesina ġevone-raġeto-ġoi, ġekirato, “Hosana, Davida natuna ġena!

Vereġauka aranai eiaġomani tarimana sivaġa-namoa!

Hosana guba tuġuna vanigerenai!”

¹⁰ Iesu Ierusalemaj eraka-toġato nai, vanuġa tarimarimari mabarari ġeveraga veragato-ġoi ema ġevedanaġi-vedanaġito-ġoi, ġekirato, “Mai tu deikara?” ¹¹ Iesu ġesi ġeraka-sebonato tarimari ġevaġa-veseto, ġekirato, “Mai tu Iesu, peroveta tauna, Galilea vanuġana Nasareta na eiaġomani.”

Iesu na Rubu Veaġa eiarevaiato

Mareko 11:15-19; Luka 19:45-48; Ioane 2:13-22

¹² Iesu Rubu Veaġa nuġanai eraka-toġato, benamo voivoi tarimari mabarari elai-rosirito. Moni ġesenisito-ġoi tarimari ġeri fata e pune ġevoivoi iaġirito-ġoi tarimari ġeri diġoka eġuke-vebuburito, ¹³ ema ekirarito, ekirato, “Buka Veaġa nuġanai tu maġesi etoreato, Barau ekirato, ‘Au ġegu numa tu bese iraurau ġeri ġuriġuri numanai beġe ki-raġiani,’ senaġi ġomi na tu lema tarimari ġeri gumu gabunai boġo vaġa-iaġoa.”

¹⁴ Mata-bubu e kwaku rakava tarimari Iesu ġenai ġeiaġomato Rubu Veaġa nuġanai, benamo ġia na evaġa-namorito. ¹⁵ Rubu Veaġa vereri baregori e taravatu ġevevaġa-riba iaġiato-ġoi tarimari na ġena nuġa-farevaġi veġari ġeġitarito,

ema mero misiri garori ġeseġaġirito, Rubu Veaġa nuġanai ġevone-raġeto-ġoi, ġekirato, “Hosana, Davida natuna ġena,” benamo ġia tu ġebaru-rakavato, ¹⁶ benamo Iesu ġedanagiato, ġekirato, “Ġia na ini kara ġekiraġirini ne oseġaġirini ba?” Iesu na evaġa-veserito, ekirato, “Oi aseġaġini, senaġi ġomi na Buka Veaġa nuġanai asi ġoiaviani, ‘Mero misiri ema sinari ratari roġo ġeniurini merori na maki ġoi ġevaġa-raġemuni!’?” ¹⁷ Benamo Iesu na eraga-kwanerito, vanuġa barana na eraka-rosito, Betania ġana eiaġoto, monai ea genato.

Iesu na figi ġauna etovoġaiato

Mareko 11:12-14; 11:20-24

¹⁸ Boġiboġi, Iesu vanuġa barana ġana ma eġenoġoito, eraka-iaġoto-ġoi nuġanai, ġia evitoato. ¹⁹ Ġia na figi ġauna ta dabara rikinai eġitaiato, benamo eiaġo-viniato, senaġi asi ġwaġwana, a launa korina moġo. Benamo Iesu na figi ġauna ekiraiato, ekirato, “Ġoi ġemuna ġwaġwamu asi ma befofori-ġenoġoini!” Asikauna moġo figi ġauna emarai-ġosito.

²⁰ Ġena mero na figi ġauna emarai-ġosito ġeġitaiato nai, ġeġaba-rakavato, ġekirato, “Figi ġauna tu kamasi se beraga-mase moġo?” ²¹ Iesu evaġa-veseto, ekirato, “Moġoni akiramini, bema ġomi boġo veġabidadamani, ma asi boġo daradarani nai, ġomi na maki mai figi ġauna ġenai baveia kavana boġo veiani riba; a dia moġa moġo, senaġi mai ġoro boġo kiraiani, ‘Noveġabivaisi, be davarai noa vefiu-rei,’ benamo mo veiġa tu beġorani. ²² Dagara mabarari ġauġau

ai boĝo kiraĝirini ma veĝabidadamami ĝesi nai tu, boĝo doĝaririni.”

*Iesu ĝena seĝuka korana ĝevedanaĝi-iaĝiato
Mareko 11:27-33; Luka 20:1-8*

²³ Iesu Rubu Veaĝa nuĝanai eraka-toĝato, eve-vaĝa-ribato-ĝoi nai, Rubu Veaĝa vereri baregori ema Iuda vereri ĝia ĝenai ĝeiaĝomato, benamo ĝedanaĝiato, ĝekirato, “Kamara seĝukai ĝoi na mai veiĝa oveirini? Dei na maoro evinimuto?”

²⁴ Iesu na evaĝa-veserito, ekirato, “Au na maki vedanaĝi sebona avinimini; bema boĝo vaĝa-veseani nai, au na kamara maoro ai mai veiĝa aveirini bakira-varamini. ²⁵ Ioane ĝena babatiso veiĝana tu ainana eiaĝomato? Guba na eiaĝomato, ba tarimarima ĝerina?” Ĝia fakari ai ĝeverorito, ĝekirato, “Bema ĝita bita kirani, ‘Barau ĝenana’ bita toni nai, ĝia bekirani ‘Karase nai Ioane asi ĝovaĝa-moĝoniato?’ be-toni. ²⁶ Senaĝi bema ĝita bita kirani, ‘Tarimarima ĝerina’ bita toni nai, tarimarima gariri bitana vei, korana ĝia ribari, Ioane tu peroveta tarimana korikori.” ²⁷ Moĝa lorinai ĝia na Iesu ĝevaĝa-veseato, ĝekirato, “Ĝai asi ribama.” Benamo Iesu na ĝia ekirarito, “Au na maki kamara maoro ai mai veiĝa aveirini tu, asi bakira-varamini.”

Barabore - Mero ruarua

²⁸ “Mai barabore tu kamasi ĝotuĝa-maĝiani? Tarima ta ma natuna ruarua. Tau-guinena ĝenai eiaĝoto, ekiraiato, ekirato, ‘Natugu, toma noiaĝo, vine tavoĝanai noa ĝauvei!’ ²⁹ Natuna na evaĝa-veseato, ekirato, ‘Asi aurani,’ senaĝina gabivau evetuĝa-maĝi-kureto, benamo eiaĝoto.

³⁰ Ĝia ma eiaĝoto natuna vaĝa-ruaruana ĝenai, tau-guinena evaĝa-guruĝaiato ilailanai ekiraiato. Mero evaĝa-veseto, ekirato, ‘Aiaĝoni,’ senaĝi asi eiaĝoto. ³¹ Ĝia tauri ruarua vekaravari ai dei na tu tamari ĝena ura eveiato?” Ĝia ĝevaĝa-veseto, ĝekirato, “Tau-guinena.” Iesu na ekirarito, “Moĝoni veĝata akiramini, takesi gogo tarimari e mata-boraĝa vavineri na ĝeguine-iaĝimini Barau ĝena Basileia rakatoĝanai. ³² Ioane Babatiso ĝomi ĝemi ai eiaĝomato tu, vei-iobukaiobuka dabarana ĝemi ai evaĝa-foforiato, senaĝi asi ĝoseĝaĝi-viniato. A takesi gogo tarimari e mata-boraĝa vavineri na ĝevaĝa-moĝoniato. Ĝomi na maki ĝoĝitarito, senaĝi asi ĝovetuĝamaĝi-kureto, asi ĝovaĝa-moĝoniato.”

Barabore - Tavoĝa narinarina tarimari rakavari

Mareko 12:1-12; Luka 20:9-19

³³ Iesu ekirato, “Barabore ta ma ĝoseĝaĝia: Tano biaguna ta na vine tavoĝana evaroato, maĝuna eĝabiato, tano ai vine gigi-gigina gurina ekwaiato, tavoĝa narinarina numana maki evaĝa-ruĝaiato. Moĝa murinai tavoĝa ĝitaĝauna tarimari ĝeri ai ĝena tavoĝa eraga-kwaneato, benamo erakato gabu ta ĝana. ³⁴ Vine ĝwari (o grapes) ĝemaĝeto, benamo ĝia na ĝena vetuĝunaĝi tauri etuĝurito tavoĝa narinarina tarimari ĝeri ai, ĝena vine ĝwaĝwari kota beĝenea ĝabi ĝana. ³⁵ Senaĝi tavoĝa ĝitaĝauna tarimari na vetuĝunaĝi tauri ĝeĝabitarrito, benamo ta ĝekwariato, ma ta ĝevaĝiato, ema ta fore na ĝetakiato. ³⁶ Tavoĝa biaguna

na ġena vetuġunaġi tauri vovoka kotari ma etuġurito, senaġi moġesina ma ġevei-vinirito. ³⁷ Dokonai ġia na natuna korikori ġeri ai etuġuiaġoato, ekirato, ‘Natugu na-tuġua, ġia na beġene gubakaua.’ ³⁸ Senaġi tavoġa ġitaġauna tarimari natuna ġeġitaiano nai, tauġeri ġeveguruġavevinito, ġekirato, ‘Mani tu tavoġa beġaunaiani merona, be siġabia, sivaġi-masea, be ġena tavoġa bitana ġaunaia!’ ³⁹ Benamo ġeġabi-tariato, vine tavoġana murikanai ġeinu-iaġoato, ġevaġi-maseato.”

⁴⁰ Iesu evedanaġito, ekirato, “Tavoġa biaguna beiaġomani nai, mo tavoġa ġitaġauna tarimari kamasi beveirini?”

⁴¹ Ġia ġevaġa-veseto, ġekirato, “Mo veġa rakava tarimari ġia na bevaġirini veġata, ma vine tavoġana tu narinarina tarima boruri tari ma bevinirini, benamo ġeri ġwaġwa negari ai, ġwaġwari ġia ġenai beġene ġwa-iaġori.”

⁴² Iesu na ma ekirarito, ekirato, “Ġomi na mai toretore Buka Veaġai asi ġoiaviani, iniġesi ekirani, ‘Fore numari ġeragarini tarimari na asi ġeura-viniato ma ġefitoġaiato forena tu duġu forenai eiaġoto. Mai veġa maiġa tu Vereġauka na eveiato, matara na taġitaiani, ġitaġitana irau veġata.’

⁴³ Moġesi naima akiramini, Barau ġena Basileia tu ġemina beġabi-vaġiani, ema ġwaġwa evaġa-ġorani besena beviniani. [⁴⁴ Deikara mo

fore iatanai beketokauni tarimana tu, beḡwa-kirakiraiani; ema mai fore tarima ta iatanai beketokauni nai, bevare-fatafataiani.]”

⁴⁵ Rubu Veāḡa vereri baregori e Farisea tari-mari na Iesu ḡena barabore ḡeseḡaḡirito nai, ḡeribato, Iesu na tu ḡia ekiraḡirini, ⁴⁶ naima ḡia ḡeri ura tu beḡene ḡabi-taria. Senaḡi tarimarima ḡutuma ḡevegogo taḡoto-ḡoi gariri ḡeveito, ko-rana ḡia na ḡetuḡamaḡiato-ḡoi, Iesu tu peroveta tauna ta.

22

Barabore - Veḡaraḡo verekona

¹ Iesu na Iuda vereri ḡeri barabore ta ma ekiraḡiato: ² “Guba Basileia tu noḡa moḡo vere ta, natuna ḡena veḡaraḡo verekona evei-toreato kavana. ³ Benamo ḡena vetuḡunaḡi tari-mari etuḡurito, ekea-kaurito tarimari keakeari, senaḡi asi ḡeurato nai, asi ḡeiaḡomato. ⁴ Moḡa lorinai ḡia na vetuḡunaḡi tarimari tari ma etuḡurito, ekirarito, ‘Akea-kaurito tarimari ḡoa kirari, “Au ḡegu vereko tu badabara-ḡosia, ḡegu boromakau tauri ema boromakau naturi mona mase tu bavaḡiri, dagara mabarari havei-toreri, be ḡoiaḡoma vereko ḡana.” ’ ⁵ Senaḡi ḡia tu ḡeḡoiaḡito, ḡeri ura ḡauveiri moḡo ḡeveito. Ta vamoka ḡana eiaḡoto, ma ta tu ḡena sitoa ḡana eiaḡoto. ⁶ O tari tu vetuḡunaḡi tarimari ḡeḡabi-taririto, ḡekwaririto, ema ḡevaḡi-maserito.

⁷ Vere tu ebaru-rakavato, ḡena vetari doḡorori etuḡurito, mo vaḡivaḡi tarimari ḡevaḡi-maserito, ma ḡeri vanuḡa barana ḡegabu-kauato. ⁸ Benamo

ġia na ġena vetuġunaġi tarimari evaġa-guruġarito, ekirato, ‘Au ġegu veġaraġo verekona tu bavei-torea, senaġi au na akea-kaurito tarimari tu asi ilaila beġe iaġomani. ⁹ Moġa lorinai mai moġo ġoiġo, ġatama baregori rakaġutu dabarari ai boġo doġaririni tarimari mabarari boġono kirari, beġene iaġoma vereko ġana.’ ¹⁰ Benamo vetuġunaġi tarimari ġeiaġoto, ġatamai ema dabarai ġedoġaririto tarimari mabarari, namori, rakavari, ġegogo-iaġorito, veġaraġo numana maki ġevaġa-vonuato.

¹¹ Benamo vere eraka-toġato, ġeiaġomato tarimari ġitaġitari nuġanai, ġia na tarima ta monai eġitaiato, asi ġena veġaraġo dabuġana. ¹² Benamo edanaġiato, ekirato, ‘Ġata, ġoi tu ainana borakatoġa, asi ġemu veġaraġo dabuġana?’ Senaġi mo tarima asi eguruġato. ¹³ Benamo vere na ġena vetuġunaġi tarimari evaġa-guruġarito, ekirato, ‘Ġimana ema kwakuna ġobarubaruri, benamo ġofiu-rosia murika mukunanai. Monai bene taġi, gadikana maki bene vaġa-ġaratariri.’ ¹⁴ Korana tarima ġutuma Barau na ekearito, senaġi viravira moġo eġabi-torerito maġuri beġe ġabiani.”

*Kaisara, Roma ġeri vere, ġena takesi moniri
Mareko 12:13-17; Luka 20:20-26*

¹⁵ Farisea tarimari ġeraka-veġitato, ġeboioġa-vegogoto, Iesu beġene vaġa-vedaġa-raġea vedanaġiri ġea veito. ¹⁶ Benamo ġia na ġeri mero tari ema Heroda murinai ġerakato-ġoi tarimari tari ġetuġu-iaġorito, ġekirato, “Vevaġa-riba tarimamu, ġai ribama ġoi tu moġoni vei-iobukaiobuka tarimamu. Ġoi na moġoni ai

Barau ġena dabara ovevaġa-riba iaġi-ġitakauani. Tarimarima gariri asi oveini, tarima ġeri dagi maki asi otuġamaġirini. ¹⁷ Moġa lorinai nokiravarama, kamasi otuġa-maġini: Kaisara, Roma ġeri vere, ġenai takesi baġana vini ba asiġi?”

¹⁸ Senaġi Iesu ma ribana ġeri boioġa rakavari nai, ekirarito, “Ġomi ġofaġofa tarimami! Karase nai au ġoribaġaniguni? ¹⁹ Takesi monina ta ġovinigu, nama ġitaia!” Benamo silva monina ta ġeviniato. ²⁰ Benamo ġia na edanaġirito, ekirato, “Mai tu dei laulauna ema dei arana?” ²¹ Ġia ġevaġa-veseto, “Kaisara ġena.” Iesu na evaġa-guruġarito, ekirato, “Be, Kaisara ġena dagara Kaisara boġono vinia, Barau ġena dagara Barau boġono vinia.” ²² Mo guruġa ġeseġaġiato nai, ġeġaba-rakavato, benamo ġeraga-kwaneato, ġerakato.

Variġisi-ġenoġoi guruġari

Mareko 12:18-27; Luka 20:27-40

²³ Mo ġaro sebonai Sadukea tarimari kota Iesu ġenai ġeiaġoto. Ġia ġeri tuġamaġi tu mase tarimari asi ma beġe variġisi-ġenoġoini. Benamo Iesu ġedanaġiato, ġekirato, ²⁴ “Vevaġa-riba tarimamu, Mose maġesi ekirato, ‘Bema tau ta asi natuna bemaseni nai, ivana vabuna kakana o tarina ta na bene ġaraġoa, naturi beġene maġuri mase tauna ġena.’ ²⁵ Mero mabarari tu imaima ruarua (7) mainai ġetanuto-ġoi. Mero guinena na eġaraġoato, ma emaseto asi natuna, benamo tarina na ma eġaraġoato. ²⁶ Mo veiġa sebona

tarina vaġa-ruaruana ġenai eġorato, mero vaġa-toitoina maki moġesina moġo mo vaġa-imaima ruaruana (7). ²⁷ Dokonai mo vavine maki emaseto. ²⁸ Variġisi-ġenoġoi ġaronai mo vavine tu dei ġaraġona? Korana ġia tu tauri 7 na ġeġaraġoato.”

²⁹ Iesu na evaġa-veserito, ekirato, “Ġomi tu ġokerereni, korana Buka Veġa anina ema Barau ġena seġuka asi ribami. ³⁰ Mase na ma beġe variġisi-ġenoġoini tarimari tu asi ma beġe veġaraġoni. Ġia tu aneru kavana gubai. ³¹ A mase na ma beġe variġisi-ġenoġoini guruġari Barau ġena bukaġi asi ġoiaviani? Ġia ekirato, ³² ‘Au tu Aberahamo ġena Barau, Isako ġena Barau, ema Iakobo ġena Barau.’ Ġia tu maġuri tarimari ġeri Barau, dia mase tarimari ġeri Barau!” ³³ Tarimarima ġutuma na mo guruġa ġeseġaġiato nai, nuġari ġefarevaġito ġena vevaġa-riba guruġari na.

*Veuravini tu taravatu mabarari evanaġirito
Mareko 12:28-31; Luka 10:25-28*

³⁴ Farisea tarimari ġeseġaġito, Iesu na Sadukea tarimari ġeri guruġa ekou-ġaurito, benamo ġeraka-vegogoto. ³⁵ Ġia fakari ai ta tu taravatu vaġa-riba-iaġina tarimana. Ġia na Iesu edanaġi-veribaġaniato, ekirato, ³⁶ “Vevaġa-riba tarimamu, taravatu nuġanai kamara taravatu tu barego vedaurea?” ³⁷ Iesu na evaġa-veſeato, ekirato, “‘Vereġauka ġoi ġemu Barau bono ura-vinia ma nuġamu mabarana, ma iaukamu mabarana, ma ġemu tuġamaġi mabarana ġesi.’ ³⁸ Maiġa tu taravatu giniguinena ema barego vedaureana. ³⁹ Taravatu barego vedaureari vaġa-ruaruana

ġia ilailana tu maiġa: ‘Sevimu tarimana bono ura-vinia, ġoi tauġemu oveura-vinini kavana!’
⁴⁰ Maiġeri taravatu ruarua na taravatu mabarari ema peroveta tarimari ġeri guruġa mabarari eġabi-vegogorini.”

*Keriso tu Davida natuna ba Barau Natuna?
 Mareko 12:35-37; Luka 20:41-44*

⁴¹ Farisea tarimari ġevegogoto-ġoi nai, Iesu na edanaġirito, ekirato, ⁴² “Ġomi na Keriso tu aiġesi ġotuġa-maġiani? Ġia tu deikara natuna ġotoni?” Ġia ġevaġa-veseto, ġekirato, “Ġia tu Davida natuna.”

⁴³ Iesu na ma edanaġirito, ekirato, “Davida tu kamasi nai Keriso tu ‘Vereġauka’ etoni? Korana Davida Iauka Veaġa na tuġamaġi-faka e riba eviniato, benamo ekirato,

⁴⁴ ‘Barau na au ġegu Vereġauka ekiraiato:

Au ġimagu aroribana rekenai
 noma tanu,

bene iaġo mo, ġoi ġebaru-vinimuni tarimari ġoi
 kwakumu gaburenai batorerini.’

⁴⁵ Bema Davida na Keriso tu ‘Vereġaukana’ eki-raġito, kamasi nai Keriso tu Davida natuna?”

⁴⁶ Ġia mabarari ta na maki asi evaġa-veseato, ema mo nega na eiaġoto mo, tarima ta na maki asi ma edanaġiato, korana ġegarito nai.

23

*Iesu na taravatu vaġa-riba-iaġina tarimari ema
 Farisea tarimari evanerito*

Mareko 12:38-39; Luka 11:43; 11:46; 20:45-46

¹ Iesu na tarimarima ġutuma-bara e ġena mero evaġa-guruġarito, ekirato, ² “Taravatu vaġa-riba-iaġina tarimari e Farisea tarimari na Mose ġena taravatu ġevevaġa-riba iaġirini. ³ Moġa lorinai ġomi ġevaġa-ribamini guruġari mabarari boġono korana-iaġiri e boġono veiri. A ġeri veiġa asi boġono tovotovori, korana kara ġeġobata-iaġirini, tarimarima na beġene veiri veiġari tu, tauġeri na asi ġekorana-iaġirini. ⁴ Ġia na maruna metori tarimarima ġevaġa-faġarini, senaġina ġimari didiri na ta maki ġeri marunai asi ġeveġabikauni, asi ġevaġa-kavarini, maruna beġene ġwari ġana. ⁵ Ġeri veiġa mabarari ġeveirini tu, tarimarima na beġene ġitari ġana. Ġia bakuri e ġimari ai tu dagara veaġari ġebarubarurini, nuġari ai Buka Veaġa siriri ġeġurarini, moġeri dagara ġevaġa-baregorini, ema ġeri dabuġa geveri maki ġevaġa-maukarini. ⁶ Ġanivegogo gaburi ai e rubu nuġari ai ġeri ura tanutanu namori ai beġene tanu. ⁷ Ġia ġeurani maketi gaburi ai beġene rakaorakao, tarimarima na beġene vaġa-namori urari ai, ema tarimarima na ‘Vevaġa-riba Tarimari’ beġene kiraġiri.

⁸ A ġomi tu ‘Vevaġa-riba Tarimami’ ai asi beġene kiraġimi, korana Barau ġereġana moġo ġemi Vevaġa-riba Tauna, ema ġomi mabarami tu tarikaka. ⁹ Ema tanobarai tarima ta ‘Tama’ asi boġono kiraġia, korana ġomi Tamami tu sebona moġo, ġia tu gubai etanuni. ¹⁰ Ġomi maki ‘Veġorikau Tarimami’ asi beġene kiraġimi, korana ġemi Veġorikau Tauna tu sebona moġo, Keriso, (Barau na ekiraġi-toreato vevaġa-maġuri tauna).

11 Deikara barego vedaurea ġomi fakami ai, ġia tu ġomi vetuġunaġimi beiaġo-vinini. 12 Tauġena eveġabi-vaisini tarimana tu Barau na bevaġa-manauani, a tauġena evevaġa-manauni tarimana tu beġabi-vaisiani.”

Iesu na Farisea tarimari e taravatu vaġa-riba-iaġina tarimari ġeri ġofaġofa ekiraġirito

Mareko 12:40; Luka 11:39-52; 20:47

13 “Taravatu vaġa-riba-iaġina tarimami e Farisea tarimami, ġofaġofa tarimami, vetuġami kika! Korana Guba Basileia ġatama bokana tu tarimarima ġoirari ai ġokou-ġauani. Ġomi tauġemi asi boġo raka-toġani, ema ġeraka-toġa ġetoni tarimari ġeri dabara maki ġomi na ġokourini. [14 Taravatu ġovevaġa-riba iaġiani tarimami e Farisea tarimami, ġofaġofa tarimami, vetuġami kika! Ġomi na vabu ġeri numa e ġeri farefare ġovaġa-koririni. Ġemi ġauġau tu mauka kenene, ġoġofaġofani. Moġesi nai ġomi tu meto barego vedaurea boġo ġabiani.]

15 Taravatu vaġa-riba-iaġina tarimami e Farisea tarimami, ġofa-ġofa tarimami! Ġomi gabu mabarari ġana ġoiaġoni, davarai e tanobarai, tarima sebna kwarigutu ġemi doġoro ai bene raka-toġa uranai. Goġabiani, benamo karava eġara-vanaġi vanaġini gabuna natunai ġovaġa-iaġoani, ġemi kira-sirivaġi e seġafore maki bevanagi-lelevaġirini.

16 Veġorikau taumi, matami bubuġau, vetuġami kika! Ġemi vevaġa-ribai ġokirani, Rubu Veaġa aranai bekiraġi-toreni tarimana ġena kiraġitore tu asi anina ġotoni, a Rubu Veaġa golona (o

gold-na) aranai bekiraḡi-toreni tauna tu, ḡena kiraḡitore roḡo bekorana-iaḡiani. ¹⁷ Babo e mata-bubu tarimami! Aiḡa tu barego, golo ba golo evaḡa-veaḡaiani Rubu Veaḡana? ¹⁸ Ma ḡokirani, fata veaḡana aranai bekiraḡi-toreni tarimana ḡena kiraḡitore tu asi anina, a varevare dagarana fata veaḡana iatanai ḡetoreato dagarana aranai bekiraḡi-toreni tarimana tu ḡena kiraḡitore roḡo bekorana-iaḡiani. ¹⁹ Mata-bubu taumi. Aiḡa tu barego, varevare dagarana ba varevare dagarana evaḡa-veaḡaiani fata veaḡana? ²⁰ Moḡa lorinai fata veaḡa aranai ekiraḡi-toreni tarimana na fata veaḡa e fata veaḡa iatanai ḡetorerito dagarari mabarari arari ai ekiraḡi-toreni. ²¹ Ema Rubu Veaḡa aranai ekiraḡi-toreni tarimana na Rubu Veaḡa ema nuḡanai etanuni Barauna arari ai ekiraḡi-toreni. ²² Ema guba aranai ekiraḡi-toreni tarimana na Barau ḡena terona e iatanai etanuni Barauna arari ai ekiraḡi-toreni.

²³ Taravatu vaḡa-riba-iaḡina tarimami e Farisea tarimami, ḡofaḡofa tarimami, vetuḡami kika! Korana ḡomi na Barau ḡovarevare-viniani dagarari, ḡemi ḡaniḡani ḡailauri misimisiri maki, karava gabanana (10) ḡoveirini, karava sebona boubou dagaranaḡi ḡovaḡa-iaḡoani, senaḡina taravatu ḡena dagara baregori, vei-iobukaiobuka, vevetuḡaḡwa ema vetuḡamaḡikau tu ḡolearini. Ḡomi na tu maḡeri veiḡa baregori ḡoro veiri ema mo veiḡa keiri maki asi boḡoro iaḡuiri. ²⁴ Veḡorikau tarimami, matami bubu! Ḡami nanu na nagama ḡovei-vaḡiani, senaḡina kamela tu ḡolauboḡerini.

²⁵ Taravatu vaḡa-riba-iaḡina tarimami e

Farisea tarimami, ġofaġofa tarimami, vetuġamai kika! Ġomi ġemi kapusi e mereki muriri moġo ġoġurigiřirini, senaġi nuġari tu lema e mata-ġaniġani ġoveini dagarari na beġe vonuvonu-raġe. ²⁶ Farisea tarimami, matami bubu! Kapusi e mereki nuġari ai ġotorerini dagarari boġono iareva-guineri, benamo murina rekena maki bene veiareva.

²⁷ Taravatu vaġa-riba-iaġina tarimami e Farisea tarimami, ġofaġofa tarimami, vetuġami kika! Ġomi tu gara gaburi ġefeni-kuro-kurorito kavana, murikari ġitaġitari tu namo vedaurea, senaġina nuġari tu mase tarimari turiġari ema miro mabarari na ġevonuto. ²⁸ Ġomi maki moġesina, tarimarima na ġeġitamini veiġa iobukaiobuka tarimari noġa, senaġina nuġami tu ġofaġofa e vei-rakava na ġevonuvonu-raġeto.”

Iesu na taravatu vaġa-riba-iaġina tarimari e Farisea tarimari ġeri kerere voiri ekiraġirito

²⁹ “Taravatu vaġa-riba-iaġina tarimami e Farisea tarimami, ġofaġofa tarimami, vetuġami kika! Ġomi na peroveta tarimari ġeri gara gaburi ġovei-ginikaurini, tuġamaġi-iaġina foreri ġovaġa-ruġarini, ema vei-iobukaiobuka tarimari ġeri gara gaburi ġovaġa-vera verarini. ³⁰ Ġokirani, ‘Tubuma ġatama ġeri negai ġara maġuri nai, peroveta tarimari vaġivaġiri ai asi ġara vaġa-kavari.’ ³¹ Moġesi ġokirani nai, taugemi ġovekiraġini, ġomi tu peroveta ġevaġirito tarimari naturi. ³² Oba, ġomi maki tubumi ġatami ġeveito-ġoi kavana ma ġovei-iaġoni, ġeri rakava ġomi na ġovaġa-ġuġururini.

³³ Ĝomi mota! Mota naturi! Barau ĝena Kota baregona ĝarona beraĝasini nai, karava eĝaravanagi vanaĝini gabuna na kamasi boĝo raga-maĝurini? ³⁴ Moĝa lorinai akiramini, au na peroveta tarimari e iaunega tarimari ema vevaĝariba tarimari batuĝu-iaĝorini. Benamo kota tu boĝo vaĝi-maserini, aba, boĝo vaĝa-sataurorini; ma kotari tu rubu nuĝari ai boĝo kwaririni, rarari maki beĝe riĝoni, ema vanuĝa ta na boĝo lairini ma vanuĝa ta. ³⁵ Moĝesina nai vei-iobukaiobuka tarimari ĝevaĝirito metori tu ĝomi iatami ai, Abela ĝevaĝi-maseato, monana eiaĝomato mo Sakaria, Barakia natuna, ĝia tu fata veaĝana ema numa veaĝana fakari ai ĝovaĝi-maseato. ³⁶ Akira-korikorimini, mabarari metori tu toma ĝuru tarimami iatami ai beĝe ketokauni.”

Iesu Ierusalema taĝina eveito

Luka 13:34-35; 19:41-44

³⁷ “Ierusalema, Ierusalema o, ĝoi na peroveta tarimari ovaĝirini ema Barau na etuĝu-iaĝosirini tarimari fore na otaki-maserini. Nega ĝutuma aurato, natumi bana gana-ĝeĝeraĝiri, kokoroku vavinena na natuna egoru-taririni kavana, senaĝi ĝomi tu asi ĝourato! ³⁸ Moĝa lorinai ĝemi vanuĝa ema Rubu Veaĝa tu korina betanuni. ³⁹ Korana au na akiramini, ĝomi roĝo au asi boĝo ĝitaguni, beiaĝoni mo, ĝaro ta beraĝasini, monai vau boĝo kirani, ‘Barau aranai eiaĝomani tauna sivaĝa-namoa.’ ”

24

Iesu na vau beĝea ĝorani dagarari ekiraĝirito

1 Iesu Rubu Veāga na eraka-rosito, eraka-vegitato nuḡanai, ḡena mero ḡia ḡenai ḡeiaḡoto, ḡeri ura Rubu Veāga numari baregori beḡene vaḡa-ḡitaia. 2 Senaḡi Iesu na evaḡa-guruḡarito, ekirato, “Mai dagara mabarari ḡoḡitarini? Au na moḡoni akiramini: Mai fore ta fore ta iatanai asi beḡe tanuni, mabarari beḡe vare-bubu riḡorini.”

3 Iesu Olive Ġoronai etanu-taḡoto-ḡoi, benamo ḡena mero ḡia ḡenai ḡeiaḡoto, ḡedanāḡi-ḡairiato, ḡekirato, “Nokira-varama, mai dagara tu aitoma beḡe ḡorani? E ḡoi boḡenoḡoi-iaḡomani ema tano-bara dokona beḡabiani maki kamara vetoḡa na bevaḡa-foforiani?”

4 Iesu evaḡa-veseto, ekirato, “Ġomi lorimi boḡono vetore, tarima ta na asi bene ḡofami. 5 Korana tarima ḡutuma au aragu ai beḡe iaḡomani, beḡe kirani, ‘Keriso tu au maḡegu!’ Tarima vovoka beḡe ḡofarini. 6 Ġomi na vetari gururi e tuari variri boḡo seḡaḡirini nai, nuḡami asi beḡene raḡe. Maniḡeri dagara tu beḡe ḡorani, senaḡi dokona tu asi roḡo. 7 Tanobara ta tanobara ta ḡesi beḡe vevaḡini, gavamani ta gavamani ta ḡesi beḡe vetarini. Gabu ḡutuma nuḡari ai doḡe beḡe ḡorani, tano maki beḡe iaḡani. 8 Mai tu midigu moḡo besinaiani, noḡa moḡo mero keina emaḡurini midiguna kavana.

9 Mo negai beḡe ḡabi-tarimini, beḡe vaḡa-midigu midigumini, beḡe vaḡi-masemini. Bese mabarari na beḡe baru-vinimini, korana au ḡovaḡa-moḡoniguni dainai. 10 Benamo tarima ḡutuma ḡeri veḡabidadama beḡe raga-kwanerini, tata beḡe verevani e beḡe vebaru-vevinini.

11 Peroveta ġofaġofa tarimari beġe variġisini, tarima ġutuma beġe ġofarini. 12 Vei-rakava maki beġora-rovorovoni, benamo ġutuma ġeri veuravini maki beġe farakani. 13 Senaġina deikara bevevaġa-gwaġiġini mo magona tu bemaġurini. 14 Barau ġena Basileia Varina Namona tu tanobara mabarana beġe ġobata-iaġiani, bese mabarari na beġene seġaġia ġana, moġa murinai vau magona beraġasini.”

*Vevaġa-gari dagarana beforini
Mareko 13:14-23; Luka 21:20-24*

15 “Ġomi na dagara rakava vedaureana, vevaġa-gari dagarana, peroveta tarimana Daniela na ekiraġiato dagarana, boġo ġitaiani gabu veaġanai beruġani.” Mai guruġa beiaviani tarimana bene riba maoro anina tu kara. 16 “Benamo deidei Iudeai ġetanuni tarimari ġoro ġana beġene raga-iaġo. 17 Deikara numa tuġunai etanu-taġoni tu, asi ma bene raka-toġa numa nuġana ġana ġena farefare ġabiġabiri. 18 Deikara vamoka nuġanai maki asi ma bene ġenoġoi ġena koudi ġabiġabina. 19 Mo negai vavine ma baniri e ġabi-variġu vavineri kika ma vetuġari! 20 Boġono ġauġau Barau ġenai, be ġura e nagure negari ai o Sabadi ai asi boġono raga-kwareġa! 21 Korana mo negai midigumidigu tu asi keikeiri beġe ġorani, Barau na tanobara eveiato beiaġoma maitoma, midigu moġesina asi ġeġorani. Ma maġa murinai moġesina kavana ta asi ma beġora-ġenoġoini. 22 Bema Barau na mo ġaro rakavari asi bere vaġa-kubiri, tarimarima ta asi bere maġuri riba, senaġi

eḡabi-hidirito tarimari dairi ai, ḡia na ḡarori be-vaḡa-kubirini.

²³ Mo negai, bema tarima ta na bekiramini, ‘Ḡoḡitaia, Keriso tu maiḡa!’ o ‘Ḡia tu iomoḡa!’ betoni nai, asi boḡono vaḡa-moḡonia. ²⁴ Korana tu Keriso ḡofaḡofari e peroveta tarimari ḡofaḡofari beḡe foforini, vetoḡa boruri e nuḡa-farevaḡi veiḡari baregori beḡe veirini, Barau na eḡabi-viriḡirito tarimari beḡene ḡofa-veḡonuri ḡana.

²⁵ Boḡono tuḡamaḡi-taḡoa, maiḡeri dagara tu akiravara-guinemini, hora roḡosi bene raḡasi nai. ²⁶ Bema tarima ta na bekiramini, ‘Ḡoḡitaia, ḡia tu tano fakanai moḡa,’ moḡana asi boḡono iaḡo; o bekirani, ‘Ḡoḡitaia, ḡia tu mo numa nuḡanai etanuni,’ asi boḡono vaḡa-moḡonia. ²⁷ Korana Tarimarima Natuna beiaḡomani tu fofori-taḡo, noḡa moḡo kiriku ekimoreani gubai ḡaro raḡeraḡena na mo ḡaro riḡoriḡona kavana; ²⁸ ma mase tauḡanina etanuni gabunai gaio maki monai beḡe vegogoni, (be ḡia na beḡe vaḡa-foforiani).”

Tarimarima Natuna ḡena iaḡoma
Mareko 13:24-27; Luka 21:25-28

²⁹ “Mo rakava beḡe ḡorani murinai, ḡaro be-mukunani e ḡue maki asi bemamani, visiḡu guba na beḡe ketoni e guba seḡukari beḡe iagaia-gani. ³⁰ Benamo Tarimarima Natuna vetoḡana gubai befoforini. Mo ḡaro ai tanobara beseri mabarari beḡe taḡi-vanoro vanoroni, korana Tarimarima Natuna beḡe ḡitaiani, magube iatana na beiaḡomani ma seḡuka barana e ma marevana ḡesi. ³¹ Benamo ḡia na ḡena aneru betuḡurini ma

kibi gururi baregori ġesi, eġabi-viriġirito tarimari beġe vaġa-vegogorini tanobara mabarari na.”

*Barabore - Vevaġa-riba figi ġauna ġenana
Mareko 13:28-31; Luka 21:29-33*

³² “Figi ġauna ġenana mai barabore boġono ribaia: Kabona ġefori-raġeni e launa ġefafani nai, ġoribani, ġaro ġena tora taimina tu bekavināġi ġotoni. ³³ Moġa ilailanai, ġomi maki bema mai dagara mabarari beġe ġorani boġo ġitarini nai, boġono riba, Tarimarima Natuna tu bekavināġi ġatama bokai. ³⁴ Moġoni akiramini, mai ġuru asi bekorini, beiaġoni mo, mai dagara mabarari beġe ġorani. ³⁵ Guba e tanobara beġe rekwa-rekwani, senaġi au ġegu guruġa tu asi beġe rekwa-rekwani, beġe tanu-vanaġi vanaġini.”

*Ġaro e hora tarima ta asi ribana
Mareko 13:32-37; Luka 17:26-30; 17:34-36*

³⁶ “Senaġi mo ġaro e hora tu tarima ta asi ribana, aneru gubai asi ribari e Natuna maki asi ribana, senaġi Tamana ġereġana moġo ma ribana. ³⁷ Tarimarima Natuna ġena iaġoma tu noġa moġo Noa ġena negai kara ġeġorato kavana. ³⁸ Ġutuġutu roġosi bere raga nai, tarimarima tu ġeveini kavana ġeġaniġanito-ġoi, ġeniuniuto-ġoi, ema tau e vavine ġeveġaraġoto-ġoi, eiaġomato mo, Noa ġena lagatoi ai eraka-toġato ġaronai. ³⁹ Senaġi matari asi ġekanito, asi ġeribato kara beġorani mo, ġutuġutu eraġasito, benamo mabarari eġutu-masemaserito. Tarimarima Natuna beiaġomani maki moġesina beġorani. ⁴⁰ Mo ġaro ai tau ruarua vamokai beġe ġauveini, ta tu Barau na beġabi-vaġiani, a ta tu betanuni.

41 Vavine ruarua widi giro dagarana beḡe giro-vegogoani, ta tu beḡabi-vaḡiani, a ta tu betanuni. 42 Moḡesi nai tataḡa-taḡo boḡono tanu, korana ḡomi asi ribami ḡemi Vereḡauka tu aitoma beiaḡomani. 43 Boḡono riba-maoro: Bema numa tarimana ma ribana kamara aoanai lema tarimana beiaḡomani nai, ḡia tu tataḡa-taḡo betanuni, benamo lema tauna na numa asi bedareani. 44 Moḡa lorinai ḡomi maki boḡono verovina-tore, korana Tarimarima Natuna aitoma beraḡasini aoanai ḡomi asi boḡo ribani.”

Vetuḡunaḡi tarimana namona
Luka 12:42-46

45 “Deikara tu mo farefare nari tarimari na guruḡa eseḡaḡini ema veḡa roroḡotori eveini, ḡena vere na eḡabi-hidiato numa ema vetuḡunaḡi tarimari bene ḡita-ḡauri, ema ḡani-ḡani maki nega korikori ai bene viniri? 46 Mo vetuḡunaḡi tarimana, ḡena vere na ekiraiato ilailanai eḡauveini, bema-ḡoitaḡoani tu namo. 47 Moḡoni akiramini, ḡia tu ḡena vere ḡena farefare mabarari ḡitaḡauri tarimanai betoreani. 48 Senaḡina bema ḡia vetuḡunaḡi tarimana rakavana, tauḡena nuḡana bekirani, ‘Au ḡegu vere ḡena ḡenoḡoi tu bekwaiborakava,’ 49 benamo ḡia na karona bekwaririni, ma ḡia tu niuniu tarimari ḡesi beḡe ḡaniḡani-vegogoni e beḡe niuniu-vegogoni. 50 Vetuḡunaḡi tarimana ḡena vere ḡena ḡenoḡoi ḡaronai tu asi etuḡamaḡiani ḡaronai, ma asi eribaiani aoanai beraḡasini. 51 Benamo ḡena vere na bea basi-ḡutuḡutuani, ma ḡofaḡofa tarimari ḡesi bea

toreani. Monai beḡe taḡini, gadikari maki beḡe veḡara-tarini.”

25

Barabore - Ġuiato gabanana (10)

¹ “Mo ḡaro ai Guba Basileia tu noḡa moḡo ḡuiato gabanana (10) kavana, ḡeri lamefa ḡeḡabirito, ḡeraka-rosito, veḡaraḡo variḡu tauna ḡesi beḡene vedoḡari ḡetato. ² Ġuiato imaima (5) tu ma iaunegari, a imaima (5) tu babori. ³ Korana ḡuiato babori ḡeri lamefa moḡo ḡeḡabito, senaḡi keresini kota ma asi ḡeḡabikauto. ⁴ A iaunega ḡuiatori ḡeri lamefa ḡeḡabito nai, keresini maki kavabu ai ḡeḡabikauto. ⁵ Veḡaraḡo variḡu tauna ekwai-boto dainai, gena na matari eḡararito, benamo mabarari ḡegenato.

⁶ Boḡi nuḡanai ta ekoḡoto, ekirato, ‘Veḡaraḡo variḡu tauna mani eiaḡomani, be ḡoiḡo, ḡia ḡesi boḡono vedoḡari!’ ⁷ Benamo ḡuiato 10 ḡetataḡato, ḡeri lamefa ḡeiarevarito. ⁸ Ġuiato babori na iaunega ḡuiatori ḡevaḡa-guruḡarito, ḡekirato, ‘Ġemi keresini kota ḡovinima, korana ḡai ḡema lamefa mai ḡebuseni.’ ⁹ Senaḡi iaunega ḡuiatori ḡevaḡa-veseto, ḡekirato, ‘Asiḡina, ḡomi ema ḡai tu asi beilailani. Namona tu sitoa ḡana ḡoiḡo, tauḡemi ḡemi ḡoa voi.’ ¹⁰ Keresini voi ḡeiaḡoto-ḡoi nai, veḡaraḡo variḡu tauna eraḡasito. Benamo ḡerovina-toreto ḡuiatori tu ḡia ḡesi veḡaraḡo verekonai ḡeraka-toḡato. Benamo ḡatama-boka ḡekou-ḡauato.

11 Gabivau ġuiato tari maki ma ġevotuto, ġekirato, ‘Vereġauka, Vereġauka o, ġema ġatama-boka noma keoa!’ 12 Senaġi veġaraġo variġu tauna evaġa-veseto, ekirato, ‘Moġoni akiramini, au tu asi ribagu ġomi.’ 13 Moġa lorinai, boġono venaritaġo, korana ġemi Vereġauka beiaġomani ġarona e horana asi ribami.”

*Barabore - Vetuġunaġi tarimari moni ġenarito
Luka 19:11-27*

14 “Guba Basileia tu noġa moġo tarimana ta, gabu manaġana ġana bene iaġo etato. Roġosi bere raka nai, ġena vetuġunaġi tarimari ekea-iaġomarito, ġena farefare evinirito, beġene ġauvei-iaġiri ġana. 15 Ġia na golo moniri ġia tata sebori sebori ġeri riba e kokore ilailari ai evinirito. (Golo monina ta tu tarima ta davana laġani toitoi nuġanai beġabini kavana). Ta tu golo moniri imaima (5) eviniato, ma ta tu golo moniri ruarua (2), ma ta tu golo monina sebona eviniato. Benamo eraga-kwanerito, ġena iaġoiaġo eiaġoto. 16 Golo moniri imaima eġabirito tarimana maoromaoro eiaġoto, ġena moni eġauvei-iaġirito, golo moniri boruri imaima ma edoġaririto. 17 Moġesina kavana golo moniri ruarua eġabirito tarimana na maki moni boruri ruarua ma edoġaririto. 18 Senaġi golo monina sebona eġabiato tarimana eiaġoto, tano ai guri ekwaiato, biaguna ġena moni ekure-toġaiato.

19 Nega varau emanaġato nuġanai, mo vetuġunaġi tarimari ġeri vere ma eġenoġoi-iaġomato, ġena moni kamasi ġeġauvei-iaġirito beġene vevarifiu-iaġiri etato. 20 Benamo golo

moniri imaima eḡabirito tarimana ema raka-toḡato, moni boruri imaima eḡabi-kaurito, ekirato, 'Verebara, ḡoi na golo moniri imaima oviniguto nuḡanai, au na tu moni boruri imaima ma badoḡariri maḡeri.' ²¹ Ĝia na evaḡa-namoato, ekirato, 'Namo baregona! Ĝoi tu vetuḡunaḡi taumu namona, ma vetuḡamaḡikaumu! Dagara misiri oḡau-vei-iaḡi ginikaurini nai, au na dagara ḡutuma avinimuni, ḡoi na boḡita-ḡaurini. Noma raka-toḡa, au ḡesi sima iaku-vegogo!'

²² Benamo golo moniri ruarua eviniato tarimana ma ema raka-toḡato, ekirato, 'Verebara, ḡoi na golo moniri ruarua oviniguto nuḡanai, au na tu moni boruri ruarua ma badoḡariri, maḡeri.'

²³ Ĝena vere na evaḡa-namoato, ekirato, 'Namo vedaurea! Ĝoi tu vetuḡunaḡi taumu namomu, ma vetuḡamaḡikaumu! Dagara misiri oḡauvei-iaḡi ginikaurini nai, au na dagara ḡutuma avinimuni, ḡoi na boḡita-ḡaurini. Noma raka-toḡa, au ḡesi sima iaku-vegogo!'

²⁴ Benamo golo monina sebona eḡabiato tarimana ema raka-toḡato, ekirato, 'Verebara, au ribagu ḡoi tu asi vegubakau taumu, dia ḡoi na ovarorito dagarari okwarini, ema dia ḡoi na ḡue-ḡuturi ofiu-rovorovorito dagarari ovaḡa-vegogorini. ²⁵ Moḡesi naima agarito, aiḡoto, ḡemu moni tano nuḡanai akure-toḡaiato. Noḡitaia, dagarana iniḡa, ḡemu noḡabia.'

²⁶ Ĝena vere na ekiraiato, ekirato, 'Ĝoi vetuḡunaḡi taumu rakavamu ma ḡubulefimu. Ĝoi ribamu, dia au na avarorito dagarari akwarini, ema dia au na afiu-rovorovorito dagarari avaḡa-

vegogorini. ²⁷ Kamuto, bere namo ġegu moni tu banikai boro torea, benamo au bara ġenoġoi-iaġoma nai tu, ma toreauna ġesi bara doġaria. ²⁸ Bevaitovo, ġia na vetuġunaġi tarimari tari ekirarito, ekirato, ‘Mani moni sebna ġenai maniġa ġoġabia, moni gabanana (10) tarimana ġovinia. ²⁹ Korana ma ġena-ġana tarimana tu ġutumari ma bavini, be barego lelevaġi beġabini, a asi ġena-ġana tarimana tu ġenai misina maki baġabi-vaġiani. ³⁰ Ma mai vetuġunaġi tarimana rakavana ġofiu-rosia murika mukunana ġana. Monai bene taġi, gadikana maki bene vaġa-ġaratariri.’ ”

Kota baregona ġarona

³¹ “Tarimarima Natuna tu ma mamana marevana e seġuka baregona, ema ma ġena aneru mabarari ġesi beġe iaġomani, ġena teronai betanu-kauni. ³² Bese mabarari ġia ġoiranai beġe vaġa-vegogorini, benamo ġia na bevaġa-farararini, noġa moġo mamoe narinariri tarimana na mamoe nanigosi ġerina etore-ġerevaġirini kavana. ³³ Mamoe tu aroribana rekenai, ma nanigosi tu kaurina rekenai betorerini. ³⁴ Benamo Vere na aroribana tarimari bevaġa-guruġarini, bekirani, ‘Goiaġoma! Tamagu na evaġa-namomini tarimami, ġoiaġoma! Barau ġena Basileia ġoma ġabia, guba tanobara eveirito neganai varau erovina-toreato ġomi ġemi. ³⁵ Korana au evitoguto nai, ġoġubuguto; bokagu ekoketo nai, nanu ġoviniguto; au vanuġa boru tarimagu ġomi fakami ai atanuto, senaġi

gōgabi-raḡeguto; ³⁶ au asi ḡegu dabuḡa, ḡovaḡa-dabuḡaguto; akeveto nai, ḡonariguto; dibura numai atanuto nai, ḡoraka-ḡitaguto.’

³⁷ Benamo vei-iobukaiobuka tarimari na beḡe vaḡa-veseani, beḡe kirani, ‘Vereḡauka, aitoma ḡaḡitamuto ovitoto, ḡaḡubumuto? O onanu-maseto, nanu ḡavinimuto? ³⁸ Aitoma ḡoi vanuḡa boru tarimamu ai ḡaḡitamuto, ḡaḡabi-raḡemuto ḡai ḡema numai, o asi ḡemu dabuḡa, ḡavaḡa-dabuḡamuto? ³⁹ Kamara ḡaro ai ḡaḡitamuto ḡoi okeveto, o diburai otanuto, ḡaraka-ḡitamuto?’

⁴⁰ Benamo Vere na bevaḡa-veserini, bekirani, ‘Moḡoni akiramini, tarikakagu asi ḡeiavirini tarimari maiḡeri ta ḡovei-viniato ilailanai, au maki moḡesi ḡovei-viniguto.’

⁴¹ Benamo kaurina rekena tarimari bevaḡa-guruḡarini, bekirani, ‘Au ḡegu na ḡoraka-veḡita, meto barego lele-vaḡina iatami ai etanuni tarimami, ḡoiāḡo, eḡara-vanaḡi vanaḡini karavana ḡana, Satani ma ḡena aneru ḡeri Barau na varau evei-toreato. ⁴² Korana evitoguto, senaḡi asi ḡoḡubuguto; nanu na emaseguto, senaḡi nanu asi ḡoviniguto; ⁴³ au tu vanuḡa boru tarimagu ḡomi fakami ai atanuto, senaḡi asi ḡoḡabi-raḡeguto ḡemi numai; asi ḡegu dabuḡa, senaḡi asi ḡovaḡa-dabuḡaguto; akeveto ema dibura numai atanuto, senaḡi asi ḡoraka-ḡitaguto.’

⁴⁴ Benamo ḡia maki beḡe vaḡa-veseani, beḡe kirani, ‘Vereḡauka, kamara ḡaro ai ḡaḡitamuto, ovitoto o onanu-maseto, o vanuḡa boru tarimamu, o asi ḡemu dabuḡa, o okeveto, o diburai otanuto, ḡai

na asi ġavaġa-kavamuto?’ ⁴⁵ Benamo Vere na bevaġa-veserini, bekirani, ‘Moġoni akiramini, ġomi na mai tarikaka asi ġeiavirini tarimari maiġeri, ta asi ġovaġa-kavaiato nai, au maki moġesi ġovei-viniguto, asi ġovaġa-kavaguto.’ ⁴⁶ Tauna moġa, ġia tu midigu vanaġivanaġi gabuna ġana beġe iaġoni, a vei-iobukaiobuka tarimari tu maġuri vanaġivanaġi gabuna ġana beġe iaġoni.”

26

Iesu beġene vaġi-masea dabarana ġevetauto Ioane 11:45-53

¹ Iesu na maiġeri dagara mabarari evevaġa-riba iaġi-ġosirito nai, ġena mero evaġa-guruġarito, ekirato, ² “Ġomi ma ribami, ġaro ruarua moġo, benamo Pasova beġe veiani. (Moġa tu Iuda tarimari mase aneruna na evanaġirito moġo, asi evaġirito verekona). Mo ġaro ai Tarimarima Natuna tarima tari ġimari ai beġe toreani, beġene vaġa-satauroa ġana.”

³ Benamo Rubu Veaġa vereri baregori ema Iuda ġeri vere baregori ġesi ġevegogoto, Kaiafas, Rubu Veaġa verena barana, ġena numai. ⁴ Ġeboioġato, Iesu beġene ġabi-lemaia, benamo beġene vaġi-masea. ⁵ Senaġi ġekirato, “Dia vereko nuġanai bene ġora, korana vereko beġe iaġomani tarimari ġia iatana na beġe burini garina.”

Vavine ta na Iesu ediġaiato Betania ai Mareko 14:3-9; Ioane 12:1-8

⁶ Iesu tu Betania ai, Simona, lepera tari-mana, ġena numai. ⁷ Ġeġaniġanito-ġoi nuġanai, vavine ta ġia ġenai eiaġoto; kavabu namona ta,

alabasta forena na ġeveiato kavabuna, eġbi-kauato, nuġanai tu muramura ma bonana namona, voina barego vedaurea; Iesu ġaniġani gabunai etanu-taġoto-ġoi nai, mo vavine na Iesu debanai ebubuato. ⁸ Ġena mero na ġeġitaiato, benamo ġebaruto, ġekirato, “Karase nai mai muramura efitoġa-kavaiani? ⁹ Mai muramura bere voivoi-iaġia, be moni baregona bere ġabia, benamo asi ġeri-ġari tarimari bere viniri!

¹⁰ Iesu ribana ġia tu kara ġekiraġiato, moġesina nai evaġa-guruġa-rito, ekirato, “Karase nai mai vavine ġomugumugu-iaġiani? Mai vavine na veiġa namona au ġegu ai beveia. ¹¹ Asi ġeri-ġari tarimari tu ġomi ġesi boġo tanu-vanaġi vanaġini. Senaġi au tu dia ġaro mabarari ġomi ġesi batanuni. ¹² Mai vavine na muramura au tauġanigu ai bebubu-guinea, gurigurigu ġana. ¹³ Moġoni akiramini, Vari Namona beġe ġobata-iaġiani tanobara mabarari nuġari ai, mai vavine na veiġa beveia veiġana maki beġea kiraġiani, ġia tuġamaġi-iaġina.”

Iudas na Iesu erevaiato
Mareko 14:10-11; Luka 22:3-6

¹⁴ Benamo gabanana ruarua (12) tarimari ta, arana Iudas Isakariota, Rubu Veaġa vereri baregori ġeri ai eiaġoto, ¹⁵ edanaġirito, ekirato, “Kara boġo viniguni, bema Iesu ġimami ai batore-kauani nai? Ġia na silva moniri gabana toitoi (30) ġeivirito, benamo ġeviniato. ¹⁶ Mo nega monana Iudas na ġimari ai betore-kauani dabarana evetauato-ġoi.

*Iesu ma ġena mero ġesi ginitaġo mamoenā
ġeġaniato*

*Mareko 14:12-21; Luka 22:7-14; 22:21-23; Ioane
13:21-30*

¹⁷ Asi etubuni faraona verekona ġarona giniguinenai ġena mero Iesu ġenai ġeiaġoto, ġedanaġiato, ġekirato, “Ġai tu ainai Rubu Veaġa verekona baġana vei-torea, bono ġania?”

¹⁸ Benamo Iesu na evaġa-veserito, ekirato, “Ġoiaġo vanuġa barana nuġanai, mo bakiraġia tarimana ġenai, boġono vaġa-guruġaia, boġono kira, ‘Vevaġa-riba tauna ekirani: Ġegu hora varau beraġasi. Ġegu mero ġesi ġoi ġemu numai ginitaġo mamoenā baġa ġaniani.’” ¹⁹ Benamo mero Iesu na ekirarito ilailanai vereko ġevei-toreato.

²⁰ Lavilavi ai Iesu ma ġena mero gabanana ru-
arua (12) ġesi ġetanu-tarito, vereko ġeġania ġana.

²¹ Benamo ġeġaniġanito-ġoi nai, ekirarito, ekirato, “Moġoni akiramini, ġomi ta na au borevaguni.”

²² Ġia mabarari nuġari ma metori ġesi irau sebori irau sebori na ġedanaġiato, ġekirato, “Vereġauka, moġoni dia au, ene?”

²³ Iesu evaġa-veseto, eki-
rato, “Au ġesi diġu sebonai ġanaba-riġoni tari-
mana na au berevaguni. ²⁴ Tarimarima Natuna
bemaseni Buka Veaġai ġetoreato ilailanai. Senaġi
Tarimarima Natuna berevaiani tarimana ġenai
tu vetuġana kekei; asi bere maġuri tu namo.”

²⁵ Benamo Iudas, reva tarimana, ekirato, “Ve-
vaġa-riba taumu, moġoni dia au, ene?” Iesu
evaġa-veseto, ekirato, “Dagarana maniġa, mani
okiraġiani.”

Vereḡauka ḡena ḡanivegogo veaḡana
Mareko 14:22-26; Luka 22:15-20; 1Korinto
11:23-25

²⁶ Ĝeḡaniḡanito-ḡoi nuḡanai, Iesu na beredi eḡabiato, Barau evaḡa-namoato, etaviato, evinirito, benamo ekirato, “Ĝoḡabia, ḡoḡania, mai tu au tauḡanigu.” ²⁷ Ĝia na kapusi ma eḡabiato, evaḡa-namoato murinai, evinirito, ekirato, “Ĝoniu, ḡomi mabarami. ²⁸ Korana mai tu au raragu, Ginitaḡo Variḡuna evaḡa-moḡoniani, bebebubuni, tarimarima ḡutuma ḡeri rakava tuḡamaḡi-fitoḡari ḡana. ²⁹ Akiramini, mai vine nanuna asi ma banu-ḡenoḡoiani, beiaḡoni mo, ḡaro beraḡasini vau, au ḡomi ḡesi ma bita niu-vegogoani au Tamagu ḡena Basileia nuḡanai.” ³⁰ Benamo mari ta ḡemariato murinai, ḡeraka-rosito, Olive Ĝorona ḡana ḡeiaḡoto.

Iesu na Petero ḡena vekira-ḡuniḡau ekiraḡi-toreato

Mareko 14:27-31; Luka 22:31-34; Ioane 13:36-38

³¹ Benamo Iesu na evaḡa-guruḡarito, ekirato, “Toma boḡi ḡomi mabarami ḡemi veḡabidadama au ḡegu ai boḡo raga-kwaneani, korana Buka Veaḡai maiḡesi ekirani, ‘Au na mamoe ḡitaḡauri tarimana bavaḡiani, benamo mamoe mabarari beḡe raga-lausini.’

³² Senaḡi au mase na ma bavariḡisi-ḡenoḡoini murinai, baraka-guineni Galilea ḡana. Monai vau bitana vedoḡari.”

³³ Petero eguruḡa-fouto, Iesu ekiraiato, ekirato, “Bema mabarari na ḡeri veḡabidadama ḡoi ḡemu ai beḡe raga-kwaneani, senaḡi au na tu asiḡina.” ³⁴ Iesu na Petero evaḡa-guruḡaiato, ekirato, “Moḡoni akiramuni, toma boḡi kokoroku roḡosi bene goḡi nuḡanai, ḡoi na au vaḡa-toittoi bokira-ḡuniḡauguni.” ³⁵ Senaḡi Petero eguruḡa-ḡiḡiraḡeto, ekirato, “Bema ḡoi ḡesi bita mase-vegogoni maki, au na ḡoi tu asi veḡata bakira-ḡuniḡaumuni.” Ġena mero mabarari maki moḡesi ḡekirato.

Iesu eḡauḡauto Getesemane ai

Mareko 14:32-42; Luka 22:39-46

³⁶ Iesu ma ḡena mero ḡesi ḡeiaḡoto gabu ta arana Getesemane, benamo ḡia na evaḡa-guruḡarito, ekirato, “Mainai ḡotanutaḡo, au tu iomo ḡana aiaḡoni, naḡauḡau.” ³⁷ Benamo Petero ema Sebedaio natuna ruarua moḡo eḡoririto, ḡia ḡesi ḡeiaḡoto. Moḡa nuḡanai Iesu tau-ḡanina efarakaiato, egarito, nuḡana maki evekwarāḡito-ḡoi. ³⁸ Benamo ekirarito, ekirato, “Au nuḡagu na meto asikei eḡwaiani, dori evaḡiguni. Mainai ḡotanu, boḡono vevaḡa-gwaḡiḡi au ḡesi.” ³⁹ Iesu kota ma eraka-naḡito, ḡoirana tano ai ekokofatarito, benamo eḡuriḡurito, ekirato, “Tamagu o, bema ma dabara ta, mai midigu bedina ḡeguna noma ḡabi-vaḡia. Senaḡi dia au ḡegu ura, ḡoi ḡemu ura moḡo.”

⁴⁰ Ġena mero toittoi ḡeri ai eḡenoḡoito nuḡanai, ḡia tu gena-maseri ai eḡoitaḡorito, benamo Petero ekiraiato, ekirato, “Kamasi nai ḡomi taumi toittoi au ḡesi aoa sebona ta kavana maki asi boḡo

vevaḡa-gwaḡiḡini? ⁴¹ Boḡono vevaḡa-gwaḡiḡi, boḡono ḡauḡau, be veribaḡani beiaḡomani nai tu, asi boḡono moira. Iauka tu moḡoni eurani, senaḡi tau-ḡani tu emoirani.”

⁴² Iesu nega vaḡa-ruarua eraka-veḡitato, ea ḡuriḡurito, ekirato, “Tamagu o, bema asi dabara ta mai midigu bedina ḡeguna boḡabi-vaḡiani nai, ḡoi ḡemu ura bono veia moḡo.” ⁴³ Ma eḡenoḡoi-iaḡomato nuḡanai tu, ḡia asi ḡeri vevaḡa-gwaḡiḡi nai, genamaseri ai ma edoḡaririto, korana matari tu gena na eḡabi-rakavarito.

⁴⁴ Iesu na ma eiaḡuirito, ma eiaḡoto, vaḡa-toittoi ma eḡauḡauto, ḡena ḡuriḡuri guruḡari guineri ma ekiraḡi-ḡenoḡoirito. ⁴⁵ Benamo ḡena mero ḡeri ai ma eḡenoḡoi-iaḡomato, ekirarito, “Ḡomi tu roḡo ḡogenani e ḡoiaḡaraḡini? Ḡoḡitaia! Aoana varau beraḡasi! Tarimarima Natuna tu beḡe revaia, rakava tarimari ḡimari ai beḡe torea. ⁴⁶ Ḡovariḡisi, be si-iaḡosi! Ḡoḡitaia, au revarevagu tarimana mai beraḡasi!”

Iesu tuari tarimari na ḡeḡabiato

Mareko 14:43-50; Luka 22:47-53; Ioane 18:3-12

⁴⁷ Iesu roḡo eguruḡato-ḡoi nuḡanai, Iudas, mero gabanana ruarua (12) tauna ta, eraḡasito. Tarimarima ḡutuma maki ḡia ḡesi ma ḡeri vetari baḡari e vevaḡi kwariri. Ḡia tu Rubu Veaḡa vereri baregori ema Iuda vereri na ḡetuḡurito.

⁴⁸ Reva tarimana na vetoḡa ta ekiravara-torerito, ekirato, “Baverauani tarimana tu moḡa, boḡono ḡabi-taria.” ⁴⁹ Iudas eraḡasito nai, maoromaoro eiaḡoto Iesu ḡenai, benamo ekirato, “Vevaḡa-riba tarimamu, boḡi namona!” benamo everauato.

⁵⁰ Iesu na evaġa-veſeato, ekirato, “Ġata, veiveina uranai boiaġoma veiġana noraga-veia!” Benamo ġeiaġomato, ġimari na Iesu ġeġabi-tariato, ġedegodegoato.

⁵¹ A Iesu ġena mero ta ġena vetari baġana einu-vaġiato, edaveato, benamo Rubu Veaġa verena baregona ġena vetuġunaġi tarimana seġana ebasi-vaġiato. ⁵² Benamo Iesu na ekiraiato, ekirato, “Ġemu baġa tu ġuraġurana gabunai noġura-ġenoġoia. Korana vetari baġari ġeġabini tarimari mabarari tu vetari baġari na beġe maseni. ⁵³ Ġoi asi ribamu, Tamagu ġena vevaġa-kava banoġiani, benamo ġia na aneru vaġa-sebo au ġegu ai betuġurini, aneru doġorori gabanana ruarua (12) o 70,000 ema tari maki betuġurini au vaġa-kavagu? ⁵⁴ Moġesi bere vei, senaġi Buka Veaġai varau ġetoreato guruġana tu kamasi bemoġonini? Be, maiġesi moġo beġene vetore!”

⁵⁵ Iesu na monai mo tarima ġutuma evaġa-guruġarito, ekirato, “Au tu seġafore doġorona ta aġori-kauani, be ġomi boġo iaġoma au ġabiġabigu tu ma ġemi vetari baġari e vevaġi kwariri ġesi? Ġaro mabarari ai au tu ġomi sevimi ai, Rubu Veaġa nuġanai avevaġa-ribato-ġoi, senaġi asi ġoġabi-tariguto. ⁵⁶ A mai dagara mabarari ġeġorani tu, peroveta tarimari na Buka Veaġai ġetore-guinerito guruġari vaġa-moġoniri ġana.” Benamo Iesu ġena mero mabarari na ġeraga-kwaneato, ġeraga-rovorovoto.

Iesu kanisoro tarimari ġoirari ai

Mareko 14:53-65; Luka 22:54-55; 22:63-71; Ioane 18:13-14; 18:19-24

⁵⁷ Mo ġeġabi-tariato tarimari na Iesu ġeġori-iaġoato, Kaiafas, Rubu Veaġa verena baregona, ġena numa ġana. Monai taravatu ġevevaġa-riba iaġiato-ġoi tarimari ema Iuda vereri varau ġeraka-vegogoto. ⁵⁸ Petero na Iesu eraka-tuġuato-ġoi, ma fakana eiaġoto mo, Rubu Veaġa verena baregona ġena numa ġana. Eraka-toġato maġu nuġanai, benamo veġitaġau tarimari fakari ai ea tanu-tarito, bene ġita, mo veiġa magonai kara befororini.

⁵⁹ Rubu Veaġa vereri baregori e Iuda ġeri kanisoro tarimari mabarari na vevaġa-bade ġofaġofa tarimari ġevetaurito, Iesu beġene ġofaġofa-iaġia, be beġene vaġia ġana. ⁶⁰ Vevaġa-bade ġofaġofa tarimari ġutuma ġevariġisito, ġeġofaġofa-iaġiato, senaġi ġeri guruġa tu asi ġesebonato-ġoi. Magonai vau ġofaġofa tarimari ruarua ġevaisi-raġeto, ⁶¹ ġekirato, “Mai tarima ekirato, ‘Au tu ma seġukagu mai Barau ġena Rubu Veaġa barovoani, ema ġaro toitoi nuġanai ma bavaġa-ruġa ġenoġoiani.’ ”

⁶² Benamo Rubu Veaġa verena baregona eruġa-vaisito, Iesu edanaġiato, ekirato, “Ġoi tu asi bovaġa-veseni? Maġeri na ġoi ġevarifiu-iaġimuni guruġari tu kamasi?” ⁶³ Senaġi Iesu asi eguruġato. Rubu Veaġa verena baregona na ma edanaġi-ġenoġoiato, ekirato, “Maġuri Barauna aranai au na ġoi akiramuni, nokira-varama: Ġoi tu Keriso, Barau Natuna?” ⁶⁴ Iesu na evaġa-veseato, ekirato, “Dagarana okiraġiani maniġa! Ma au na ġomi mabarami akiramini: Mai ġaro maiġa, mo beiaġoni ġoirai, ġomi na Tarimarima Natuna roġo

boĝo ĝitaiani, seĝuka Barauna ĝimana aroribanai betanuni, e guba maguberi iatari na beiaĝomani!”

⁶⁵ Benamo Rubu Veaĝa verena baregona tauĝena ĝena dabuĝa edareato, ekirato, “Barau vaĝa-rakavana guruĝana tu ekiraĝi-ĝosiatu! Karase vevaĝa-ĝita tarimari roĝo tavetaurini? Barau vaĝa-rakavana guruĝana bekiraĝia, varau boĝo seĝaĝia. ⁶⁶ Kara mani ĝotoni?” Ĝia mabarari ĝekirato, “Bene mase moĝo.” ⁶⁷ Benamo ĝoirana ĝekanunuato, ĝefaisiatu. Kotari na ĝeforoato, ⁶⁸ ĝekirato, “Keriso, ĝoi tu peroveta tarimana, be nokira-varama, deikara na bebotamu?”

Petero na Iesu ekira-ĝuniĝauto

⁶⁹ Petero roĝo numa maĝuna nuĝanai etanutaĝoto-ĝoi, benamo vetuĝunaĝi ĝuiatona ta ĝia ĝenai eiaĝomato, ekirato, “Ĝoi maki Iesu, Galilea tauna, ĝesi orakaoto-ĝoi, okavaiato-ĝoi.” ⁷⁰ Senaĝi Petero evekira-ĝuniĝauto mabarari ĝoirari ai, ekirato, “Au asi ribagu ĝoi kara okiraĝiani.” ⁷¹ Benamo eraka-rosito, maĝu ĝatama bokana sevina ĝana eiaĝoto. Ma vetuĝunaĝi ĝuiatona ta na eĝitaiato, benamo sevina tarimari evaĝa-guruĝarito, ekirato, “Ĝia maki Iesu, Nasareta tarimana, ekavaiato tarimana.” ⁷² Petero ma evekira-ĝuniĝauto, eguruĝa-gwaĝiĝito, ekirato, “Au asi ribagu mani tarima.” ⁷³ Nega kotuna evanaĝito nuĝanai, monai ĝeruĝa-taĝoto-ĝoi tarimari Petero ĝenai ĝeiaĝomato, ĝevaĝa-guruĝaiato, ĝekirato, “Moĝoni, ĝoi maki ĝia ĝesi tarimamu ta, korana garomu na evaĝa-foforimuni.” ⁷⁴ Benamo Petero na ekirarito,

“Asiġina ġinavaġi, akira-korikorimini, mani tarima au asi ribagu!”

Asikauna kokoroku egoġito. ⁷⁵ Benamo Petero na Iesu ġena guruġa etuġamaġi-doġariato, ekiraiato, “Kokoroku roġosi bene goġi nai, ġoi na au vaġa-toittoi bokira-ġuniġauguni.” Benamo erakarosito murikai, etaġi-rakava rakavato.

27

Iesu ġeġori-iaġoato Pilato ġenai

¹ Boġiboġi ekini-mama mamaiato-ġoi, Rubu Veaġa vereri baregori mabarari ema Iuda vereri ġeboioġa-vegogoto, Iesu beġene vaġia ġana. ² Seini na ġebarubaruato, ġeġori-iaġoato, Pilato, Roma gavana, ġimanai ġetore-kauato.

Iudas Isakariota emaseto Apostolo 1:18-19

³ Iudas, reva tauna, na Iesu eġitaiato, vaġa-masena guruġana varau ġeveiato, benamo eve-tuġamaġi-kureto. Benamo silva moniri gabana toittoi (30) eġwa-ġenoġoirito Rubu Veaġa vereri barari e Iuda vereri ġeri ai. ⁴ Ekirato, “Au tu bavei-rakava, korana asi ġena rakava tarimana barevaia, bemaseni.” Ġevaġa-veseto, ġekirato, “Mani tu dia ġai ġema nuġa-vekwarāġi, mani tu ġoi tauġemu ġemu ġauvei moġo.” ⁵ Iudas na silva moniri Rubu Veaġa nuġanai eflu-toġarito, erakaveġitato. Benamo eiaġoto, tauġena ea veborato.

⁶ Benamo Rubu Veaġa vereri baregori na mo silva moniri ġeġabirito, ġekirato, “Mai tu rara voina monina, be boubou mauġanai asi veġata bita ġuraiani, taravatu.” ⁷ Ġeguruġa-iaġiato,

ġevaġa-moġoniato murinai, mo moni ġeġabiato, ġuro eveini tarimana ġena tano ġevoiato, tano-bara boru tarimari ġeri gara gabunai ġevaġa-iaġoato. ⁸ Moġesina nai mo tano arana ġevatoani “Rara Tanona” beiaġoma mo maitoma.

⁹ Monana Ieremia peroveta tarimana ġena guruġa ema moġonito, ekirato, “Mo silva moniri gabanana toitoi (30) ġeġabirito, mo tu Isaraela tarimari na ġevaġa-moġoniato voina misina, mo tau beġene voia ġana. ¹⁰ Ma mo moni na ġuro eveini tarimana ġena tano ġevoiato, Vereġauka ekirato ilailanai.”

Iesu Pilato ġoiranai

Mareko 15:2-5; Luka 23:3-5; Ioane 18:33-38

¹¹ Iesu Roma gavanana ġoiranai eruġato, ġia na edanaġiato, ekirato, “Ġoi tu Iuda tarimari ġeri kini ba?” Iesu evaġa-veseto, ekirato, “Oi, okiraġiani maniġa.”

¹² Benamo Rubu Veaġa vereri baregori ema Iuda vereri na Iesu ġeġofaġofa-iaġiato, senaġi guruġa ta asi ekiraġiato. ¹³ Moġa lorinai Pilato na evaġa-guruġaiato, ekirato, “Ġoi asi oseġaġini, iatamu ai tu meto ġutuma ġekiraġirini?” ¹⁴ Senaġi Iesu asi eġoiaġito, guruġa sebona tai maki asi evaġa-veserito. Monana gavana nuġana efarevaġi-rakavato.

Pilato na Iesu ġena mase ekiraġiato

Mareko 15:6-15; Luka 23:13-25; Ioane 18:38-19:16

¹⁵ Vanaġivanaġi Pasova verekona ġaronai tu gavana na ġia ġeri dibura numai etanuni beġe kiraġiani tarimana ta etuġu-rosiato-ġoi. ¹⁶ Mo

laḡani ai tarima rakava kwaikwaina ta dibura numai etanuto, arana tu Barabas. ¹⁷ Moḡa lorinaḡ tarima ḡutuma ḡevegogoto nuḡanai, Pilato na edanaḡirito, ekirato, “Deikara ḡouraviniani natuḡu-rosia: Barabas ba Iesu, ḡekiraḡiani Keriso?” ¹⁸ Korana Pilato ribana ginikau, Iuda tarimari baregori ḡeri mama dainai, Iesu ḡia ḡimanai ḡetoreato.

¹⁹ Pilato na Kota eḡorikauato-ḡoi nuḡanai, Pilato ḡaraḡona na ḡena keakau ta etuḡu-raḡasiato, ekirato, “Mani vei-iobukaiobuka tarimana ḡenai dagara ta asi bono veia, korana au tu boḡi ai banuvi, ḡegu nuvi ai midigumidigu baregona na beḡabigu ḡia dainai.”

²⁰ Senaḡi Rubu Veaḡa vereri baregori ema Iuda vereri na vegogo tarimari nuḡari ḡeḡanirito, Pilato beḡene kiraia, Barabas bene tuḡu-rosia, a Iesu bene mase. ²¹ Senaḡi gavana na vegogo tarimari ma edanaḡirito, ekirato, “Ḣia tauri ruarua dei tu ḡomi ḡemi natuḡu-rosia?” Vegogo tarimari ḡefararato, ḡekirato, “Barabas!” ²² Benamo Pilato na edanaḡirito, ekirato, “O mai Iesu, ḡekiraḡiani Keriso, tu kamasi bana veia?” Ḣia mabarari ḡevaḡa-vese vegogoto, ḡekirato, “Novaḡa-satauroa!” ²³ Senaḡi Pilato na ma edanaḡirito, ekirato, “Kara dainai? Kamara veḡa rakavana eveiato nai?” Senaḡi mabarari ḡefarara-gigitarito, ḡekirato, “Novaḡa-satauroa!”

²⁴ Pilato etuḡamaḡi-fakato, ḡia ḡena riba gu ruḡari tu asi beḡe ḡabi-raḡerini, ma tarimarima ḡia iatana na beḡe burini garina, benamo ḡia tu nanu eḡabito, ḡimana eḡuriḡiato mo tarimarima

gūtuma gōirari ai, ema maiḡesi ekirato: “Au tu asi ḡegu kerere mai vei-iobukaiobuka tarimana rarana ḡenai; mai tu ḡomi ḡemi ḡauvei moḡo!” ²⁵ Vegogo tarimari mabarari ḡevaḡaveseto, ḡekirato, “Mai tarima rarana o ḡena mase metona tu ḡai iatamai bene tanu ema ḡai natuma iatari ai.” ²⁶ Benamo Pilato na Barabas etuḡurososiatu ḡia ḡeri, a Iesu tu ḡekwaria etato vau soldia evinirito, beḡene vaḡa-satauroa ḡana.

Iesu ḡevaseva-vaseva iaḡiato

Mareko 15:16-20; Ioane 19:2-3

²⁷ Benamo Pilato ḡena vetari tarimari na Iesu ḡeḡori-iaḡoato gavana ḡena numa nuḡanai, benamo karori mabarari ḡekea-vegogorito, bena ḡeruḡa-ḡeḡeraḡiato. ²⁸ Ḣena dabuḡa ḡeruḡa-vaḡirito, dabuḡa kakakakana ḡevaḡaveiato, ²⁹ debana dagarana ḡau ma giniginina na ḡevatoato, korona noḡa ḡeveiato, benamo Iesu debanai ḡetore-kauato. Oro ta maki ḡimana aroribanai ḡevaḡa-ḡabiato, benamo gōiranai ḡevetui-tarito, ḡevaseva-vaseva iaḡiato, ḡekirato, “Iuda ḡeri Kini o, ḡaro namona!” ³⁰ Benamo ḡekanunu-kanunuato, mo oro ḡeḡabirariato, debana ḡekwari-ḡenoḡoi ḡenoḡoiatoḡoi. ³¹ Ḣevaseva-vaseva iaḡi-ḡosiatu murinai, dabuḡa kakakakana ḡeḡabi-vaḡiato, ḡena dabuḡa korikorina ma ḡevaḡa-veiato. Benamo ḡeḡorisorosiatu, beḡenea vaḡa-satauroa ḡana.

Iesu ḡevaḡa-satauroato

Mareko 15:21-32; Luka 23:26-43; Ioane 19:17-

³² Ĝeraka-rosito-ĝoi nai, Kurene tarimana ta ĝeĝoitaĝoato arana Simona. Vetari tarimari o soldia na ĝelaunaĝi-naĝiato, Iesu ĝena satauro neĝwaia. ³³ Benamo vanuĝa na ĝeraka-rosito, gabu tai ĝeraĝasito arana tu Golgota, anina tu ‘Deba Ĝavana Gabuna’. ³⁴ Monai vine nana midigu vaĝa-keina muramurana arana gal ĝesi ĝebubu-vegogoato dagarana, Iesu ĝeviniato; eiamuse-tovoato, senaĝi asi eniuato.

³⁵ Ĝevaĝa-satauroato murinai, ĝena dabuĝa ĝia fakarai ai ĝevarerito kasi ai. ³⁶ Moĝa murinai ĝetanutanu-tarito, benamo ĝenariato. ³⁷ Ĝia debana iatanai kara koranai ĝevaĝa-satauroato guruĝana ĝekafa-kauato, maĝesi ĝetoreato, “MAI TU IESU, IUDA ĜERI VERE.” ³⁸ Seĝafore tarimari ruarua maki Iesu ĝesi ĝevaĝa-sataurorito, ta aroribana rekenai, ma ta kaurina rekenai.

³⁹ Ĝeraka-vanaĝito-ĝoi tarimari debari ĝekorakorarito-ĝoi, guruĝa rakavari Iesu ĝeviniato-ĝoi, ⁴⁰ ĝekirato-ĝoi, “O ĝoi okirato, Rubu Veaĝa borovoani, ĝaro toitoi nuĝanai ma bovaĝaruĝa ĝenoĝoiani otato, tauĝemu novevaĝa-maĝuri! Bema ĝoi Barau Natuna, satauro tuĝuna na noraka-riĝo.”

⁴¹ Rubu Veaĝa vereri baregori e taravatu ĝevevaĝa-riba iaĝiato-ĝoi tarimari ema Iuda vereri na maki maĝesi ĝevaseva-vaseva iaĝiato-ĝoi, ĝekirato, ⁴² “Ĝia na tarima boruri evaĝa-maĝuririto-ĝoi, kamuto ĝia tauĝena tu asi evevaĝa-maĝurini! Bema ĝia moĝoni Isaraela tarimari ĝeri vere nai, satauro na inimoĝo neraka-riĝo, be baĝana vaĝa-moĝonia. ⁴³ Ĝia na

Barau eḡabidadama viniato-ḡoi, be siḡitaia, Barau na maki betuḡamaḡi-kauani, bevaḡa-maḡuriani ba? Evekiraḡito-ḡoi, ‘Au tu Barau Natuna,’ nene?”
⁴⁴ Iesu ḡesi ḡevaḡa-satauro vegogorito seḡafore tarimari ruarua na maki moḡesi ḡeguruḡa-rakava viniato.

Iesu ḡena mase

Mareko 15:33-41; Luka 23:44-49; Ioane 19:28-30

⁴⁵ Horaḡauna 12 koloko ea ḡabiato nai, tanobara mabarana mukuna na eḡabi-ḡauato, mukuna etanuto eiaḡoto mo horaḡauna 3 koloko.

⁴⁶ Horaḡauna 3 koloko rekenai Iesu eḡabato, ekirato, “Eloi, eloi, lama sabaktani?” anina tu, “Au ḡegu Barau, au ḡegu Barau, kara dainai au boraga-kwanegu?”
⁴⁷ Tarimarima tari monai ḡeruḡa-taḡoto-ḡoi nai, ḡeseḡaḡiato, benamo ḡekirato, “Ḡia tu Elia ekeaiani.”

⁴⁸ Benamo ḡeri tarima ta eraga-iaḡoto, nanu erimaiani dagarana ta eḡabiato, vine nanuna mamakina nuḡanai eduḡi-fereiato, gobu lefai egwanu-kauato, benamo eduḡi-raḡeato, Iesu na neniua ḡana.
⁴⁹ Senaḡi kotari ḡekirato, “Sivaḡa-noga roḡo, siḡitaia, Elia beiaḡomani, bevaḡa-maḡuriani ba asiḡina.”
⁵⁰ Iesu ma eḡaba-fouto murinai emaseto.

⁵¹ Benamo mo negai moḡo Rubu Veaḡa nuḡanai veaḡa lelevaḡi daiḡutunai, kouḡau dabuḡana o ketin evedare-kikimato, eruaruato, tuḡuna na mo gabigabina. Tano eiagaiagato, fore barari ḡeḡwakirarito.
⁵² Mase guriri ḡevekeo-fakato, ma tarima ḡutuma, Barau ḡena ura ḡeveirito-ḡoi tarimari, mase na ma ḡevaisiraḡe-ḡenoḡoito,
⁵³ ḡeri guri

gaburi ġeiaġuirito. Iesu ġena varigġisi-ġenoġoi murinai, Siti Veaġana ġana ġeiaġoto, monai tarimarima ġutuma ġoirari ai ġefoforito.

⁵⁴ Vetari verena ma ġena vetari tarimari ġesi, Iesu ġenariġauato-ġoi tarimari, na tano-iaga ema ġeġorato dagarari mabarari ġeġitarito nai, ġegari-rakavato, ġekirato, “Mai tarima tu moġoni Barau Natuna!”

⁵⁵ Vavine ġutuma maki monai, kotuna manaġai ġeruġato, ġemarere-to-ġoi. Moġeri vavine Iesu murinai ġerakato Galilea na eiaġoto mo Ierusalemata ġana, ema ġia vetuġu-naġina ġeiaġo-vinito-ġoi. ⁵⁶ Ġia fakari ai tu Maria, Magadala vavinena; Maria, Iakobo (o Iames) e Ioane sinari; ema Iakobo e Ioane Sebedaio sinari.

Iesu ġeguriato

Mareko 15:42-47; Luka 23:50-55; Ioane 19:38-42

⁵⁷ Mo lavilavi ai farefare ġutuma tarimana Arimatea vanuġa na eraġasito, arana tu Iosefa; ġia maki Iesu ġena mero ta. ⁵⁸ Ġia tu Pilato ġenai eiaġoto, benamo enoġiato, Iesu tauġanina bene ġabia etato. Benamo Pilato na ġena vetari tarimari ekirarito, Iesu tauġanina Iosefa beġene vinia. ⁵⁹ Moġa lorinai Iesu tauġanina eġabiato, dabuġa kurokuro na mona na eku-muato, ⁶⁰ gara gabuna fore kouġanai ea torettoġiato. Mo gara tu fore gwaġiġinai kouġa ta ġekoroato, ġia tauġena ġena guri gabuna variguna ta. Fore baregona na ġatama-boka ekure-ġauato, benamo eraga-kwaneato. ⁶¹ Maria, Magadala vavinena, ema Maria ta tu monai ġetanu-taġoto-ġoi, guri ġetanu-ġoiraiato.

Vetari tarimari na gara gabuna ġenari-ġauato

⁶² Vereko ġevei-toreani ġarona ekorito vau, Sabadi varau beġabia, Rubu Veaġa vereri baregori e Farisea tarimari Pilato ġenai ġeiaġoto, ⁶³ ġekirato, “Verebara, ġai ġatuġa-maġini, mo ġofaġofa tarimana roġo maġuri nai, ekirato, ‘Ġaro toitoi murinai au tu mase na ma bavariġisi-ġenoġoini.’ ⁶⁴ Moġa lorinai gadi tauri bono kirari, be guri gabuna beġene nari-ginikaua, bene iaġo mo, ġaro toitoi murinai. Irau ġena mero beġe iaġoni, ma tauġanina beġe lemaiani, benamo tarimarima beġe ġofarini, beġe kirani, ‘Ġia tu mase na bevariġisi-ġenoġoi,’ beġe toni garina. Mai ġofaġofa maiġa na ġofaġofa guinena bevanaġiani.” ⁶⁵ Pilato na ekirarito, ekirato, “Gadi tarimari ġoġabiri, ġeiaġo, be guri gabuna beġene ruġaġau-ginikaua.” ⁶⁶ Benamo gara ġana ġeiaġoto, guri kouġana ekou-ġauato forena ġekada-ġauato, tabu vetoġana ta ġeveiato, benamo gadi tarimari ġetorerito, beġene riviġaua.

28

Iesu evariġisi-ġenoġoito Ioane 20:1-18

¹ Sabadi ekorito murinai, fura ġarona ginigui-inenai, boġiboġi iamoiamo, Maria, Magadala vavinena, Maria ta ġesi ġeiaġoto, gara gabuna ġea ġitaiato. ² Asikauna tu tano-iaga baregona eġorato, korana Vereġauka ġena aneru ta guba na emariġoto, fore ekure-veġitaiato, benamo iatanai etanukauto. ³ Ġia vetoġana tu noġa moġo kiriku ekimoreani kavana, ema ġena dabuġa tu kuro-ġaroġaro kaufa o snou noġa. ⁴ Guri

gabuna gēgītaḡauto tarimari tu gēgari-rakavato nai gēgōgō-gōgōrito, benamo tano ai gēketo-tarito mase tarimari kavana.

⁵ Aneru na mo vavine evaḡa-guruḡarito, ekirato, “Asi gōgari, au ribagu ḡomi tu Iesu, gēvaḡa-satauroato tauna, ḡovetauani. ⁶ Ġia mainai tu asiḡina; ḡia tu bevariḡisi-gēnoḡoi, evaḡa-guruḡamito ilailanai. Ġetoreato gabuna ḡoma ḡitaia. ⁷ Be ḡoiḡo-gariḡari, ḡena mero boḡonoa kira-varari, boḡono kira, ‘Iesu tu mase na bevariḡisi-gēnoḡoi, ema beguineni Galilea ḡana. Monai vau boḡoa ḡitaiani.’ Mai guruḡa nakiravarami ḡana baiḡoma.”

⁸ Benamo mo vavine na guri gabuna ḡeragakwane-gariḡariato, ma gariri e ma verereri ḡesi ḡeragato ḡena mero ḡeri ai, mo aneru ḡena guruḡa ḡea vaḡa-ribari ḡana. ⁹ Ġeragato-goi nai, asikauna Iesu tu ḡia ḡoirari ai eruḡato, ekirato, “Maino ḡomi ḡesi bene tanu!” Benamo ḡoiranai ḡevetui-tarito, kwakuna ḡeregorito, ḡetomarakariḡo viniato. ¹⁰ Iesu na evaḡa-guruḡarito, ekirato, “Asi gōgari, ḡoiḡo, au tarikakagu ḡoa kirari, Galilea ḡana beḡene iaḡo; monai vau au beḡene ḡitagu.”

Guri gabuna ḡenari-gauato vetari tarimari ḡeri ḡofaḡofa guruḡana

¹¹ Vavine ruarua dabara na ḡeiaḡoto-goi nuḡanai, tuari tarimari tari, guri gabuna ḡenari-gauato tarimari, ḡeḡenoḡoito vanuḡa barana ḡana, karakara ḡeḡorato dagarari mabarari Rubu Veḡa vereri baregori ḡekira-vararito. ¹² Benamo mo Rubu Veḡa vereri barari tu Iuda vereri ḡesi

ġeboioġa-vegogoto, gadi tarimari moni baregona ġevinirito. ¹³ Maġesi ġekirarito, ġekirato, “Ġomi tu boġono kira, ‘Ġena mero boġi nuġanai beġe iaġoma, ġai tu genamai beġe lemaia.’ ¹⁴ Bema mai vari gavana na beseġaġiani nai tu, ġai na ġia nuġana baġa vei-magomagoani, be ġomi veiġa rakavana ta asi bevei-vinimini.” ¹⁵ Gadi tarimari na moni ġeġabiato, ġevaġa-guruġarito ilailanai ġeguruġato. Mai vari tu Iuda tarimari fakari ai ġekiraġi-rakaorakaoato, ma maitoma maki roġo ġekiraġiani.

Iesu ġena mero ġeri ai efoforito

Mareko 16:14-18; Luka 24:36-49; Ioane 20:19-23

¹⁶ Ġena mero gabanana sebona (11) tu Galilea ġana ġeiaġoto, Iesu na ekiraġi-guineato ġorona ġana. ¹⁷ Monai ġeġitaiato nai, ġetoma-rakarigo viniato; senaġi tari tu ġedaradarato: ‘Mai tu moġoni Iesu ba?’ ¹⁸ Benamo Iesu erakavito, evaġa-guruġarito, ekirato, “Barau na seġuka mabarana gubai ema tanobarai au varau bevinigu. ¹⁹ Moġa lorinai ġoiġo tanobara mabarari ġana, bese mabarari ġegu mero ai boġono vaġa-iaġori. Ema Tamana, Natuna, Iauka Veaġa aranai boġono babatisori. ²⁰ Boġono vaġaribari maki, avinimito vevaġa-naġiri mabarari beġene korana-iaġiri. Boġono riba, au tu ġaro mabarari ai ġomi ġesi bita tanuni, beiaġoni mo, tanobara magona!”

GINITAŌ VARIŪNA
The New Testament in the Sinaugoro Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Sinaugoro long Niugini
Copyright © 1995 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Sinaugoro

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0. You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-01-20

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 22 Nov 2019
a998e4ce-f2f7-5577-968e-5d2feef358f1